

**Vilniaus universiteto Teisės fakulteto
Viešosios teisės katedra**

Gretos Aleksynaitės,
V kurso, taikomosios jurisprudencijos
studijų šakos studentės

Magistro darbas

**Socialinių tinklų atsakomybė už jų vartotojų skelbiamą
informaciją**

Vadovas: asist. dr. Donatas Murauskas
Recenzentė: lekt. dr. Agnė Juškevičiūtė-Vilienė

Vilnius

2019

TURINYS

NAUDOJAMOS SAŲVOKOS	2
ĮVADAS	4
I. ATSAKOMYBĖS INTERNETO TARPININKAMS TAIKYMAS UŽ INTERNETO TURINIO PAŽEIDIMUS.....	10
1.1. Pagrindinės interneto tarpininkų atsakomybę numatančios teorijos	11
1.2. Teorinė problematika: tradicinių atsakomybės sampratų nepakankamumas	17
II. INTERNETO TURINIO TEISINIS REGULIAVIMAS.....	20
2.1. Interneto turinio reguliavimas Europos Sąjungoje.....	20
2.1.1. Teisinis reguliavimas	20
2.1.2. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika	27
2.2. Interneto turinio reguliavimas Europos Taryboje	30
2.2.1. Teisinis reguliavimas	30
2.2.2. Europos Žmogaus Teisių Teismo praktika	36
2.3. Interneto turinio reguliavimas Lietuvoje	41
2.3.1. Teisinis reguliavimas	41
2.3.2. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktika.....	44
2.4. Interneto turinio teisinio reguliavimo Europos Sąjungoje, Europos Taryboje ir Lietuvoje apibendrinimas.....	46
2.5. Teisės aktuose skatinamos interneto tarpininkų savireguliacijos įgyvendinimas	47
III. TECHNINĖ SPECIFIKA: SOCIALINIŲ TINKLŲ GALIMYBĖ KONTROLIUOTI VARTOTOJŲ TURINĮ	51
IŠVADOS	62
ŠALTINIŲ SĄRAŠAS.....	63
SANTRAUKA	76
SUMMARY	77

NAUDOJAMOS SĄVOKOS

Interneto tarpininkai – internetinių paslaugų teikėjai, kurie palengvina fizinių ir juridinių asmenų (internetu vartotojų) sąveiką internete. Vieni interneto tarpininkai suteikia prieigą prie interneto, kiti įgalina duomenų apdorojimą, saugojimą, perdavimą, įskaitant ir vartotojų sukuriama turinį, dar kiti interneto tarpininkai renka informaciją, padeda ieškoti, palengvina prekių ir paslaugų pardavimą ir taip toliau. Interneto tarpininkai gali lygiagrečiai atlikti keletą skirtingų funkcijų, kurios gali būti nesusijusios su tarpininkavimu.¹

Prieglobos paslaugų teikėjai – interneto tarpininkai, faktiškai teikiantys interneto tinklalapių prieglobos (angl. *hosting*) viešo naudojimo kompiuterių tinkluose paslaugas.²

Socialiniai tinklai – (socialinės platformos, socialinės medijos) (ang. *Social network, social platforms, social media*) pradėtas vartoti sąlyginai neseniai ir vis dar neturi vieno visuotinai vartojamo apibrėžimo. Dažnai socialinių medijų ar socialinių tinklų sąvoka yra minima kartu su terminu *Web 2.0*, žyminčiu specifinį komunikacijos būdą tarp internetinių paslaugų vartotojų, kai paslaugų ir turinio kontrolė yra perleidžiama jiems patiems, suteikiant galimybes laisvai kurti, naudotis informacija.³ Vis dėlto plačiausiu požiūriu yra pripažįstama, jog socialiniai tinklai – tai interaktyvios interneto svetainės, vienijančios tam tikrą bendrų interesų turinčią grupę, kuri būtent ir kuria tos svetainės turinį, virtualiai bendrauja tarpusavyje.

Interneto turinys – tai visa informacija, prekės ir paslaugos, pateiktos internete, į šį apibrėžimą įtraukiama ir žalingo, ribojamo turinio ir neteisėto turinio informacija.⁴

Neteisėtas turinys (ang. *Illegal Content*) – turinys, kuriuo pažeidžiamos įvairios teisės normos, numatančios tam tikro turinio ribotą naudojimą arba platinimo draudimą. Už tokio turinio pažeidimus šalyse skirtingi teisės aktai numato skirtingą atsakomybę (baudžiamąją, civilinę ar administracinę).⁵

---

¹ 2018 m. kovo 7 d. Europos Tarybos Ministrų komiteto rekomendacija valstybėms narėms CM/Rec (2018)2 dėl interneto tarpininkų vaidmenų ir atsakomybės. [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 27 d.]. Prieiga per internetą: <https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=0900001680790e14>.

² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. kovo 5 d. nutarimas Nr. 290 „Dėl viešo naudojimo kompiuterių tinkluose neskelbtinos informacijos kontrolės ir ribojamos viešosios informacijos platinimo tvarkos patvirtinimo“. *Valstybės žinios*, 2003, Nr. 24-1002;

³ GRIGAS, V. et al. *Šiuolaikinės medijos ir informacija: požeminiai garažai Google karalystėje*. Vilnius: Akademine Leidyba, 2016, p. 112.

⁴ ŠTILIS, D., et al. *Interneto ir technologijų teisė: Vadovėlis*. Vilnius: Registrų centras, 2016, p. 55.

⁵ 1996 m. spalio 16 d. Europos Bendrijų Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui COM(96) 487 Neteisėtas ir žalingas interneto turinys. 3 dalies a punktą [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 27 d.]. Prieiga per internetą: <<http://aei.pitt.edu/5895/1/5895.pdf>>.

Žalingas turinys (*ang. Harmful content*) – turinys, kuriuo gali būti pažeidžiami kai kurių žmonių jausmai ar vertybės, tai turinys, dažniausiai susijęs su politiniais, religiniais, etniniais ar kitais įsitikinimais. Žalingo turinio sąvoka skirtingose valstybėse priklauso nuo šių šalių kultūrinių skirtumų.⁶

---

⁶ 1996 m. spalio 16 d. Europos Bendrijų Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui COM(96) 487 Neteisėtas ir žalingas interneto turinys. 3 dalies b punktas [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 27 d.]. Prieiga per internetą: <<http://aei.pitt.edu/5895/1/5895.pdf>>.

ĮVADAS

Šiandieniniame pasaulyje pripažįstama, jog internetas yra nepakeičiama bendravimo priemonė, palengvinanti ir paspartinanti daugybę procesų. Su interneto tarpininkų pagalba informacija skaitmeniniu būdu dabar yra perduodama daug greičiau ir daug plačiau nei anksčiau, šį procesą ypač spartina socialiniai tinklai. Tačiau kartu kibernetinėje erdvėje vis dažniau nesilaikoma teisės aktuose nustatytų taisyklių, padaroma vis daugiau skirtingų pažeidimų.⁷

Pastaruoju metu visuomenėje garsiai aptarinėjami įvairūs klausimai, susiję su socialinių medijų ar kitų interneto paslaugų teikėjų atsakomybe už pažeidimus, padaromus internetinėje erdvėje. Turbūt garsiausiai pasaulyje 2018 m. nuskambėjo vadinamasis *Facebook–Cambridge analytica data*⁸ skandalas, kai socialinis tinklas „Facebook“ buvo apkaltintas tūkstančių vartotojų asmeninės informacijos atskleidimu trečiosioms šalims. Tačiau vis daugiau dėmesio žiniasklaidoje ir teisinėje literatūroje skiriama ir neteisėto, žalingo turinio problematikai.⁹ Vienas iš paskutiniųjų įvykių, iliustravusių interneto turinio reguliavimo ir interneto paslaugų teikėjų, konkrečiai socialinių tinklų, atsakomybės už interneto turinį problemos opumą, tai 2019 metų kovo 15 dienos ataka prieš islamo religiją išpažįstančiuosius Naujojoje Zelandijoje. Išpuolį įvykdęs vyras naudodamasis socialiniais tinklais tiesiogiai transliavo savo veiksmus. Vėliau, kiti vartotojai šiais vaizdais milijonus kartų pasidalino įvairiose skirtingose socialinių tinklų platformose, o šios nesugebėjo užkirsti kelio neteisėtiems vaizdams plisti.¹⁰

Šio bei kitų įvykių kontekste visuomenėje pradėta daugiau diskutuoti apie socialiniuose tinkluose plintančią problemą – socialinių tinklų atsakomybę už nekontroliuojamą neteisėto turinio, sukurto trečiųjų asmenų (vartotojų), plitimą.¹¹

---

⁷ AKDENIZ, Y. *Freedom of Expression on the Internet: A study of legal provisions and practices related to freedom of expression, the free flow of information and media pluralism on the Internet in OSCE participating States*. Vienna: The Representative on Freedom of the Media Organization for Security and Co-operation in Europe, 2012, p. 5; BRUNTY, J., et al. *Social Media Investigation for Law Enforcement*. Amsterdam: Elsevier Inc., 2013, p. 36.

⁸ WONG, J. C. The Cambridge Analytica scandal changed the world – but it didn't change Facebook. *The Guardian*. [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.theguardian.com/technology/2019/mar/17/the-cambridge-analytica-scandal-changed-the-world-but-it-didnt-change-facebook>>.

⁹ VUČETIĆ, D.; BONČIĆ, G.; ir PEŠIĆ, P. The Liability of social networks for extreme forms of speech. *Sine loco: Facta Universitatis, Law and Politics*, 2016, Vol. 14, no 1. [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<http://casopisi.junis.ni.ac.rs/index.php/FULawPol/article/view/1752>>, p. 2.

¹⁰ TIMBERG, C., et al. How social media's business model helped the New Zealand massacre go viral. *The Washington Post*, 2019 [interaktyvus, žiūrėta 2019 kovo 18 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.washingtonpost.com/technology/2019/03/18/how-social-medias-business-model-helped-new-zealand-massacre-go-viral/?noredirect=on&utm_term=.2fccdcf69705>.

¹¹ SHERMAN, J. How to Regulate the Internet Without Becoming a Dictator. Iš: EP. [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 18 d.]. Prieiga per internetą: <<https://foreignpolicy.com/2019/02/18/how-to-regulate-the>>

Tebevykstant diskusijai, kaip ir kiek turi būti reguliuojama socialinių tinklų atsakomybė už vartotojų platinamą turinį, kai kurios iš valstybių imasi greitų ir griežtų priemonių kontroliuoti interneto paslaugų teikėjo atsakomybę.¹²

Nors vienas iš pirminių ir pagrindinių socialinių tinklų tikslų buvo vartotojams suteikti galimybę bendrauti vieniems su kitais, šiandien socialiniai tinklai ne tik užtikrina laisvę žmonėms bendrauti nepaisant geografinių, socialinių suvaržymų, bet ir suteikia galimybę neribotai dalintis savo bei kitų vartotojų sukurtu turiniu.¹³ Socialiniai tinklai, turintys milijonus ar net milijardus vartotojų, tarsi panaikina sienas bei sukuria atskirą, visą pasaulį vienijančią erdvę.¹⁴ Socialiniai tinklai nuo kitų tarpinių paslaugų teikėjų išsiskiria savo vartotojams suteikiama galimybe saugoti ir perduoti didžiulius kiekius informacijos realiu laiku, be to, vartotojų sukurtas turinys išlieka ir yra lengvai randamas skirtingais formatais įvairiose platformose, kurias galima susieti pakartotinai.¹⁵ Dėl to grėsmė padaryti žalą, pažeisti žmogaus teises ir laisves (neteisėtu) turiniu internete yra daug realesnė ir didesnė nei kitose medijose. Būtent populiariuose socialiniuose tinkluose skelbiama informacija gali turėti daugiau reikšmės ir susilaukti daugiau dėmesio ar reakcijos nei informacija, platinama ne tokiuose populiariuose puslapiuose ar nacionalinėje spaudoje.¹⁶ Įvertinus šiuos faktus, darytina išvada, jog internete veikiantys tarpininkai negali būti tokio

---

[internet-without-becoming-a-dictator-uk-britain-cybersecurity-china-russia-data-content-filtering/](#); ZUCKERBERG, M., Mark Zuckerberg: The Internet needs new rules. Let's start in these four areas. *The Washington Post*. [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.washingtonpost.com/opinions/mark-zuckerberg-the-internet-needs-new-rules-lets-start-in-these-four-areas/2019/03/29/9e6f0504-521a-11e9-a3f7-78b7525a8d5f_story.html?utm_term=.126aed1fde1f>.

¹² Didžiojoje Britanijoje svarstoma numatyti tiesioginę socialinių tinklų valdytojų atsakomybę už neteisėtą informaciją, o Australijos įstatymų leidėjai visai neseniai priėmė teisės aktus, numatančius dideles baudas socialiniams tinklams ir net įkalinimo bausmes socialinių tinklų vadovams, jeigu jie operatyviai nepašalins neteisėto turinio. (CAMERON, D., UK Readies Crackdown on Social Networks for Enabling Terrorism, Child Abuse, and Self-Harm. *Gizmodo*. [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. balandžiui 5 d.]. Prieiga per internetą: <<https://gizmodo.com/uk-readies-crackdown-on-social-networks-for-enabling-te-1833820026>>).

¹³ Pavyzdžiui: remiantis statistikos duomenimis, populiariausiame socialiniame tinkle facebook, turinčiame 2.2 milijardus vartotojų, kiekvieną dieną yra įkeliama 300 milijonų nuotraukų, antrame pagal dydį socialiniame tinkle Youtube, turinčiame 1,5 milijardo aktyvių vartotojų, iš kurių 30 milijonų šiame tinkle apsilanko kasdien yra įkeliama 300 valandų vaizdo įrašų medžiagos kiekvieną minutę. Duomenys paimti iš: STOUT, W. D., Social Media Statistic 2019: Top Networks By the Numbers. [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 7 d.]. Prieiga per internetą: <<https://dustn.tv/social-media-statistics/>>.

¹⁴ AKDENIZ, Y., *Freedom of Expression on the Internet: A study of legal provisions and practices related to freedom of expression, the free flow of information and media pluralism on the Internet in OSCE participating States*. Vienna: The Representative on Freedom of the Media Organization for Security and Co-operation in Europe, 2012, p. 5.

¹⁵ Pavyzdžiui, socialiniame tinkle facebook paskelbtas įrašas lengvai gali būti nufotografuojamas kitu prietaisu ar persiunčiamas draugams, ar išsaugojamas padarant ekrano nuotrauką (ang. *screenshot*), ar paverčiamas viršelio nuotrauka (ang. *cover picture*), vėliau net ir ištrinus įrašą facebook, jis ir toliau išlieka kitų vartotojų naujienų sraute (ang. news feed) ar jau padarytose įrašo nuotraukose.

¹⁶ IGLEZAKIS, Ioannis. *The Legal Regulation of Hate Speech on the Internet*. Iš *EU Internet Law: Regulation and Enforcement*. Gewerbestrasse: Springer, 2017, p. 369.

paties teisinio reguliavimo ir kontrolės subjektai kaip tradiciniai tarpininkai, jiems turi būti skiriamas papildomas, išskirtinis dėmesys.

Apibendrinant galima teigti, kad internetas sukuria erdvę ir suteikia šansą vartotojams pasinaudoti saviraiškos, žodžio laisve, komunikacijos ir informacijos teisėmis bei laisvėmis, tačiau kartu taip yra sukuriama ir galimybė pažeisti kitų vartotojų teises į privatumą, garbę ir orumą, nepilnamečių teises, viešąją tvarką ir daugelį kitų teisių.¹⁷ Būtent galimybė kurti turinį, skelbti įvairią informaciją bei dalintis kitų sukurtu ar įkeliamu turiniu kelia riziką, kad paskelbta informacija gali būti netinkama ar netgi draudžiama įstatymais.¹⁸

Darbo tikslas – ištirti socialinių tinklų atsakomybės už jų vartotojų skelbiamą turinį apimtį Europos Sąjungos, Europos Tarybos ir Lietuvos lygmeniu bei nustatyti socialinių tinklų technines galimybes kontroliuoti skelbiamą turinį.

Siekiant užsibrėžto tikslo keliami šie uždaviniai:

- 1) Ištirti socialinių tinklų atsakomybės teorinę problematiką.
- 2) Išnagrinėti, kokias socialinių tinklų atsakomybės už interneto turinį ribas numato teisinis reguliavimas, kaip jis keitėsi nuo 1996 m. iki 2019 m. Europos Sąjungoje, Europos Taryboje ir Lietuvoje, kartu išanalizuojant teisės aktuose numatyto internetinio turinio reguliavimo pakankamumą ir efektyvumą Europos Žmogaus Teisių Teismo, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo ir Lietuvos teismų praktikoje bei teisės aktuose skatinamos savireguliacijos įgyvendinimą ir problematiką.
- 3) Išanalizuoti technines socialinių tinklų galimybes užtikrinti tinkamą interneto turinį bei jo kontrolę.

Magistro darbo objektas – socialinių tinklų atsakomybės už jų vartotojų skelbiamą informaciją teorinės ir praktinės problemos doktrinoje, teisiniame reglamentavime bei praktikoje Europos Sąjungoje, Europos Taryboje, Lietuvoje bei techninės galimybės efektyviai aptikti ir pašalinti neteisėtą turinį. Šiame darbe nekeliamas ir detaliam nenagrinėjamas klausimas, ar interneto turinys apskritai turi būti reguliuojamas, sutinkant, kad tam tikro laipsnio turinio kontrolė yra būtina, siekiant užtikrinti interneto teisiniuose santykiuose dalyvaujančių šalių teisių balansą. Taip pat Lietuvos ir užsienio teisės

---

¹⁷ BRUNTY, J., et al. *Social Media Investigation for Law Enforcement*. Amsterdam: Elsevier Inc., 2013, p. 20-22.

¹⁸ MEŠKAUSKAITĖ, L. *Žiniasklaidos teisė: 2 papildyta laida*. Vilnius: Registrų centras, 2018, p. 9, 12.

doktrinoje¹⁹ ne kartą buvo pateiktos išvados, jog vienokio ar kitokio dydžio interneto turinio reguliavimas yra būtinas.

Tyrimo metodai. Dokumentų tyrimo, sisteminis ir analizės metodai.

Šio darbo pirmojoje dalyje, nagrinėjant socialinių tinklų atsakomybės klausimą teoriniu apsektu, naudojama analizės metodas. Remiantis šiuo metodu pateikiami išaiškinimai, kaip kito socialinių tinklų atsakomybės klausimas teorijoje, kokios yra probleminės pagrindinių interneto tarpininkų atsakomybės teorijų vietos.

Antrojoje darbo dalyje, nagrinėjant socialinių tinklų atsakomybę numatančią teisinę bazę, dokumentų tyrimo ir sisteminiu metodais buvo analizuojami Europos Sąjungos, Europos Tarybos ir nacionaliniai teisės aktai, jų raida. Dokumentų tyrimo metodu nagrinėjami teisės aktuose įtvirtinti interneto turinio reguliavimo principai bei normos, analizuojama jų tarpusavio sąveika, vėliau išnagrinėtos atskirų teisės aktų nuostatos susistemintos, pateikiant apibendrinančias teisinio reguliavimo išvadas. Naudojantis analizės metodu šioje dalyje taip pat nagrinėjama, kokie ryšiai jungia teisinę bazę, teisės doktriną ir teismų praktiką.

Trečiojoje dalyje pateikiama interneto tarpininkų neteisėto turinio peržiūros ir kontrolės techninė specifiška. Analizuojamos pagrindinės problemos, jų ryšys su teisiniu reguliavimu, prigimtinėmis žmogaus teisėmis ir pagrindinėmis laisvėmis.

Darbo originalumas. Socialinių tinklų atsakomybės klausimas per paskutiniuosius penkerius metus Lietuvoje nagrinėtas ganėtinai minimaliai. Apie duomenų subjekto teises virtualiuose tinkluose disertacijoje²⁰ rašė I. Malinauskaitė-van de Castel. Disertacijoje aptariamas socialinių tinklų plitimas, įtaka šiuolaikiniam gyvenimui bei jų reguliavimo reikalingumas. Visgi, disertacijoje daugiausiai nagrinėjamos interneto vartotojų (duomenų subjektų) teisės, susijusios su vartotojų duomenų apsauga, privatumu. Interneto turinio reguliavimas glaustai aptariamas vadovėlyje „Interneto ir technologijų teisė“²¹. Vadovėlyje apžvelgiami aktualiausi teisės aktai, numatantys interneto turinio reguliavimą Europos regione ir nacionaliniu mastu, išvardijami interneto turinio reguliavimo principai, nagrinėjamos interneto turinio reguliavimo perspektyvos. Tačiau šiame vadovėlyje nėra atskirai nagrinėjamas socialinių tinklų atsakomybės klausimas. Interneto turinio

---

¹⁹ WECKERT, J. What is so bad about Internet content regulation? *Ethics and Information Technology*, 2000, Vol. 2, Issue 2, p. 107 [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. balandžio 5 d.]. Ribota prieiga per internetą: <<https://doi.org/10.1023/A:1010077520614>>.

²⁰ MALINAUSKAITĖ-VAN DE CASTEL, I. *Duomenų subjekto teises virtualiuose socialiniuose tinkluose*: daktaro disertacija. Socialiniai mokslai, Teisė (01 S). Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2017.

²¹ ŠTILIS, D., et al. *Interneto ir technologijų teisė*: Vadovėlis. Vilnius: Registrų centras, 2016, p. 70-82.

reguliavimo problemą paliečia ir mini Liudvika Meškauskaitė naujame papildytame „Žiniasklaidos teisės“ leidime.²² L. Meškauskaitės knygoje teigiama, jog, nepaisant socialinių tinklų išplitimo ir kasdienio naudojimo, juose kuriami visuomeniniai santykiai iki šiol nėra įvardinti teisės aktuose, t. y. socialiniai tinklai kaip visuomenės informavimo forma įstatymuose ar poįstatyminiuose teisės aktuose nėra minimi.²³ Knygoje taip pat teigiama, jog socialiniai tinklai kuria problemą tarp žmogaus teisių ir visuomenės interesų apsaugos, todėl yra būtina skirti daugiau dėmesio interneto teisei, o konkrečiau, interneto turinio reguliavimo Lietuvoje klausimams. Atsižvelgiant į per paskutinius penkerius metus Lietuvoje parašytas mokslines studijas bei jose įvardintą interneto turinio problematiką, buvo nuspręsta toliau nagrinėti socialinių tinklų atsakomybės už interneto turinį klausimą, analizuojant aktualią specialiąją literatūrą, sisteminant ir analizuojant Europos Sąjungos, Europos Tarybos ir Lietuvos teisės aktus bei teismų precedentes. Šis darbas išsiskiria iš anksčiau minėtų konkrečiu tikslu ištirti socialinių tinklų atsakomybės už neteisėtą ar (ir) žalingą interneto turinį prielaidas, atvejus ir apimtį Lietuvoje bei Europos regione, kartu tiriant socialinių tinklų technines galimybes užtikrinti turinio kontrolę.

Rašant šį magistro darbą buvo remtasi aktualiais Europos Sąjungos, Europos Tarybos, Lietuvos Respublikos teisės aktais, Europos Sąjungos Žmogaus Teisių Teismo, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo bei Lietuvos Respublikos teismų sprendimais. Darbe analizuojamos tyrimui aktuali teisinė doktrina, mokslinės studijos, publikacijos, parašytos tiek užsienio, tiek Lietuvos autorių. Šiame darbe taip pat naudojamos ir pačių populiariausių socialinių tinklų „Facebook“, „Youtube“ naudojimosi taisyklėmis (standartais). Svarbiausi doktrininiai šaltiniai: M. Lavi straipsnis „Content Providers' Secondary Liability: A Social Network Perspective“,²⁴ D. Vučetić *et al.* straipsnis „The Liability of social networks for extreme forms of speech“,²⁵ L. Meškauskaitės knyga „Žiniasklaidos teisė.“²⁶ Svarbiausi norminiai teisės aktai: 2000 m. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (Elektroninė komercijos direktyva),²⁷ 2018 m. Europos Komisijos rekomendacija dėl veiksmingų kovos su neteisėtu turiniu internete

²² MEŠKAUSKAITĖ, L. *Žiniasklaidos teisė*: 2 papildyta laida. Vilnius: Registrų centras, 2018.

²³ MEŠKAUSKAITĖ, L. *Žiniasklaidos teisė*: 2 papildyta laida. Vilnius: Registrų centras, 2018, p. 9, 12.

²⁴ LAVI, M. *Content Providers' Secondary Liability: A Social Network Perspective*, 26 *Fordham Intell. Prop. Media & Ent. L.J.*, 2016.

²⁵ VUČETIĆ, D.; BONČIĆ, G.; ir PEŠIĆ, P. The Liability of social networks for extreme forms of speech. *Sine loco: Facta Universitatis, Law and Politics*, 2016, Vol. 14, no 1. [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. balandžio 05 d.]. Prieiga per internetą: <<http://casopisi.junis.ni.ac.rs/index.php/FULawPol/article/view/1752>>.

²⁶ MEŠKAUSKAITĖ, L. *Žiniasklaidos teisė*: 2 papildyta laida. Vilnius: Registrų centras, 2018.

²⁷ 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (Elektroninė komercijos Direktyva). OL, 2000 m. specialusis leidimas, 13 skyrius, 25 tomas, p. 399-414.

priemonių,²⁸ 2003 m. Europos Tarybos ministrų komiteto deklaracija dėl teisės komunikuoti internetu,²⁹ 2018 m. Europos Tarybos ministrų komiteto rekomendacija dėl interneto tarpininkų vaidmens ir atsakomybės,³⁰ kiti tarptautiniai ir nacionaliniai teisės aktai.

---

²⁸ 2018 m. kovo 1 d. Europos Komisijos rekomendacija (ES) 2018/334 dėl veiksmingų kovos su neteisėtu turiniu internete priemonių. OL, L 63, p. 50.

²⁹ 2003 m. gegužės 28 d. Europos Tarybos Ministrų komiteto deklaracija dėl bendravimo laisvės internete. (Declaration of the Committee of Ministers on freedom of communication on the Internet, adopted on 28 May 2003 by the Committee of Ministers of the Council of Europe). [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.osce.org/fom/31507?download=true>>.

³⁰ 2018 m. kovo 7 d. Europos Tarybos Ministrų komiteto rekomendacija valstybėms narėms CM/Rec (2018)2 dėl interneto tarpininkų vaidmenų ir atsakomybės. (Recommendation CM/Rec (2018)2 of the Committee of Ministers to member states on the roles and responsibilities of internet intermediaries, adopted on 7 March 2018 by the Committee of Ministers of the Council of Europe). [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 27 d.]. Prieiga per internetą: <https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=0900001680790e14>.

I. ATSAKOMYBĖS INTERNETO TARPININKAMS TAIKYMAS UŽ INTERNETO TURINIO PAŽEIDIMUS

Tradicinių tarpininkų, kaip ir tradicinių visuomenės informavimo priemonių, atsakomybės už skelbiamą turinį klausimai yra reguliuojami teisės aktuose, nagrinėjami teisės doktrinoje, skirtingiems tarpininkams taikant ir numatant skirtingus jų atsakomybę reguliuojančius režimus.³¹ Tokie režimai, taisyklės, numatančios tarpininkams atsakomybę už jų skelbiamą, publikuojamą turinį, sukurtos siekiant užtikrinti skirtingų asmens teisių ir laisvių balansą, teisėtą tarpininkų veiklą.³²

Atskirai tirti ir analizuoti socialinių tinklų veiklą ir jų atsakomybės klausimą svarbu ir dėl to, jog socialiniai tinklai daugeliu aspektų labai stipriai skiriasi nuo tradicinių tarpininkų (žiniasklaidos, televizijos, radijo). Vienas iš skirtumų – socialinių tinklų paplitimas ir naudojimas. Teigiama, jog socialinių tinklų siūlomos paslaugos yra vienos populiariausių internete, o jų naudotojų skaičius svyruoja nuo kelių šimtų tūkstančių iki kelių šimtų milijonų vartotojų.³³ Kiti esminiai aspektai, nulemiantys šiuos skirtumus: vartotojų įsitraukimo laipsnis (interaktyvumas, galimybė kurti turinį), tarpininkų teikiamų paslaugų pasiekiamumas (socialiniai tinklai prieinami bet kuriam asmeniui, tam nėra reikalingi jokie specifiniai įgūdžiai ar žinios), prieinamumas (dažniausiai nėra jokio mokesčio), nuolatinis informacijos atsinaujinimas (komunikacija vyksta realiu laiku), turinio kintamumas (turinys yra lengvai koreguojamas) ir vaidmenų kintamumas (vartotojai gali būti ir turinio kūrėjais, ir stebėtojais) bei tarpusavio sąsajos (socialiniai tinklai yra susiję tarpusavyje įvairiais žymėjimais, nuorodomis).³⁴ Kalbant apie interneto tarpininkų ir tradicinių tarpininkų skirtumus, reikia pabrėžti, kad internete veikiantys tarpininkai negali būti tokio paties teisinio reguliavimo ir kontrolės subjektai kaip tradiciniai tarpininkai: jų atsakomybės klausimai yra nagrinėjami bei nustatomi atskirai.

---

³¹ Pavyzdžiui, teisės aktuose numatyta daugybė atvejų ir draudimų, kurių negali pažeisti žurnalistai, rašydami ir skelbdami straipsnius spaudoje, taisyklės redaktoriams, tiesioginių laidų transliuotojams, atvejai, kada jie gali būti traukiami atsakomybėn už paskelbtą turinį.

³² LAVI, M. *Content Providers' Secondary Liability: A Social Network Perspective*, 26 *Fordham Intell. Prop. Media & Ent. L.J.*, 2016, p. 861-865.

³³ Kartu socialiniai tinklai pasižymi aukštais naudotojų įsitraukimo rodikliais: 2017 metais socialiniais tinklais naudojosi 2.46 milijardo pasaulio gyventojų, prognozuojama, jog 2019 metais šis skaičius padidės iki 2.77 milijardų, o 2021 metais perkops 3 milijardus. (Socialinės medijos vartojimo statistika. [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 6 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.statista.com/statistics/278414/number-of-worldwide-social-network-users/>>.).

³⁴ GRIGAS, V. et al. *Šiuolaikinės medijos ir informacija: požeminiai garažai Google karalystėje*. Vilnius: Akademinė Leidyba, 2016, p. 112-125.

1.1. Pagrindinės interneto tarpininkų atsakomybę numatančios teorijos

Sprendžiant dėl interneto tarpininkų atsakomybės kartais vis dar keliamas klausimas, ar interneto tarpininkai turėtų būti traukiami atsakomybėn. Teigiama, jog interneto paslaugų teikėjai yra tarpininkai tarp skirtingų interneto vartotojų, o ne perduodamos, skelbiamos informacijos redaktoriai, vertintojai.³⁵ Argumentuojama, jog interneto tarpininkai negali būti traukiami atsakomybėn už trečiųjų asmenų sukurtą turinį, nes jie tik suteikia prieglobos paslaugas (erdvę turiniui skelbti). Kiti autoriai teigia, kad interneto tarpininkai dėl didelių informacijos srautų yra nepajėgūs sukontroliuoti visos informacijos, todėl jų atsakomybė turėtų būti reguliuojama panašiai kaip telekomunikacijos tinklų, t. y. atleidžiant juos nuo atsakomybės.³⁶

Tačiau interneto tarpininkai, ypač socialiniai tinklai, vartotojams suteikia galimybę kelti, kurti, dalintis informacija realiu laiku, o tai padidina grėsmę pažeisti kitų asmenų teises ir laisves. Didėjant interneto įtakai ir jame padaromų pažeidimų skaičiui, vyrauja nuomonė, kad nors ir negalima tikėtis viso turinio kontrolės, interneto tarpininkai, o tarp jų ir socialiniai tinklai, turi imtis priemonių pastebėję ar sužinoję apie neteisėtą ar žalingą turinį ir tam tikrais atvejais prisiimti dalį atsakomybės. Interneto tarpininkai sukuria erdvę, kurioje padidėja grėsmė pirminės rizikos atsiradimui, todėl dėl neteisėto ar žalingo interneto turinio sukeltų pasekmių turėtų būti atsakingi kartu su trečiaisiais asmenimis, padariusiais pažeidimą.³⁷

Atsižvelgiant į skirtingus požiūrius, per daugiau nei dvidešimt metų teisės mokslininkai yra sukūrę bei pateikę ne vieną interneto tarpininkų atsakomybės reguliavimo teoriją, numatančią skirtingą požiūrį į tarpininkų atsakomybės lygį ir egzistavimą, kai kurios iš teorijų yra plėtojamos ir populiarios iki šiol.³⁸ Nepaisant skirtingo reguliavimo lygmens ar metodo, teisės doktrinoje dažniausiai yra išskiriamos tapačios atsakomybės už interneto turinį reguliavimo teorijos. Plačiau prasme nurodomos šios trys pagrindinės: 1) griežtos atsakomybės, 2) visiško savireguliacijos imuniteto, 3) ribotos atsakomybės.³⁹

---

³⁵ DRAPEKO, A. Interneto paslaugų teikėjų atsakomybė už virtualioje erdvėje skelbiamą informaciją. Vilnius: *Teisė*, 2011. ISSN 1392-1274, 80, p. 226.

³⁶ VUČETIĆ, D.; BONČIĆ, G.; ir PEŠIĆ, P. The Liability of social networks for extreme forms of speech. *Sine loco: Facta Universitatis, Law and Politics*, 2016, Vol. 14, no 1, p. 2 [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<http://casopisi.junis.ni.ac.rs/index.php/FULawPol/article/view/1752>>.

³⁷ LAVI, M. *Content Providers' Secondary Liability: A Social Network Perspective*, 26 *Fordham Intell. Prop. Media & Ent. L.J.*, 2016, p. 880-881.

³⁸ WIGUANG, WU, The Separation of internet Content Regulation in the face of the Convergence of Information and Communication Technologies: The Controversies, Challenges and Solutions for China. Iš: *Canadian Social Science*, 2009. Vol.5 No.1.

³⁹ EDWARDS, L., WAELDE, C. *Online Intermediaries and Liability for Copyright Infringement*. Geneva, *WIPO Workshop Keynote Paper*, 2008, p. 19-23 [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 7 d.]. Prieiga per

Griežtos atsakomybės (ang. „*blanket*“ arba *strict liability*) teorija teigia, jog interneto tarpininkai yra atsakingi lygiai tokia pačia forma ir laipsniu, kaip ir pirminiai neteisėto ar žalingo interneto turinio autoriai. Tai reiškia, jog interneto tarpininkai (nagrinėjamos temos atveju – socialiniai tinklai) gali būti tiesiogiai traukiami teisinėn atsakomybėn už visus su interneto turiniu susijusius pažeidimus.⁴⁰ Vadovaujantis griežtos atsakomybės požiūriu, atsakomybėn traukiami visi interneto tarpininkai, nepriklausomai nuo jų dydžio ar funkcijų. Nurodoma, kad tarpininkai, kurie imasi prevencinių priemonių interneto turiniui prižiūrėti ir (ar) šalinti, taip pat yra traukiami atsakomybėn už nepastebėtą ir nepašalintą žalingą ar neteisėtą turinį.⁴¹

Griežtos atsakomybės interneto tarpininkams doktrina daugiausiai yra taikoma nevakarietiškose šalyse, šios teorijos taikymo praktikoje pavyzdžiai – Kinija, Tailandas. Vakarų šalyse, tarp jų ir Europos Sąjungoje, teigiama, kad šis požiūris praktiškai yra sunkiai įgyvendinamas bei sukeltantis grėsmę saviraiškos laisvei (kaip priemonė internete įgyvendinamai cenzūrai).⁴² Argumentuojama, jog griežta atsakomybė negali būti taikoma interneto tarpininkams, nes ji sukelia vadinamąjį *chilling effect*,⁴³ kuris pasireiškia tam tikrų teisių ir laisvių slopinimu. Tai yra, interneto tarpininkai, bijodami teisinių pasekmių, galinčių kilti už trečiųjų asmenų įkeltą interneto turinį, ženkliai apriboja trečiųjų asmenų teises kelti turinį ar pašalina galimai neteisėtą turinį be didesnės analizės.⁴⁴ Taigi, griežtos atsakomybės teorija, numatanti, kad atsakomybėn gali būti traukiami visi tarpininkai be išimties, dažniausiai nėra taikoma demokratiškose, vakarietiškose šalyse, siekiant apsaugoti žmogaus teises bei išvengti interneto turinio cenzūros.

---

internetą:

<https://www.era.lib.ed.ac.uk/bitstream/handle/1842/2305/wipo-onlineintermediaries.pdf;jsessionid=D0DE5073C7F4D56808B389B83D2F3550?sequence=1>.

⁴⁰ EDWARDS, L., WAELDE, C. Online Intermediaries and Liability for Copyright Infringement. Geneva, *WIPO Workshop Keynote Paper*, 2008, 19-21 [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 7 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.era.lib.ed.ac.uk/bitstream/handle/1842/2305/wipo-onlineintermediaries.pdf;jsessionid=D0DE5073C7F4D56808B389B83D2F3550?sequence=1>.

⁴¹ MACKINNON, R., *et al.* Fostering freedom online: the role of Internet intermediaries. France: *UNESCO Publishing*, 2014, p. 40.

⁴² EDWARDS, L., WAELDE, C. Online Intermediaries and Liability for Copyright Infringement. Geneva, *WIPO Workshop Keynote Paper*, 2008, p. 19-21 [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 7 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.era.lib.ed.ac.uk/bitstream/handle/1842/2305/wipo-onlineintermediaries.pdf;jsessionid=D0DE5073C7F4D56808B389B83D2F3550?sequence=1>.

⁴³ Sąvoką *chilling effect* suformavo Jungtinių Amerikos Valstijų Aukščiausiasis Teismas, siedamas ją su kišimusi į žodžio laisvę. Šią sąvoką, analizuodamas įvairių teisių suvaržymą, naudoja ir Europos Žmogaus Teisių Teismas. *Chilling effect* atsiranda tada, kai dėl konkrečių galimų pasekmių, atgrasoma nuo tam tikro veiksmo įvykdymo. *Chilling effect* yra netiesioginio poveikio, jis nėra kilęs iš tiesioginio apribojimo, bet atsiranda kaip netiesioginis poveikis, apribojimo taikymo pasekmė. Analizuojant griežtos atsakomybės atvejį, *chilling effect* sukuriamas interneto tarpininkams taikant atsakomybę už įvairių trečiųjų asmenų įkeltą turinį. *Chilling effect* apibrėžimas pateiktas remiantis: KOS, K. Evolution or Entropy of the Concept of Chilling Effect? – Polish Perspective. *Teisė*, 2019, vol. 110, p. 168-171.

⁴⁴ LAVI, M. Content Providers' Secondary Liability: A Social Network Perspective, 26 *Fordham Intell. Prop. Media & Ent. L.J.*, 2016, p. 879.

Antroji, visiškos savireguliacijos imuniteto, kitaip vadinama plataus imuniteto (ang. *broad immunity*), teorija, teigia, kad interneto tarpininkai yra atleidžiami nuo atsakomybės už įvairių trečiųjų šalių turinį, nepriklausomai nuo interneto tarpininko funkcijų ar įkelto turinio.⁴⁵ Kitaip tariant, interneto tarpininkams yra užtikrinamas visiškas imunitetas, apsaugantis nuo atsakomybės už jų platformose skelbiamą turinį. Šios teorijos šalininkai teigia, kad interneto tarpininkai gali savanoriškai ir natūraliai imtis priemonių užtikrinti turinio peržiūrai, filtravimui, jeigu jiems yra suteikiamos garantijos – jie dėl savanoriškų interneto turinio priežiūros priemonių ėmimosi nėra laikomi turinio redaktoriais, kūrėjais (nes tokiu atveju pasikeistų jų teisinis statusas ir jie galėtų būti traukiami atsakomybėn).⁴⁶

Plataus imuniteto teorija buvo ypač populiari Jungtinėse Amerikos Valstijose XXI amžiaus pradžioje, tačiau, prasidėjus teisiniams ginčams, paaiškėjo šios teorijos problematika. Suteikus visišką imunitetą interneto tarpininkams, jie pradėjo ignoruoti netgi pagrįstus prašymus išimti ar apriboti neteisėtą ar žalingą turinį, nejausdami baimės būti patraukti atsakomybėn ar susilaukti kitokių teisinių pasekmių.⁴⁷ Apibendrinant galima daryti išvadą, jog visiško imuniteto suteikimas interneto tarpininkams nepadedą užtikrinti interneto turinio teisėtumo ar priemonių neteisėtam turiniui kuo greičiau pašalinti. Šiuo metu plataus imuniteto teorija nėra populiari ar taikoma interneto tarpininkams dėl galimos rizikos – visiškai nekontroliuojamo interneto turinio grėsmės.

Dėl anksčiau aptartų dviejų teorijų problematikos ir keliamų grėsmių daugelyje šalių buvo pereita prie trečiosios, ribotos atsakomybės, dažnai teisinėje literatūroje dar vadinamos sąlyginės atsakomybės ar „saugaus uosto“ (ang. *conditional liability* arba „*safe harbour*“, ar „*safe-haven*“), teorijos. Ribotos atsakomybės teorija teigia, kad interneto tarpininkai gali būti atleisti nuo atsakomybės už trečiųjų šalių turinį, jeigu jie įvykdė tam tikras sąlygas. Pavyzdžiui, pašalina turinį gavę pranešimą apie jo netinkamumą (ang. *notice-and-takedown*), perspėjo turinio kūrėją, jog gautas pranešimas, kad jo įkeltas turinys yra neteisėtas (ang. *notice-and-notice*), arba po perspėjimų užblokavo nuolatinį pažeidėją. Norint užtikrinti šio principo efektyvumą interneto tarpininkams yra užtikrinamas visiškas imunitetas, apsaugantis nuo atsakomybės už jų platformose skelbiamą turinį tol, kol jie atitinka įstatymuose numatytas sąlygas.

---

⁴⁵ MACKINNON, R., *et al.* *Fostering freedom online: the role of Internet intermediaries*. France: *UNESCO Publishing*, 2014, p. 42.

⁴⁶ EDWARDS, L., WAELDE, C. *Online Intermediaries and Liability for Copyright Infringement*. Geneva, *WIPO Workshop Keynote Paper*, 2008, p. 21-23 [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 7 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.era.lib.ed.ac.uk/bitstream/handle/1842/2305/wipo-onlineintermediaries.pdf;jsessionid=D0DE5073C7F4D56808B389B83D2F3550?sequence=1>>.

⁴⁷ *Ibid.*, p. 21–23.

Priešingai nuo griežtos atsakomybės teorijos, ribotos atsakomybės teorija neatima galimybės interneto tarpininkams aktyviai stebėti, filtruoti turinį, siekiant išvengti atsakomybės ateityje, tačiau kartu ir nesukuria prievolės filtruoti visą turinį ar atsakyti už turinį, apie kurį tarpininkas nežinojo. Ribotos atsakomybės teorija teigia, kad interneto tarpininkai turi būti apsaugoti nuo neribotos rizikos, nes jie veikia kaip informacijos prieglobos, saugojimo ir perdavimo platformos, t. y. patys nekuria ir neredaguoja vartotojų skelbiamo turinio. Taip pat pripažįstama, jog visišku imunitetu gali būti piktnaudžiaujama pažeidžiant kitų asmenų teises, todėl interneto tarpininkai sužinoję apie galimai neteisėtą ar žalingą turinį turi imtis konkrečių priemonių tokiam turiniui identifikuoti ir (ar) pašalinti, apriboti.⁴⁸ Be to, interneto tarpininkai, norėdami pasinaudoti ribotos atsakomybės teorija, privalo užtikrinti, kad vartotojai naudodamiesi tarpininkų siūlomomis paslaugomis vadovautųsi tokiomis sąlygomis, kurios numato teisę paslaugą teikiančiam tarpininkui pašalinti neteisėtą turinį, taip pat pašalinti arba apriboti prieigą prie turinio, kuris yra žalingas ar netinkamas.⁴⁹

Ribotos atsakomybės požiūris yra įtvirtintas ir skatinamas daugelyje vakarietišku šalių, tarp jų ir Europos Sąjungoje. Būtina atkreipti dėmesį, jog ribotos atsakomybės („saugaus uosto“) teorijos taikymas praktikoje pasireiškia skirtingais „saugaus uosto“ režimais. Pavyzdžiui, Europos Sąjungos priimta Elektroninės komercijos direktyva⁵⁰ skirtingoms interneto tarpininkų kategorijoms numato skirtingus atleidimo nuo atsakomybės kriterijus, o Pietų Afrikos elektroninių ryšių ir sandorių aktas „saugaus uosto“ režimą suteikia tik tam tikram skaičiui kompanijų, priklausančių interneto paslaugų teikėjų asociacijai.⁵¹ Nepaisant to, jog ši teorija yra plačiausiai paplitusi ir labiausiai taikoma šiuo metu, jos veiksmingumu vis dažniau pradedama abejoti.

Ribotos atsakomybės teorija kritikuojama teigiant, jog ja lengva piktnaudžiauti, ji kuria sąlygas cenzūrai, o interneto tarpininkams yra tarsi suteikiama pusiau teisminės valdžios pozicija įvertinti interneto turinio teisėtumą.⁵² Tai savaime kelia nerimą dėl kelių

---

⁴⁸ EDWARDS, L., WAELDE, C. Online Intermediaries and Liability for Copyright Infringement. Geneva, *WIPO Workshop Keynote Paper*, 2008, p. 23. [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 7 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.era.lib.ed.ac.uk/bitstream/handle/1842/2305/wipo-onlineintermediaries.pdf;jsessionid=D0DE5073C7F4D56808B389B83D2F3550?sequence=1>>.

⁴⁹ MARSDEN, C., T., *Internet Co-Regulation: European Law, Regulatory Governance and Legitimacy in Cyberspace*. Cambridge University Press, 2011, p. 75.

⁵⁰ 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (Elektroninė komercijos Direktyva). OL, 2000 m. specialusis leidimas, 13 skyrius, 25 tomas, p. 399-414.

⁵¹ MACKINNON, R., *et al.* Fostering freedom online: the role of Internet intermediaries. France: *UNESCO Publishing*, 2014, p. 40-41.

⁵² MARSDEN, C., T., *Internet Co-Regulation: European Law, Regulatory Governance and Legitimacy in Cyberspace*. Cambridge University Press, 2011, p. 41-42.

priežasčių: pirma, interneto tarpininkai gali neturėti pakankamai teisinių žinių, reikalingų turinio teisėtumui įvertinti; antra, turinio vertinimo klausimas, paliktas interneto tarpininkams, gali atnešti daug neigiamų pasekmių ir neigiamą šalutinį poveikį.⁵³ Kitais žodžiais tariant, ribotos atsakomybės teorija interneto tarpininkus pastato į dviprasmišką poziciją: interneto tarpininkai, norėdami išvengti atsakomybės, turėdami žinių apie galimai neteisėtą turinį platformoje, turi imtis veiksmų jį patikrinti bei pašalinti ar apriboti neteisėto turinio pasiekiamumą. Tai yra, tarpininkai turi priimti sprendimą, ar pašalinti turinį, siekdami apsaugoti save nuo potencialios atsakomybės kilimo ateityje. Esant tokioms sąlygoms, interneto tarpininkai dažnai pašalina turinį, netirdami jo teisėtumo klausimo, vien tik tam, kad apsisaugotų nuo galimos atsakomybės. Nenoras būti patrauktiems atsakomybėn ir noras apsisaugoti nuo pasekmių gali nulemti prevencinį perteklinį teisėto turinio pašalinimą ar apribojimą, kurio tolimesnė pasekmė – interneto cenzūra.⁵⁴

Taip pat teigiama, jog interneto tarpininkai neužtikrina tam tikrų procedūrinių teisių (pvz., vartotojui nesuteikiama teisė apskusti turinio pašalinimą ar apribojimą). Ribotos atsakomybės sąlygos, numatančios, jog interneto tarpininkai yra traukiami atsakomybėn, jeigu žinojo apie neteisėtos informacijos egzistavimą jų platformoje, tarsi „skatina“ interneto tarpininkus, gavus pranešimą apie galimai neteisėtą ar žalingą turinį, tuojau pat jį pašalinti, neskiriant dėmesio ir resursų ištirti pranešimo pagrįstumą. Dėl tokio skuboto, neištirto turinio pašalinimo gali būti ir dažnai yra panaikinamas (cenzūruojamas) teisėtas turinys.⁵⁵

Panašiu būdu, taikant ribotos atsakomybės teoriją, sukuriamas ir *chilling effect*, kuris šiuo atveju pasireiškia veto galia, suteikiama visiems, norintiems apriboti tam tikras kalbas, įskaitant ir teisėtą kritiką. Todėl ribotos atsakomybės teorijoje numatytos sąlygos, kada interneto tarpininkai yra traukiami atsakomybėn, gali lemti masinę interneto ar konkrečių socialinių tinklų cenzūrą.⁵⁶ Norint išspręsti ar sumažinti minėtas problemas, interneto tarpininkai turi nusimatyti aiškius kriterijus ir sąlygas, kuriomis vadovaujantis turinys yra pašalinamas, blokuojamas ar apribojamas, taip pat įdiegti priemonės, kurios skirtingoms šalims padėtų apsaugoti ir apginti pažeistas teises ir laisves.

---

⁵³ KUCZERAWY, A., Intermediary liability & freedom of expression: Recent developments in the EU notice & action initiative. s.l.: *Computer law & security review* 31 (2015), p. 48.

⁵⁴ *Ibid.* p. 48.

⁵⁵ MARSDEN, C., T., *Internet Co-Regulation: European Law, Regulatory Governance and Legitimacy in Cyberspace*. Cambridge University Press, 2011, p. 41-42.

⁵⁶ LAVI, M. *Content Providers' Secondary Liability: A Social Network Perspective*, 26 *Fordham Intell. Prop. Media & Ent. L.J.*, 2016, p. 887.

Kita vertus, kai kurie teisės teoretikai pastebi, jog ribotos atsakomybės teorija suteikia per daug platų imunitetą interneto paslaugų teikėjams. Tai sąlygoja situacijas, kai paslaugų teikėjai gali užtikrinti veiksmingesnę žmogaus teisių apsaugą, efektyvesnes priemones kovai su neteisėtu turiniu, tačiau nėra suinteresuoti to daryti dėl suteikiamos apsaugos nuo atsakomybės. Šiuo atveju paslaugų teikėjams yra siūloma nustatyti bent minimalius privalomus saugumo standartus.⁵⁷

Sprendžiant atsakomybės kilimo ir taikymo klausimą, vadovaujantis ribotos atsakomybės teorija, susiduriama ir su dar keletu teisinių dilemų. Pirma, nėra aišku, kada prasideda momentas, nuo kurio socialinių tinklų valdytojai yra atsakingi. Doktrinoje ir teisės aktuose teigiama, jog paslaugų teikėjas yra atsakingas, kai sužino arba turi faktinių žinių apie galimai neteisėtą ar žalingą informaciją, tačiau praktikoje yra sudėtinga nustatyti realų sužinojimo momentą. Keliamas klausimas, ar paslaugos teikėjo atsakomybei kilti pakanka tik jo žinojimo apie galimai žalingos informacijos buvimą, ar visgi jis turi žinoti, kad tokia informacija pažeidžia numatytas taisykles, teisės aktus.⁵⁸ Antra, nėra aišku, ar bet kurio paslaugos gavėjo prašymas išimti ar apriboti tam tikros informacijos pasiekiamumą yra pakankamas ir autoritetingas, ar tokį pranešimą turi pateikti valdžios institucijos, taip pat kokia forma turi būti pateiktas toks prašymas (pranešimas) ar asmeniui, teikiančiam pranešimą, būtina identifikuoti save.⁵⁹ Trečia, atsakomybė interneto tarpininkui kyla, jeigu jis turėjo faktinių žinių apie neteisėtą veiklą ir nesiėmė priemonių tokiai informacijai patikrinti, o vėliau apriboti ar panaikinti, todėl natūraliai kyla klausimas, kaip nustatyti, ar paslaugos teikėjo taikytos priemonės buvo tinkamos, efektyvios ir pakankamos.⁶⁰ Tai tik keletas pavyzdžių, išskiriamų ir aptariamų teisinėje literatūroje, kurie atskleidžia, jog net ir numačius situacijas, kuriose interneto tarpininkai yra atsakingi už trečiųjų asmenų turinį,

---

⁵⁷ MONAGHAN, J. Social networking website liability for the illegal actions of its users. *Seton Hall Journal of Sports and Entertainment Law*: Vol. 21: Iss 2., 2011. p. 1–19 [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 7 d.]. Prieiga per internetą: <https://scholarship.shu.edu/sports_entertainment/vol21/iss2/6/>.

⁵⁸ EDWARDS, L., WAELDE, C. Online Intermediaries and Liability for Copyright Infringement. Geneva, *WIPO Workshop Keynote Paper*, 2008, p. 58–60 [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 7 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.era.lib.ed.ac.uk/bitstream/handle/1842/2305/wipo-onlineintermediaries.pdf;jsessionid=D0DE5073C7F4D56808B389B83D2F3550?sequence=1>>.

⁵⁹ KUCZERAWY, A., Intermediary liability & freedom of expression: Recent developments in the EU notice & action initiative. s.l.: *Computer law & security review* 31 (2015), p. 48.; EDWARDS, L., WAELDE, C. Online Intermediaries and Liability for Copyright Infringement. Geneva, *WIPO Workshop Keynote Paper*, 2008. p. 58–60 [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 7 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.era.lib.ed.ac.uk/bitstream/handle/1842/2305/wipo-onlineintermediaries.pdf;jsessionid=D0DE5073C7F4D56808B389B83D2F3550?sequence=1>>.

⁶⁰ EDWARDS, L., WAELDE, C. Online Intermediaries and Liability for Copyright Infringement. Geneva, *WIPO Workshop Keynote Paper*, 2008, p. 58–60 [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 7 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.era.lib.ed.ac.uk/bitstream/handle/1842/2305/wipo-onlineintermediaries.pdf;jsessionid=D0DE5073C7F4D56808B389B83D2F3550?sequence=1>>.

papildomai daug dėmesio turi būti skiriama įvairiems kitiems su atsakomybės kilimu ir taikymu susijusiems klausimams išspręsti.

1.2. Teorinė problematika: tradicinių atsakomybės sampratų nepakankamumas

Analizuotos pagrindinės interneto tarpininkų atsakomybės teorijos doktrinoje dažnai vertinamos kaip apimančios (reguliuojančios) per daug arba per mažai.⁶¹ Griežtos atsakomybės teorija ir tam tikrais atvejais ribotos atsakomybės teorija kuria sąlygas masinei cenzūrai, taip pat vadinamajam *chilling effect*. Taikant šias atsakomybės rūšis interneto tarpininkams, pastarieji, norėdami išvengti atsakomybės, dažnai imasi kraštutinių atsargumo priemonių maksimaliam turinio ribojimui, šalina visą bent minimalų įtarimą keliantį turinį. Atvirkštinis efektas yra sukuriamas taikant visiškos savireguliacijos imuniteto atsakomybę, kai interneto tarpininkų valdytojai, žinodami, jog negali būti patraukti atsakomybėn, neskiria dėmesio interneto turinio priežiūrai, reguliavimui. Sparčiai besivystant interneto pramonei interneto tarpininkų atsakomybės klausimai darosi vis sudėtingesni, o interneto tarpininkai, teikiantys interneto prieigos, prieglobos paslaugas, patiria didesnę riziką būti patraukti atsakomybėn. Nerimą kelia ir tai, kad neigiamos atsakomybės interneto tarpininkams augimas gali sustabdyti ar sulėtinti inovacijas, o veiksmingos teisinės ir faktinės kontrolės nebuvimas gali sąlygoti neteisėtos veiklos plitimą internete.⁶² Atsižvelgiant į anksčiau aptartų teorijų problematiką bei interneto tarpininkų, ypač socialinių tinklų sparčią raidą, vis dažniau pradedama kalbėti, kad esamos teorijos darosi nepakankamos, neįgyvendinančios savo pirminio tikslo užtikrinti efektyvų neteisėto ir žalingo interneto turinio reguliavimą.

Teorijų nepakankamumą lemia interneto paslaugų teikėjų funkcijų ir veikimo principų įvairiapusiškumas. Pavyzdžiui, skirtinguose socialiniuose tinkluose neteisėtu ar žalingu turiniu yra padaroma skirtingo dydžio žala, sukeliama skirtingos grėsmės.⁶³ Be to, interneto tarpininkų atsakomybės klausimus ypač apsunkina nuolat tobulėjančios technologijos, paslaugų teikėjų funkcijos, o vartotojų (ar trečiųjų šalių) realiu laiku skelbiamas turinys yra praktiškai beribis.⁶⁴ Įvairiapusis ir žaibiškai išplintantis interneto turinys gali sukelti daug skirtingos, dažnai ilgalaikės žalos, todėl analizuotos interneto

---

⁶¹ LAVI, M. *Content Providers' Secondary Liability: A Social Network Perspective*, 26 Fordham Intell. Prop. Media & Ent. L.J., 2016, p. 859,

⁶² KUCZERAWY, A., *Intermediary liability & freedom of expression: Recent developments in the EU notice & action initiative*. s.l.: *Computer law & security review* 31 (2015), p. 47.

⁶³ LAVI, M. *Content Providers' Secondary Liability: A Social Network Perspective*, 26 Fordham Intell. Prop. Media & Ent. L.J., 2016, p. 859, 910.

⁶⁴ *Ibid*, p. 859.

tarpininkų atsakomybės teorijos universaliai negali būti pritaikytos pažeidimams už skirtingo masto ir skirtingos formos interneto turinį.

Atsižvelgiant į egzistuojančių interneto tarpininkų atsakomybės teorijų nepakankamumą, doktrinoje keliama idėja, jog vienas bendrai interneto turinį reguliuojantis režimas, numatantis interneto tarpininkų atsakomybę, nebėra suderinamas su besikeičiančiomis socialinėmis aplinkybėmis ir interneto, socialinių tinklų raida.⁶⁵ Siūloma sukurti naują, unikalią teoriją, reguliavimą. Kai kurie teoretikai siūlo reguliavimą, kuris priklausytų nuo interneto turinio ir socialinio konteksto. Taikant atsakomybę turėtų būti atsižvelgiama į padarytą žalą, turinio sąsajas su vartotojų elgesiu dėl vyraujančių socialinių normų internete (turi būti tiriama, ar turinio platinimas nėra užsakytas, koordinuotas vadovaujantis socialinėmis normomis) bei į vidaus ir išorės nukentėjusiuosius⁶⁶ (ang. *internal and external victims*).⁶⁷ Kiti teoretikai labiau pabrėžia, kad yra reikalingas naujas interneto tarpininkų atsakomybės reguliavimas, nustatytas atsižvelgiant į kiekvieno atskiro tarpininko technines ypatybes. Pabrėžiant, jog ypač svarbu atskirti tokius tarpininkus kaip naujienų portalai nuo tarpininkų, veikiančių *Web 2.0* principu (pavyzdžiui, socialinių tinklų).⁶⁸ Nepaisant skirtingų nuomonių, sutinkama, kad, taikant ir kuriant naują atsakomybės už interneto turinį teoriją, būtina išlaikyti balansą tarp prigimtinių asmens teisių, teisingumo, ekonomiškumo ir technologinių inovacijų spartos.⁶⁹

Taigi, teisės doktrinoje vyrauja trys pagrindinės interneto tarpininkų atsakomybės teorijos: griežtos atsakomybės, visiško savireguliacijos imuniteto ir ribotos atsakomybės. Praktikoje vakarietiškose šalyse daugiausiai yra taikoma ribotos atsakomybės, dažnai vadinama „saugaus uosto“ teorija. Nors ši teorija yra taikoma jau daugiau nei dvidešimtmetį, pripažįstama, kad ji taip pat kelia daug rizikų ir grėsmių. Pagrindinėmis šios teorijos problemomis yra laikoma grėsmė, jog interneto tarpininkai, imdamiesi prevencinių priemonių arba vos gavę pranešimą apie galimai neteisėtą informaciją ir ją pašalindami be patikrinimo, gali pažeisti vartotojų saviraiškos, žodžio laisves bei sukurti sąlygas interneto

---

⁶⁵ VUČETIĆ, D.; BONČIĆ, G.; ir PEŠIĆ, P. The Liability of social networks for extreme forms of speech. *Sine loco: Facta Universitatis, Law and Politics*, 2016, Vol. 14, no 1, p. 3 [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<http://casopisi.junis.ni.ac.rs/index.php/FULawPol/article/view/1752>>.

⁶⁶ Vidaus nukentėjusieji – socialinio tinklo vartotojai, pasirinkę bendrauti su kitais vartotojais, matyti jų įkeliamą turinį, išorės nukentėjusieji – asmenys, nesantys konkretaus socialinio tinklo nariais, tačiau nukentėję dėl platinamo turinio.

⁶⁷ LAVI, M. *Content Providers' Secondary Liability: A Social Network Perspective*, 26 *Fordham Intell. Prop. Media & Ent. L.J.*, 2016, p. 910-916, 933.

⁶⁸ VUČETIĆ, D.; BONČIĆ, G.; ir PEŠIĆ, P. The Liability of social networks for extreme forms of speech. *Sine loco: Facta Universitatis, Law and Politics*, 2016, Vol. 14, no 1, p. 3-4 [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<http://casopisi.junis.ni.ac.rs/index.php/FULawPol/article/view/1752>>.

⁶⁹ LAVI, M. *Content Providers' Secondary Liability: A Social Network Perspective*, 26 *Fordham Intell. Prop. Media & Ent. L.J.*, 2016, p. 888-889, 933.

cenzūrai. Nerimą kelią ir faktai, jog interneto tarpininkai neturėdami pakankamai teisinių žinių, reikalingų turinio teisėtumui įvertinti, gali pašalinti teisėtą turinį. Be to, interneto tarpininkai dažnai neužtikrina tam tikrų procedūrinių vartotojų teisių, kurios padėtų apsisaugoti nuo minėtų pažeidimų. Atsižvelgiant į esamų teorijų problematiką, jų nepakankamumą ir sparčią interneto raidą yra siūloma sukurti naują, unikalią teoriją, reguliavimą, kuris priklausytų nuo interneto turinio, socialinio konteksto, technologinių ypatybių. Naujai siūlomos teorijos skatina kurti nebe abstraktų, o į tam tikrus kriterijus orientuotą reguliavimą, kuris yra sukurtas atsižvelgiant į tarpininkų technines ypatybes. Reguliavimą, kuris padėtų efektyviau įvertinti ir nustatyti individualiems interneto tarpininkams taikomą atsakomybę.

II. INTERNETO TURINIO TEISINIS REGULIAVIMAS

Tarptautinėje bendruomenėje interneto turinio reguliavimo klausimas buvo pradėtas kelti tuo pat metu, kai tik atsirado internetas. Nepaisant to, nebuvo rastas konsensusas, kaip jis turėtų būti reguliuojamas, todėl tarptautiniu mastu nėra priimta jokių teisės aktų, numatančių interneto turinio bendrą reglamentavimą.⁷⁰ Tačiau tam tikros patariamojo pobūdžio gairės yra priimtose regioniniu bei nacionaliniu mastu. Europoje rekomendacinio pobūdžio teisės aktus, susijusius su interneto turiniu, yra priėmusi Europos Sąjunga ir Europos Taryba.⁷¹ Būtina atkreipti dėmesį, kad šio darbo objektas – socialiniai tinklai teisinėje doktrinoje, teisės aktuose dažniausiai yra priskiriami prie interneto tarpininkų rūšies kaip paslaugų teikėjai, teikiantys prieglobos, turinio skelbimo, saugojimo paslaugas. Atsižvelgiant į tai, toliau nagrinėjamas aktualus teisinis reguliavimas, numatantis taisykles ir ribojimus interneto turiniui apskritai, atskirai išskiriant specifines taisykles, galiojančias prieglobos paslaugų teikėjams.

2.1. Interneto turinio reguliavimas Europos Sąjungoje

2.1.1. Teisinis reguliavimas

Nuoseklus ir privalomo teisinio interneto turinio reguliavimo Europos Sąjungos lygmeniu nėra: kol kas turinys yra reguliuojamas tik patariamojo pobūdžio teisės aktais (veiksmų planais, rekomendacijomis).

Vienas pirmųjų teisės aktų, aptariančių interneto turinį Europos Sąjungos lygmeniu, yra 1996 m. Europos Komisijos komunikatas „Neteisėtas ir žalingas interneto turinys“ (toliau – 1996 m. Komunikatas).⁷² Šiame dokumente aptariamos galimos interneto turinio žalos nacionaliniu ir tarptautiniu mastu, išskiriamos neteisėto ir žalingo interneto turinio kategorijos.⁷³ Pažymima, kad šios kategorijos apima skirtingus principus bei reikalauja skirtingo teisinio bei technologinio reguliavimo, o valstybės narės turi pareigą priimti teisės aktus, apibrėžiančius, kas yra laikoma neteisėtu turiniu, kaip toks turinys yra identifikuojamas, bei numatyti bausmes pažeidėjams. 1996 m. Komunikate paaiškinama,

---

⁷⁰ ŠTILIS, D., et al. *Interneto ir technologijų teisė*: Vadovėlis. Vilnius: Registrų centras, 2016, p. 70-71. bei AKDENIZ, Y., *Freedom of Expression on the Internet: A study of legal provisions and practices related to freedom of expression, the free flow of information and media pluralism on the Internet in OSCE participating States*. Vienna: The Representative on Freedom of the Media Organization for Security and Co-operation in Europe, 2012, p. 7.

⁷¹ ŠTILIS, D., et al. *Interneto ir technologijų teisė*: Vadovėlis. Vilnius: Registrų centras, 2016, p. 70-71.

⁷² 1996 m. spalio 16 d. Europos Bendrijų Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui COM(96) 487 Neteisėtas ir žalingas interneto turinys [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 27 d.]. Prieiga per internetą: <<http://aei.pitt.edu/5895/1/5895.pdf>>.

⁷³ 1996 m. spalio 16 d. Europos Bendrijų Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui COM(96) 487 Neteisėtas ir žalingas interneto turinys. 3 dalies a-b punktai [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 27 d.]. Prieiga per internetą: <<http://aei.pitt.edu/5895/1/5895.pdf>>.

jog internetas nėra teisiniame vakuume: visus galimus pažeidimus apima egzistuojanti teisinė sistema, o interneto veikloje dalyvaujantys subjektai (pavyzdžiui, turinio kūrėjai, interneto paslaugos teikėjai, naudotojai) turi vadovautis įstatymais, galiojančiais toje valstybėje narėje. Visgi, interneto techninė specifika bei tarptautiškumas lemia tai, kad teisės vykdymas pasidaro daug sudėtingesnis. Kartu 1996 m. Komunikate įtvirtinta, jog, norint kovoti su žalingu interneto turiniu, privaloma užtikrinti praktinių priemonių prieinamumą bei šių priemonių efektyvumą.⁷⁴

Nagrinėjamai temai svarbus atsakomybės už interneto turinį klausimas. Pirma, 1996 m. Komunikate įtvirtinta, kad, nors interneto prieigos teikėjų ir priimančiųjų paslaugų teikėjų vaidmuo yra svarbus, nes būtent jie suteikia vartotojams prieigą prie interneto turinio, tačiau pirminė atsakomybė už interneto turinį tenka autoriams ir turinio kūrėjams. Analizuojant interneto prieigos teikėjų ir priimančiųjų paslaugų teikėjų atsakomybės klausimą, yra aptariamoms šios kategorijos: teisinės atsakomybės skirtumai tarp interneto prieigos teikėjų ir priimančiųjų paslaugų teikėjų (3.b.i), savireguliacinio principo skatinimas ir įgyvendinimas nacionaliniu, Europos ir tarptautiniu lygmeniu (3.b.ii), pareiga panaikinti failus iš serverių (3.b.iii), galimybė blokuoti tam tikrą turinį, jei jo neįmanoma panaikinti (3.b.iv).⁷⁵ Antra, 1996 m. Komunikate yra numatytos skirtingos rekomendacijos nelegaliam ir žalingam interneto turiniui reguliuoti.⁷⁶

1996 m. Komunikatas svarbus dėl kelių priežasčių. Pirma, tai vienas iš pirmųjų regioninio lygmens teisės aktų, kuris išskyrė nelegalaus ir žalingo interneto turinio problemą bei būtinybę jį reguliuoti. Antra, jame įtvirtintas principas – „internete neteisėtas, kas neteisėtas ir už jo ribų“⁷⁷ bei pareiga išlaikyti balansą tarp informacijos laisvės ir viešojo intereso apsaugos užtikrinimo, numatant teisinį interneto turinio reguliavimą.⁷⁸ Trečia, šiame Europos Sąjungos teisės akte ne tik minimi galimi sunkumai bei teisinės

---

⁷⁴ 1996 m. spalio 16 d. Europos Bendrijų Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui COM(96) 487 Neteisėtas ir žalingas interneto turinys. 5 dalis [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 27 d.]. Prieiga per internetą: <<http://aei.pitt.edu/5895/1/5895.pdf>>.

⁷⁵ *Ibid.* 5 dalis.

⁷⁶ 1996 m. komunikato 6.1. b punktas mini būtinybę sukurti bendrą sistemą Europoje, kuria būtų aiškiau apibrėžtas teisinis reglamentavimas, taikomas interneto prieigos teikėjams ir priimančiosios paslaugos teikėjams. 1996 m. spalio 16 d. Europos Bendrijų Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui COM(96) 487 Neteisėtas ir žalingas interneto turinys. 5-6 dalys [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 27 d.]. Prieiga per internetą: <<http://aei.pitt.edu/5895/1/5895.pdf>>.

⁷⁷ „Internete neteisėtas, kas neteisėtas ir už jo ribų“ (ang. „What is illegal offline remains illegal online“) principas reiškia, jog kas yra laikoma draudžiamu (nelegaliu) bei baustinu elgesiu kasdieniame, realiame gyvenime, tas pats yra draudžiama ir internetinėje erdvėje.

⁷⁸ 1996 m. spalio 16 d. Europos Bendrijų Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui COM(96) 487 Neteisėtas ir žalingas interneto turinys. Įvadas ir 1 dalis. [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 27 d.]. Prieiga per internetą: <<http://aei.pitt.edu/5895/1/5895.pdf>>.

problemos siekiant kovoti su nelegaliu ar žalingu interneto turiniu, bet ir siūlomos rekomendacijos, kokiomis priemonėmis ir veiksmais tai reikėtų daryti.

Tais pačiais 1996 m. Europos Sąjungoje buvo priimta Žalioji knyga dėl nepilnamečių ir žmogiškojo orumo apsaugos, teikiant garso, vaizdo ir informacijos paslaugas (toliau – Žalioji knyga).⁷⁹ Anksčiau aptartame Komunikate siūlomos trumpalaikės priemonės, o Žaliojoje knygoje siūlomos vidutinės arba ilgalaikės trukmės sprendimo priemonės, būdai, kurie ne tik papildo 1996 m. Komunikatą, bet ir apima specifinio subjekto (nepilnamečių) bei žmogaus orumo apsaugą. Šiame teisės akte aptariama interneto specifika, naujos elektroninės paslaugos, interneto turinio klausimai, būtinybė užtikrinti balansą tarp saviraiškos laisvės ir nepilnamečių apsaugos reguliuojant interneto turinį, tačiau nėra analizuojamas tarpininkų atsakomybės klausimas.⁸⁰

1998 m. priimta Europos Sąjungos Tarybos rekomendacija dėl Europos audiovizualinės ir informacinių paslaugų pramonės konkurencingumo plėtojimo skatinant nacionalines sistemas, kuriomis siekiama užtikrinti palyginamą ir veiksmingą nepilnamečių ir žmogaus orumo apsaugos lygį (toliau – 1998 m. ES Tarybos rekomendacija).⁸¹ Ši rekomendacija yra svarbi, nes joje pabrėžiama, jog svarbu atskirti klausimus dėl neteisėto turinio, kuris yra įžeidžiantis žmogaus orumą, nuo turinio, kuris yra teisėtas, bet gali pakenkti nepilnamečiams (tai yra, jų fiziniam, protiniam ar moraliniam vystymuisi), nes šie turinio skirtumai sąlygoja skirtingas problemas, reikalaujančias skirtingų požiūrių ir sprendimo būdų (17 punktas). 1988 m. ES Tarybos rekomendacijoje taip pat teigiama, jog efektyvesnis savireguliacijos principo įgyvendinimas tarp operatorių ne tik padėtų išspręsti minėtas problemas, bet ir užtikrintų lankstumą, reikalingą sparčiai audiovizualinių ir informacinių paslaugų plėtrai (20 punktas). Apibendrinant visą rekomendaciją galima teigti, kad šis dokumentas skatina valstybių bendradarbiavimą,

---

⁷⁹ 1996 m. spalio 16 d. Europos Bendrijų Komisijos Žalioji knyga COM(96) 483 dėl nepilnamečių ir žmogiškojo orumo apsaugos, teikiant garso, vaizdo ir informacijos paslaugas (Commission of the European Communities Green Paper COM(96) 483 on the Protection of Minors and Human Dignity in Audiovisual and Information Services, adopted on 16 October 1996) [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/8593679e-0099-4616-9fd0-c3b4fe67c8b4/language-en>>.

⁸⁰ *Ibid.*

⁸¹ 1998 m. rugsėjo 24 d. Tarybos rekomendacija COM(96) 483 dėl Europos audiovizualinės ir informacinių paslaugų pramonės konkurencingumo plėtojimo skatinant nacionalines sistemas, kuriomis siekiama užtikrinti palyginamą ir veiksmingą nepilnamečių ir žmogaus orumo apsaugos lygį (Council Recommendation 98/560/EC on the development of the competitiveness of the European audiovisual and information services industry by promoting national frameworks aimed at achieving a comparable and effective level of protection of minors and human dignity, adopted on 24 September 1998). OL, L 270/48.

savireguliacinio principo stiprinimą bei numato rekomendacines priemones siekiant užtikrinti interneto turinio kontrolę.⁸²

Kitas svarbus teisės aktas – 1999 m. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas, patvirtinantis ilgalaikį Bendrijos veiksmų planą, kaip skatinti saugiau naudotis internetu ir kartu kovoti su neteisėtu bei žalingu tarptautinių tinklų turiniu (toliau – Saugesnio interneto veiksmų planas).⁸³ Saugesnio interneto veiksmų planas numatė savireguliacijos principo, kontrolės programų turinio filtravimo priemonių diegimą bei taikymą. Prioritetas – tinkamo teisinio reglamentavimo bei šalių bendradarbiavimo siekis. Šiuo sprendimu įtvirtintas veiksmų planas ketveriems metams, vėliau buvo pratęstas dar dvejiems.⁸⁴ Po to patvirtinta nauja „Saugesnio interneto plus“⁸⁵ programa, skirta 2005–2008 m.⁸⁶ 2009 m. buvo pateiktos programos išvados bei rekomendacijos.⁸⁷

Svarbiausias Europos Sąjungos teisės aktas – 2000 m. priimta Europos Parlamento ir Tarybos Elektroninės komercijos direktyva (toliau – Elektroninės komercijos direktyva),⁸⁸ kurios tikslas buvo teisinės bazės sukūrimas, siekiant užtikrinti laisvą informacinės

---

⁸² 1998 m. rugsėjo 24 d. Tarybos rekomendacija COM(96) 483 dėl Europos audiovizualinės ir informacinių paslaugų pramonės konkurencingumo plėtojimo skatinant nacionalines sistemas, kuriomis siekiama užtikrinti palyginamą ir veiksmingą nepilnamečių ir žmogaus orumo apsaugos lygį (Council Recommendation 98/560/EC on the development of the competitiveness of the European audiovisual and information services industry by promoting national frameworks aimed at achieving a comparable and effective level of protection of minors and human dignity, adopted on 24 September 1998). OL, L 270/48.

⁸³ 1999 m. sausio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas 276/1999/EC patvirtinti daugiamečių Bendrijos veiksmų planą dėl saugesnio naudojimosi internetu skatinimo kovojant su neteisėtu ir žalingu turiniu pasauliniuose tinkluose („Saugesnio interneto veiksmų planas“) (Decision of the European Parliament and the Council 276/1999/EC adopting a multiannual Community action plan on promoting safer use of the Internet by combating illegal and harmful content on global networks, adopted on 25 January 1999) [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. vasario 27 d.]. Prieiga per internetą: <<https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/1c2bfa7b-1a27-489a-ad17-66e1b7709c18/language-en>>.

⁸⁴ 2003 m. birželio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas No 1151/2003/EC iš dalies keičiantis sprendimą 276/1999/EC patvirtinti daugiamečių Bendrijos veiksmų planą dėl saugesnio naudojimosi internetu skatinimo kovojant su neteisėtu ir žalingu turiniu pasauliniuose tinkluose (Decision No 1151/2003/EC of the European Parliament and of the Council amending Decision NO 276/1999/EC adopting a multiannual Community action plan on promoting safer use of the Internet by combating illegal and harmful content on global networks, adopted on 16 June 2003). OL, L 162/1.

⁸⁵ Saugesnio interneto programa 2005-2008 (Saugesnis internetas plus (Safer Internet Programme 2005-2008 (Safer Internet Plus)) [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. vasario 27 d.]. Prieiga per internetą: <http://publications.europa.eu/resource/cellar/b31b9cf1-2f28-46d3-acf4-44b95ecd2f9.0004.02/DOC_2>.

⁸⁶ 2005 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas 854/2005/EB patvirtinantis daugiamečių Bendrijos programą, skatinančią saugesnį naudojimąsi internetu ir naujomis interneto technologijomis. OL, L 149/1.

⁸⁷ 2009 m. vasario 18 d. Europos Bendrijų Komisijos komunikatas Europos parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui KOM(2009) 64 Bendrijos daugiamečių skatinimo saugiau naudotis internetu ir naujomis interneto technologijomis programos įgyvendinimo galutinis įvertinimas. [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. vasario 27 d.]. Prieiga per internetą: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/lt/TXT/?uri=CELEX:52009DC0064>>.

⁸⁸ 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (Elektroninė komercijos Direktyva). OL, 2000 m. specialusis leidimas, 13 skyrius, 25 tomas, p. 399-414.

visuomenės paslaugų judėjimą valstybėse narėse. Elektroninės komercijos direktyvoje išskiriamos tam tikros rūšys interneto tarpininkų, numatant skirtingas jų atleidimo nuo (netiesioginės) atsakomybės už interneto turinį, sukurtą jų vartotojų, sąlygas. Nuo atsakomybės yra atleidžiami tie tarpininkai, kurie teikia „paprastojo perdavimo kanalo“ (ang. *mere conduit*), „spartinimo“ (ang. *caching*) ir informacijos pateikimo internete (ang. *hosting*) paslaugas (atitinkamai 12–14 Elektroninės komercijos direktyvos straipsniai).

Analizuojamai socialinių tinklų atsakomybės temai yra aktualus informacijos pateikimo internete, t.y. prieglobos paslaugų teikėjų, teisinis reguliavimas. Elektroninės komercijos direktyva numato, kad prieglobos paslaugų teikėjai nėra atsakingi už trečiųjų asmenų prašymu saugomą informaciją, jei „a) teikėjas neturi faktinių žinių apie neteisėtą veiklą arba informaciją ir reikalavimų atlyginti žalą atžvilgiu nežino apie faktus ar aplinkybes, rodančias, kad verčiamasi neteisėta veikla arba teikiama neteisėta informacija arba b) teikėjas, gavęs tokių žinių arba apie tai sužinojęs, nedelsdamas panaikina šią informaciją arba atima galimybę ją pasiekti.“⁸⁹ Taigi, Elektroninės komercijos direktyvoje įtvirtinta ribotos atsakomybės teorija, numatanti sąlygas, kada prieglobos paslaugų teikėjai nėra laikomi atsakingais už neteisėtą turinį.

Aptariamos direktyvos 15 straipsnis valstybėms narėms draudžia nustatyti bendrąją stebėjimo pareigą paslaugų teikėjams, taip pat draudžia numatyti bendrą prievolę aktyviai domėtis aplinkybėmis, identifikuojančiomis nelegalią veiklą.⁹⁰ Tačiau 47 punkte numatyta, jog draudimas nustatyti bendrojo pobūdžio priežiūros prievolę yra netaikomas „priežiūros prievolėms konkrečiu atveju ir ypač neturi įtakos nacionalinės valdžios institucijų sprendimams, išleistiems vadovaujantis nacionaliniais įstatymais.“⁹¹ Teisinėje doktrinoje pripažįstama, jog dėl Elektroninės komercijos direktyvoje įtvirtintų nuostatų prieglobos paslaugų teikėjai dažnai susiduria su problema: iš vienos pusės prieglobos paslaugų teikėjai, sužinoję apie galimą pažeidimą, nori pašalinti informaciją, kad nebūtų atsakingi už neteisėtą interneto turinį, iš kitos pusės, jie nenori pašalinti informacijos, kad nebūtų apkaltinti neteisėtu teisėto interneto turinio pašalinimu.⁹² Elektroninės komercijos direktyvoje įtvirtinta, jog prieglobos paslaugų teikėjai nėra atsakingi už perduodamą

---

⁸⁹ 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (Elektroninė komercijos Direktyva). OL, 2000 m. specialusis leidimas, 13 skyrius, 25 tomas, p. 399-414. 14 straipsnis.

⁹⁰ *Ibid.* 15 straipsnis.

⁹¹ *Ibid.* 47 konstatuojamosios dalies punktas.

⁹² LODDER, A. R., European Union E-Commerce Directive – Article by Article Comments. Iš: *Guide to European Union Law on E-Commerce, Vol.4 Update from 2016 (published 2017) of the 2001 (published 2002) version, published in EU Regulation of E-Commerce. A Commentary Elgar Commentaries series*, 2017, p. 32.

informaciją tol, kol jie nežino, kad saugo neteisėtą informaciją, ar sužinoję apie neteisėtą veiklą ar informaciją imasi atitinkamų veiksmų.

Vėliau Europos Sąjungoje buvo priimta dar keletas bendro pobūdžio teisės aktų, numatančių interneto turinio reguliavimo taisykles,⁹³ taip pat daugybė aktų, kurie buvo priimti siekiant sureguliuoti konkretaus turinio prieinamumą, ribojimą.⁹⁴ Iš paskutiniuoju metu priimtų teisės aktų galima išskirti 2017 m. Europos Komisijos komunikatą (toliau – 2017 m. Komunikatas),⁹⁵ kuriame numatytas siekis didinti internetinių paslaugų teikėjų atsakomybę srityse, susijusiose su neteisėtu turiniu internete. 2017 m. Komunikate teigiama, kad, augant interneto platformų, kaip prieigos prie informacijos (turinio) valdytojų, įtakai, didėja ir jų atsakomybė vartotojams ir visai visuomenei. Dėl šios priežasties interneto platformų valdytojai turėtų imtis iniciatyvos šalinti neteisėtą turinį, užkirsti kelią pakartotiniam jo įkėlimui, įdiegti efektyvias pranešimo ir reagavimo procedūras ir taip toliau.⁹⁶

Atsižvelgiant į 2017 m. Komunikatą, 2018 metais buvo parengta Europos Komisijos Rekomendacija dėl veiksmingų kovos su neteisėtu turiniu internete priemonių (toliau – 2018 m. Rekomendacija).⁹⁷ Šiame teisės akte numatyta, jog „kovoiant su neteisėtu turiniu internete turėtų būti taikomos tinkamos ir patikimos apsaugos priemonės, kuriomis būtų užtikrinta visų suinteresuotųjų šalių įvairių pagrindinių teisių apsauga.“⁹⁸ Priklausomai nuo faktinių aplinkybių prie tokių teisių yra priskiriama: paslaugų naudotojų saviraiškos laisvė, teisė į privatų gyvenimą, teisė į asmens duomenų apsaugą, teisė į veiksmingą teisminę

---

⁹³ Pavyzdžiui: 2016 m. gegužės 25 d. Komisijos komunikatas Europos parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir regionų komitetui COM(2016) 288 Interneto platformos ir bendroji skaitmeninė rinka. Europos galimybės ir uždaviniai. [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 11 d.]. Prieiga per internetą: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0288&from=EN>> [žiūrėta 2019-03-11]. 2017 m. birželio 15 d.

Europos Parlamento rezoliucija 2016/2276(INI) dėl interneto platformų ir bendrosios skaitmeninės rinkos. OL, C 331/135 (2018/C 331/19); 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/1972, kuria nustatomas Europos elektroninių ryšių kodeksas (nauja redakcija). OL, L 321, p. 36–214.

⁹⁴ Pavyzdžiui: 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/93/ES dėl kovos su seksualine prievarta prieš vaikus, jų seksualiniu išnaudojimu ir vaikų pornografija, kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2004/68/TVR. [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. vasario 27 d.]. Prieiga per internetą: <<https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d20901a4-66cd-439e-b15e-faeb92811424/language-lt>>; 2017 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2017/541 dėl kovos su terorizmu, pakeičianti Tarybos pamatinį sprendimą 2002/475/TVR ir iš dalies keičianti Tarybos sprendimą 2005/671/TVR. OL, L, 88/6.

⁹⁵ 2017 rugsėjo 28 d. Europos Komisijos komunikatas COM(2017) 555 Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir regionų komitetui. Kova su neteisėtu turiniu internete. Siekis didinti interneto platformų atsakomybę. [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. vasario 27 d.]. Prieiga per internetą: <<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2017:0555:FIN:LT:PDF>>.

⁹⁶ *Ibid.* Išvados.

⁹⁷ Europos Komisijos 2018 m. kovo 1 d. Rekomendacija (ES) 2018/334 dėl veiksmingų kovos su neteisėtu turiniu internete priemonių. OL, L, 63, p. 50-61.

⁹⁸ *Ibid.* p. 50-61.

apsauga, vaiko teisės ir kita (13 punktas). 2018 m. Rekomendacijoje nemažai dėmesio skiriama ir prieglobos paslaugų teikėjų techninėms galimybėms užtikrinti neteisėto turinio aptikimą ir pašalinimą. Pabrėžiama, kad reguliavimas turi būti numatytas remiantis technologinėmis galimybėmis bei pažymėta, kad vertinant prieglobos paslaugų teikėjų atsakomybę būtina atsižvelgti į „žalos, kurią gali padaryti neteisėtas turinys, dydį ir rūšį <...> ir į tai, ko galima pagrįstai tikėtis iš prieglobos paslaugų teikėjų, atitinkamais atvejais atsižvelgiant į technologijų pažangos lygį ir naudojimo galimybes.“⁹⁹

2018 m. Rekomendacijoje numatyta, kad ji turi būti taikoma visų rūšių turiniui, neatitinkančiam teisės aktų, atsižvelgiant į žalą, kurią jis gali padaryti, dydį ir rūšį, į tai, ko galima tikėtis iš prieglobos paslaugų teikėjų, atsižvelgiant į technologijų pažangos lygį imantis konkrečių veiksmų (14 punktas). Prieglobos paslaugų teikėjams numatytos pareigos: plėtoti lengvai prieinamus ir patogius naudoti pranešimų apie neteisėtą laikomą turinį teikimo mechanizmus (16 punktas), teikti grįžtamąjį ryšį asmenims, suteikusiems informaciją apie netinkamą turinį (19 punktas), bei suteikti galimybę turinio teikėjams (kūrėjams) pateikti kontrargumentus bei prieštarauti galimam turinio pašalinimui (20 punktas). Išskyrus tuos atvejus, kai yra akivaizdu, jog minimas turinys yra neteisėtas ir susijęs su sunkiomis nusikalstamomis veikomis, keliančiomis pavojų asmenų gyvybei ar saugumui, ar kitais aptariamoje rekomendacijoje minimais atvejais (21 punktas). Be to, prieglobos paslaugų teikėjai turi reguliariai skelbti aptariamų mechanizmų veiklos ataskaitas, informuoti apie taikomą saugomo bei šalinamo turinio politiką (23 punktas).¹⁰⁰

Taip pat 2018 m. Rekomendacija numato, kad prieglobos paslaugų teikėjai savanoriškai gali taikyti ir kitas proporcingas, aktyvias priemones kovai su nelegaliu turiniu (24–25 punktai).¹⁰¹ Tiek 2017 m. Komunikate, tiek 2018 m. Rekomendacijose numatyta, jog prieglobos paslaugų teikėjai, net ir taikydami aktyvias, savanoriškas priemones, nepraranda galimybės pasinaudoti Elektroninės komercijos direktyvos 14 straipsnyje numatytu (prieglobos paslaugų teikėjų) atleidimu nuo atsakomybės.¹⁰²

Europos Sąjungos teisės aktų analizė atskleidžia, kad interneto tarpininkų ribota atsakomybė, įtvirtinta Elektroninės komercijos direktyvoje, kitais teisės aktais keičiama ar

---

⁹⁹ Europos Komisijos 2018 m. kovo 1 d. Rekomendacija (ES) 2018/334 dėl veiksmingų kovos su neteisėtu turiniu internete priemonių. OL, L, 63, p. 50-61, 14 punktas.

¹⁰⁰ 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (Elektroninė komercijos Direktyva). OL, 2000 m. specialusis leidimas, 13 skyrius, 25 tomas.

¹⁰¹ *Ibid.*

¹⁰² Europos Komisijos 2018 m. kovo 1 d. Rekomendacija (ES) 2018/334 dėl veiksmingų kovos su neteisėtu turiniu internete priemonių. OL, L, 63, p. 50-61. 26 punktas.

papildoma nebuvo. Kita vertus, visuose analizuotuose teisės aktuose skatinamas valstybių narių bendradarbiavimas, siekiant sureguliuoti interneto turinio klausimus, taip pat pabrėžiama tarpininkų savireguliacijos svarba (t.y. valstybės narės raginamos leisti interneto paslaugų teikėjams patiems nusimatyti taisykles, platinamo turinio reguliavimą). Teisės aktuose skatinant tarpininkų savireguliaciją yra nurodomos įvairios priemonės, skirtos neteisėtam turiniui pastebėti ar pašalinti, tačiau tik 2018 m. Rekomendacijoje atkreipiamas dėmesys į technologinę pažangą ir realią tarpininkų galimybę kontroliuoti turinį. Vis dėlto, minima rekomendacija taip pat yra tik patariamojo pobūdžio, nenustatanti tikslesnių ar efektyvesnių atsakomybės klausimų sprendimo ir įgyvendinimo būdų.

Apskritai galima daryti išvadą, jog Europos Sąjungos priimti teisės aktai yra ganėtinai abstraktūs, išskiriantys tik tris tarpininkų rūšis ir detaliau nenumatantys reguliavimo kitiems tarpininkams, kurie gali nepakliūti po minėtų trijų kategorijų apibrėžimu, pavyzdžiui, socialiniams tinklams. Kaip jau buvo minėta pirmojoje (1.2) darbo dalyje, sparčiai besivystant tarpininkų techninėms galimybėms ir funkcijoms, teisinis reguliavimas turėtų būti įvairesnis, pritaikytas skirtingiems tarpininkams. Visgi, Europos Sąjungos teisės aktai yra bendro, abstraktaus pobūdžio, numatantys tik gaires ir praktiškai visus klausimus paliekantys susireguliuoti tarpininkams individualiai. Kartu pastebėtina, jog Europos Sąjungos Teisingumo Teismas taip pat yra priėmęs tik keletą šiai temai aktualių sprendimų.

2.1.2. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika

Vieni svarbiausių nagrinėjamai temai Europos Sąjungos Teisingumo Teismo išaiškinimų buvo pateikti *L'Oréal SA ir kiti prieš eBay International AG ir kt.* (toliau – *L'Oreal*)¹⁰³ byloje ir jungtinėje *Google France SARL ir Google Inc. Prieš Louis Vuitton Malletier SA (C-236/08)*, *Google France SARL prieš Viaticum SA ir Luteciel SARL (C-237/08)*, *Google France SARL prieš Centre National de recherche en relations humaines (CNRRH) SARL ir kt. (C-238/08)* (toliau – *Google France ir Google*)¹⁰⁴ byloje. Šiuose sprendimuose Europos Sąjungos Teisingumo Teismo didžioji kolegija nurodė, jog paslaugos internetu teikėjas gali būti laikomas prieglobos paslaugų teikėju, patenkančiu į Elektroninės Komercijos direktyvos 14 straipsnio taikymo sritį, jei jis yra laikomas „tarpiniu paslaugų teikėju“. Sprendimuose nurodoma, kad Elektroninės komercijos direktyvos 4 skirsnyje „Tarpinių paslaugų teikėjų atsakomybė“ išskirti atvejai, kai pagal nacionalinę teisę

¹⁰³ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2011 m. liepos 12 d. sprendimas *L'Oréal SA ir kiti prieš eBay International AG ir kt.* C-324/09, ECLI:EU:C:2011:474.

¹⁰⁴ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2010 m. kovo 23 d. sprendimas *Google France SARL ir Google Inc. Prieš Louis Vuitton Malletier SA (C-236/08)*, *Google France SARL prieš Viaticum SA ir Luteciel SARL (C-237/08)*, *Google France SARL prieš Centre National de recherche en relations humaines (CNRRH) SARL ir kt. (C-238/08)*. Sujungtos bylos C-236/08 iki C-238/08, ECLI:EU:C:2010:159.

tarpininkus galima patraukti atsakomybėn. Todėl teismai atsižvelgdami į nacionalinę teisę turi nagrinėti, ar yra sąlygos patraukti atsakomybėn (nepamirštant atvejų, kada tarpininkai yra netraukiami).¹⁰⁵

Google France ir Google byloje Teismas pabrėžė, jog būtina išnagrinėti, ar paslaugų teikėjo „vaidmuo neutralus, o jo veiksmai yra tik techninio, automatinio ir pasyvaus pobūdžio, todėl jis neturi žinių apie saugomus duomenis arba jų nekontroliuoja,“¹⁰⁶ pažymėtina, kad šie tarpinių paslaugų teikėjų bruožai numatyti ir Elektroninės komercijos direktyvos 42 konstatuojamojoje dalyje. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas pažymėjo, kad nacionaliniai teismai, geriausiai žinantys pagrindines nagrinėjamų bylų aplinkybes, konkrečias paslaugas, jų teikimo tvarką, vertindami minėtus veiksnius, turi pareigą nustatyti, kokį vaidmenį atlieka paslaugų teikėjas.¹⁰⁷

Taip pat sprendimuose nurodyta, kad tam, kad iš paslaugos teikėjo būtų atimta galimybė remtis Elektroninės Komercijos direktyvos 14 straipsnyje numatytais atleidimo nuo atsakomybės sąlygomis, užtenka, kad paslaugos teikėjas žinotų apie faktus ir aplinkybes, kurios įrodytų neteisėto turinio pobūdį. Taigi šiuose dviejuose sprendimuose Europos Sąjungos Teisingumo Teismas įtvirtino taisyklę, jog, norint patikrinti, ar paslaugos teikėjo atsakomybė gali būti apribota pagal Elektroninės Komercijos direktyvos 14 straipsnį, reikia iširti, ar paslaugų teikėjo vaidmuo neutralus, o jo veiksmai yra tik techninio, pasyvaus ir automatinio pobūdžio bei kad jis neturi žinių apie saugomus duomenis ir jų nekontroliuoja.

Nagrinėjant socialinių tinklų veiklos reguliavimo klausimus, reikia paminėti, kad Europos Sąjungos Teisingumo Teismas 2011 m. (*SABAM v. Scarlet*)¹⁰⁸ ir 2012 m. (*SABAM v. Netlog*)¹⁰⁹ priėmė du panašius sprendimus, teigiančius, jog socialiniai tinklai negali būti

---

¹⁰⁵ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2011 m. liepos 12 d. sprendimas *L'Oréal SA ir kiti prieš eBay International AG ir kt.* C-324/09, ECLI:EU:C:2011:474. 107 punktas.

¹⁰⁶ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2010 m. kovo 23 d. sprendimas *Google France SARL ir Google Inc. Prieš Louis Vuitton Malletier SA (C-236/08), Google France SARL prieš Viaticum SA ir Luteciel SARL (C-237/08), Google France SARL prieš Centre National de recherché en relations humaines (CNRRH) SARL ir kt.* (C-238/08). Sujungtos bylos C-236/08 iki C-238/08, ECLI:EU:C:2010:159. 114 ir 120 punktai; Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2011 m. liepos 12 d. sprendimas *L'Oréal SA ir kiti prieš eBay International AG ir kt.* C-324/09, ECLI:EU:C:2011:474, 112-113 punktai.

¹⁰⁷ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2011 m. liepos 12 d. sprendimas *L'Oréal SA ir kiti prieš eBay International AG ir kt.* C-324/09, ECLI:EU:C:2011:474. 119 punktas; Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2010 m. kovo 23 d. sprendimas *Google France SARL ir Google Inc. Prieš Louis Vuitton Malletier SA (C-236/08), Google France SARL prieš Viaticum SA ir Luteciel SARL (C-237/08), Google France SARL prieš Centre National de recherché en relations humaines (CNRRH) SARL ir kt.* (C-238/08). Sujungtos bylos C-236/08 iki C-238/08, ECLI:EU:C:2010:159, 107-108 punktai.

¹⁰⁸ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2011 m. lapkričio 24 d. sprendimas *Scarlet Extended SA v Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM)*. C-70/10, ECLI:EU:C:2011:771.

¹⁰⁹ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2012 m. vasario 16 d. sprendimas *Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) v. Netlog NV*. C-360/10, ECLI:EU:C:2012:85.

verčiami prižiūrėti ir filtruoti vartotojų veiklos, siekdami užkirsti kelią galimiems autorių teisių pažeidimams. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas pripažino, kad filtravimo prievolė socialiniams tinklams prieštarauja Europos Sąjungos teisės aktams (Elektroninės komercijos direktyvos 15 straipsniui) bei pažeidžia asmens saviraiškos laisvę.

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas taip pat teigė, jog valstybių narės ir jų teismai priimdami autorių teises saugančius teisės aktus turi išlaikyti balansą tarp autorių teisių apsaugos ir prigimtinių žmonių bei verslo teisių, kurios gali būti pažeidžiamos priimamais teisės aktais ir jų pagrindu taikomomis priemonėmis.¹¹⁰ Be to, byloje¹¹¹ buvo pripažinta, kad socialinio tinklo „Netlog“ naudota filtravimo sistema negalėjo efektyviai atskirti teisėto turinio nuo neteisėto, dėl to kėlė riziką dėl teisėto turinio blokavimo, galėjo pažeisti socialinio tinklo vartotojų teises gauti ir dalintis informacija. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas šiose bylose priėmė svarbų sprendimą, teigiantį, kad Europos Sąjungos šalys negali reikšti priekaištų prieglobos paslaugų teikėjams, reikalaujamos, jog jie įdiegtų filtravimo sistemas, panašias į nagrinėtą byloje, t.y., tokias, kurios a) nukreiptos į prieglobos paslaugų teikėjo serverius, kuriuose saugoma vartotojų įkeliamą informaciją, b) taikomos visiems vartotojams be atrankos, c) įdiegtos kaip prevencinė priemonė, siekiant nustatyti, ar tam tikras turinys sukuria pažeidimą, d) įdiegtos prieglobos paslaugų teikėjo sąskaita ir e) veikiančios neribotą laiką tarpą.

Detaliau socialinių tinklų netiesioginės atsakomybės klausimai dar nebuvo nagrinėjami Europos Sąjungos Teisingumo Teisme. Tačiau šiuo metu Teismas yra gavęs prašymą pateikti prejudicinius sprendimus byloje dėl „YouTube“ atsakomybės už trečiųjų asmenų įkeltą turinį, kuris pažeidžia autorių teises.¹¹² Tiksliau, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo yra klausiama, ar vaizdo įrašų platforma „YouTube“ patenka į Elektroninės komercijos direktyvos 14 (arba 13) straipsnio apimtį, ar žinojimas apie neteisėtą veiklą ar informaciją turi būti susijęs su konkrečia neteisėta veikla ir informacija. Todėl galima tikėtis, jog greitai metu Europos Sąjungos Teisingumo Teismas priims naują sprendimą, galimai aktualų vėlesniems socialinių tinklų atsakomybės klausimams spręsti.

---

¹¹⁰ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2011 m. lapkričio 24 d. sprendimas *Scarlet Extended SA v Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM)*. C-70/10, ECLI:EU:C:2011:771; Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2012 m. vasario 16 d. sprendimas *Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) v. Netlog NV*. C-360/10, ECLI:EU:C:2012:85.

¹¹¹ *Ibid.*

¹¹² Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2018 m. lapkričio 6 d. *Bundesgerichtshof* (Vokietija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą byloje *LF / Google LLC, YouTube Inc., YouTube LLC, Google Germany GmbH*. C-682/18.

Vis dėlto, dėl aiškaus reguliavimo ir teismų praktikos, dėl socialinių tinklų kaip interneto tarpininkų atsakomybės interpretavimo trūkumo pripažįstama, jog egzistuoja rizika, jog Europos Sąjungos valstybių narių teismai nekvalifikuos socialinių tinklų kaip prieglobos paslaugų teikėjų (ang. *hosting providers*), vertindami tai, jog informacijos saugojimas yra tik viena iš daugybės kitų jų teikiamų funkcijų. Arba dalis teismų pradės teikėjus skirstyti į mažesnes subkategorijas priklausomai nuo jų funkcijų.¹¹³

Apibendrinant Europos Sąjungos interneto turinio teisinį reguliavimą nuo 1996 m. iki 2018 m., aišku, kad Europos Sąjungos mastu yra suvokiama interneto turinio reguliavimo būtinybė ir problematika. Teisės aktuose ne tik minimi galimi sunkumai bei teisinės problemos siekiant kovoti su nelegaliu ar žalingu interneto turiniu, bet ir siūlomos rekomendacijos, kokiomis priemonėmis ir veiksmais tai reikėtų daryti, taip pat pabrėžiama būtinybė valstybėms narėms bendradarbiauti žalingo interneto turinio klausimais, skatinti tarpininkų savireguliaciją. Tačiau pastebėtina ir tai, kad tarpininkų atsakomybės reguliavimas nesikeitė nuo 2000 m., nors per šį laikotarpį interneto tarpininkai gerokai išaugo, sustiprėjo jų ekonominė ir socialinė galia, pasikeitė jų vaidmuo ir funkcijos. Elektroninės komercijos direktyva, kitos tirtos rekomendacijos ir komunikatai yra ganėtinai abstraktūs, išskiriantys tik tris tarpininkų rūšis, nenumatantys reguliavimo tarpininkams (internetu paslaugų teikėjams), kurie pagal savo vykdomas funkcijas gali būti nepriskirti prie minimų trijų kategorijų („paprastojo perdavimo kanalo“, „spartinimo“, informacijos pateikimo internete) teisinių apibrėžimų. Teisės aktuose, kaip ir Europos Sąjungos Teisingumo Teisme, nėra apibrėžiamas ar analizuojamas socialinių tinklų atsakomybės klausimas. Taigi, turint omenyje, jog Europos Sąjungos teisinis reguliavimas, numatantis tarpininkų atsakomybės klausimą, nėra keičiamas atsižvelgiant į interneto tarpininkų tobulėjimą, atsiradusius socialinius tinklus, galima daryti išvadą, kad esamas reguliavimas nepakankamas ir nesąžiningas skirtingų interneto tarpininkų atžvilgiu.

2.2. Interneto turinio reguliavimas Europos Taryboje

2.2.1. Teisinis reguliavimas

Europos regione veikianti tarptautinė organizacija Europos Taryba taip pat yra priėmusi ne vieną rekomendacinio pobūdžio teisės aktą, kuris numato interneto turinio reglamentavimą. Didžioji dalis Europos Tarybos priimtų teisės aktų pabrėžia interneto svarbą ir įtaką

---

¹¹³ VAN EECKE, P., TRUYENS, M. *EU study on the Legal analysis of a Single Market for the Information Society: New rules for a new age?* Dla Piper, 2009, 6. Liability of online intermediaries, p. 36 [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. balandžio 22 d.]. Prieiga per internetą: <<https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/a856513e-ddd9-45e2-b3f1-6c9a0ea6c722>>.

kasdieniame bei visuomeniniame gyvenime, skatina valstybes nares imtis atitinkamų priemonių, kurios mobilizuotų savireguliacinio principo įgyvendinimą ir užtikrintų efektyvią žmogaus teisių apsaugą internete.

Vieni pirmųjų Europos Tarybos teisės aktų, susijusių su interneto turiniu, buvo priimti 1997 m. – tai Rekomendacija dėl nepakančių pasisakymų¹¹⁴ ir Rekomendacija dėl smurto rodymo elektroninėje žiniasklaidoje.¹¹⁵ Abiejose rekomendacijose apibrėžiama, kas yra laikoma neteisėtu turiniu, kokių veiksmų turėtų imtis valstybės narės. Rekomendacijoje dėl smurto rodymo elektroninėje žiniasklaidoje įtvirtinta nuostata, jog už turinio sukūrimą atsakingi asmenys turi prisiimti pareigas ir atsakomybę, kurios ateina kartu su saviraiškos teisės įgyvendinimu, o valstybėms tenka bendroji atsakomybė užtikrinti savo gyventojų žmogaus teisių apsaugą. Taip pat pabrėžiama, jog elektroninės žiniasklaidos operatoriai turi išskirtinę atsakomybę, nes jų skelbiama informacija galimai padaro daugiau žalos visuomenei.

Kitas aktualus Europos Tarybos dokumentas – 2001 m. Rekomendacija dėl savireguliacijos ir vartotojų apsaugos nuo neteisėto ir žalingo turinio informacijos naujose komunikacijose ir teikiant informacines paslaugas (toliau – Rekomendacija dėl savireguliacijos).¹¹⁶ Rekomendacijoje dėl savireguliacijos valstybės narės skatinamos sukurti sąlygas vienijančių interneto subjektus organizacijų steigimuisi ir savireguliacinių taisyklių bei standartų pasitvirtinimui, raginamos patvirtinti aprašus ar kitus aktus, kuriuose būtų nurodoma, kas yra laikoma neteisėta informacija, kurti ir diegti priemones, skirtas

---

¹¹⁴ 1997 m. spalio 30 d. Europos Tarybos Ministrų komiteto rekomendacija valstybėms narėms R (97) 20 dėl nepakančių pasisakymų (Recommendation R (97) 20 of the Committee of Ministers to member states on “Hate speech,” adopted on 30 October 1997 by the Committee of Ministers of the Council of Europe) [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680505d5b>>.

¹¹⁵ 1997 m. spalio 30 d. Europos Tarybos Ministrų komiteto rekomendacija valstybėms narėms R (97) 19 dėl smurto rodymo elektroninėje žiniasklaidoje (Recommendation R (97) 19 of the Committee of ministers to member states on the portrayal of violence in the electronic media, adopted on 30 October 1997 by the Committee of Ministers of the Council of Europe) [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680509212>>.

¹¹⁶ 2001 m. rugsėjo 5 d. Europos Tarybos Ministrų komiteto rekomendacija valstybėms narėms CM/Rec(2001)8 dėl savireguliacijos ir vartotojų apsaugos nuo neteisėto ir žalingo turinio informacijos naujose komunikacijose ir teikiant informacines paslaugas (Recommendation CM/Rec(2001)8 of the Committee of Ministers to member states on self-regulation concerning cyber content (self-regulation and user protection against illegal or harmful content on new communications and information services), adopted on 5 September 2001 by the Committee of Ministers of the Council of Europe) [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.osce.org/fom/31584?download=true>>.

aptikti, filtruoti ir rasti neteisėtą informaciją, diegti procedūras, kurių laikantis vartotojai gali pranešti apie pastebėtą neteisėtą turinį.

Tarpininkų (internetinių paslaugų teikėjų) atsakomybės klausimas reglamentuotas Europos Tarybos ministrų komiteto 2003 m. priimtoje deklaracijoje dėl bendravimo laisvės internete (toliau – Deklaracija).¹¹⁷ Deklaracijos šeštajame principo yra įtvirtinta ribota paslaugų teikėjų atsakomybė už interneto turinį, taip pat joje numatyta, jog valstybės narės neturi įpareigoti paslaugų teikėjų stebėti interneto turinio, prie kurio jie suteikia prieigą, bei neprivalo aktyviai ieškoti faktų ar aplinkybių, kurie identifikuotų neteisėtą veiklą. Valstybėms narėms numatyta pareiga užtikrinti, kad paslaugų teikėjai nebūtų traukiami atsakomybėn už turinį, kai jų teikiamos funkcijos apsiriboja informacijos perdavimu ar interneto prieigos suteikimu. Labai svarbi ir kita Deklaracijos nuostata, įtvirtinta 6 principo, teigianti, jog tais atvejais, kai paslaugų teikėjų funkcijos yra platesnės ir jie saugo kitų šalių sukurtą turinį, valstybės narės gali paslaugų teikėjus laikyti bendrai atsakingais, jeigu jie efektyviai nesiima priemonių neteisėtam turiniui pašalinti ar apriboti prieigai prie tokios informacijos, kai tik jie, kaip apibrėžia nacionaliniai teisės aktai, sužino apie neteisėtą turinį ar neteisėtą veiklą, ar jeigu prašoma atlyginti žalą dėl neteisėtos veiklos ar informacijos.

Kartu su Deklaracija dėl bendravimo laisvės internete yra pateikiamas oficialus pozicijos aiškinamasis raštas (ang. *Explanatory Note*), detaliau paaiškinantis Deklaracijoje įtvirtintus principus.¹¹⁸ Pažymima, kad Deklaracijos principai dėl interneto tarpininkų atsakomybės yra analogiški taisyklėms, įtvirtintoms Elektroninės komercijos direktyvoje.¹¹⁹ Taigi, šiame akte įtvirtinta ribotos tarpininkų atsakomybės teorija dar kartą atkartoja taisyklę, jog tarpininkai, teikiantys informacijos prieglobos paslaugas (ang. *hosting*), vadovaujantis bendrąja taisykle nėra traukiami atsakomybėn. Išskiriama, kad ši taisyklė nėra taikoma, kai trečioji šalis yra pavaldi tarpininkui ar veikia jo nurodymu (pvz., naujienų portalai suteikia prieglobos paslaugas turiniui, parašytam jiems pavaldžių žurnalistų). Bendrąja taisykle taip pat nėra remiamasi situacijose, kai tarpininkas žinojo apie neteisėtą turinį, esantį jo valdomame tinkle, ir nesiėmė jokių priemonių tokiam turiniui

---

¹¹⁷ 2003 m. gegužės 28 d. Europos Tarybos Ministrų komiteto deklaracija dėl bendravimo laisvės internete. (Declaration of the Committee of Ministers on freedom of communication on the Internet, adopted on 28 May 2003 by the Committee of Ministers of the Council of Europe). [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.osce.org/fom/31507?download=true>>.

¹¹⁸ 2003 m. gegužės 28 d. Europos Tarybos Ministrų komiteto deklaracija dėl bendravimo laisvės internete. (Declaration of the Committee of Ministers on freedom of communication on the Internet, adopted on 28 May 2003 by the Committee of Ministers of the Council of Europe). [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.osce.org/fom/31507?download=true>>. p. 4-8.

¹¹⁹ 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (Elektroninė komercijos Direktyva). OL, 2000 m. specialusis leidimas, 13 skyrius, 25 tomas, p. 399-414.

pašalinti. Analizuojamame dokumente taip pat numatyta, kad valstybės narės turi imtis atsargumo priemonių, nustatydamos paslaugų teikėjų atsakomybę, kai pastarieji nereaguoja į pranešimus apie neteisėtą turinį (t.y., įtvirtinamos principo pastebėti ir pašalinti (ang. *notice-and-take-down*) neįgyvendinimo pasekmės) ar reaguoja per greitai, neišsitikinę, ar turinys tikrai yra neteisėtas.

Taigi, Europos Tarybos Deklaracija dėl teisės komunikuoti internetu įtvirtina bendrąją ribotos atsakomybės teoriją ir tarsi atkartoja Elektroninės komercijos direktyvos nuostatas: nuo atsakomybės už trečiųjų asmenų skelbiamą turinį yra atleidžiami tarpininkai, atsižvelgiant į jų teikiamas paslaugas.¹²⁰ Kitais žodžiais tariant, tarpininkų atsakomybės lygis priklauso nuo tarpininko (paslaugų teikėjo) galimybės kontroliuoti turinį ir žinojimo apie neteisėtą turinio pobūdį.¹²¹

Be jau analizuotų teisės aktų, būtina paminėti, kad Europos Tarybos ministrų komitetas yra priėmęs net keletą rekomendacijų, skirtų prigimtinėms žmogaus teisėms ir laisvėms užtikrinti ir apsaugoti naudojant elektronines ryšių priemones, įvairias internetines paslaugas.¹²² Rekomendacijose numatomi standartai ir bendrosios taisyklės,

---

¹²⁰ Bendroji taisyklė teigia, jog interneto tarpininkai neturi būti laikomi atsakingais už turinį perduotą naudojantis jų teikiamomis paslaugomis, išskyrus tam tikras ribotas aplinkybes.: nuo atsakomybės yra atleidžiami tarpininkai atsižvelgiant į jų teikiamas paslaugas (t.y. skirtingas tarpininkų veiklos rūšis), būtent į prieigos prie interneto ryšių tinklų teikimą, duomenų perdavimą ir informacijos prieglobos paslaugų teikimą.

¹²¹ Svarbu atkreipti dėmesį, jog deklaracijoje nurodyta, kad atsakomybės apribojimai netaikomi, jei tarpininkai tyčia platina neteisėtą turinį.

¹²² 2006 m. rugsėjo 27 d. Europos Tarybos Ministrų komiteto rekomendacija valstybėms narėms Rec(2006)12 (Recommendation Rec(2006)12 of the Committee of Ministers to member states on empowering children in the new information and communications environment, adopted on 27 September 2006 by the Council of Europe) [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805af669>; 2007 m. rugsėjo 26 d. Europos Tarybos Ministrų komiteto rekomendacija valstybėms narėms Rec(2007)11 dėl saviraiškos ir informacijos laisvės skatinimo naujojoje informacijos ir ryšių aplinkoje (Recommendation Rec(2007)11 of the Committee of Ministers to member states on promoting freedom of expression and information in the new information and communications environment, adopted on 26 September 2007 by the Council of Europe) [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805d4d0e>; 2007 m. lapkričio 7 d. Europos Tarybos Ministrų komiteto rekomendacija valstybėms narėms CM/Rec(2007)16 dėl viešųjų internet paslaugų skatinimo priemonių (Recommendation CM/Rec(2007)16 of the Committee of Ministers to member states on measures to promote the public service of the Internet, adopted on 7 November 2007 by the Council of Europe) [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805d4a39>; 2008 m. kovo 26 d. Europos Tarybos Ministrų komiteto rekomendacija valstybėms narėms CM/Rec(2008)6 dėl priemonių, skatinančių gerbti žodžio ir informacijos laisvę interneto filtrų srityje (Recommendation CM/Rec(2008)6 of the Committee of Ministers to member states on measures to promote the respect for freedom of expression and information with regard to Internet filters, adopted on 26 March 2008 by the Council of Europe) [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805d3bc4>; 2011 m. rugsėjo 21 d. Europos Tarybos Ministrų komiteto rekomendacija valstybėms narėms CM/Rec(2011)8 dėl interneto universalumo, vientisumo ir atvirumo apsaugos ir skatinimo (Recommendation CM/Rec(2011)8 of the Committee of Ministers to member states on the protection and promotion of the universality, integrity and openness of the Internet, adopted on 21 September 2011 by the Council of Europe) [interaktyvus, žiūrėta

kurių turi laikytis valstybės narės, privatūs subjektai, taikydami interneto turinio filtravimo priemonės, imdamiesi kitokių veiksmų, siekiant užtikrinti saviraiškos, žodžio bei kitų asmens prigimtinių teisių apsaugą ir įgyvendinimą, ypatingas dėmesys yra skiriamas nepilnamečių apsaugai. Praktiškai visuose dokumentuose yra teigiama, jog valstybės narės turi imtis visų pagrįstų priemonių, kad užtikrintų stabilų standartų, procedūrų ir praktikos, susijusios su interneto veikimu, apsaugą, kartu garantuoti interneto vartotojų žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugą pagal tarptautiniuose teisės aktuose įtvirtintus standartus.

Iš visų rekomendacijų papildomai galima išskirti 2012 m. Europos Tarybos ministrų komiteto priimtą rekomendaciją dėl žmogaus teisių apsaugos socialinių tinklų paslaugų srityje (toliau – 2012 m. Rekomendacija).¹²³ Šioje rekomendacijoje pažymima socialinių tinklų įtaka žmonių kasdieniame gyvenime, masinėje medijoje bei socialinių tinklų paslaugų suteikiamos galimybės plačiai visuomenės daliai gauti ir skleisti informaciją, idėjas (1 punktas). 2012 m. Rekomendacijoje akcentuojama, jog didėjantis socialinių tinklų paslaugų ir kitų socialinės medijos paslaugų vaidmuo suteikia geresnes galimybes didinti asmenų dalyvavimą politiniame, kultūriniame ir socialiniame gyvenime, taip pat socialinių tinklų teikiamos paslaugos gali palengvinti demokratiją ir socialinę sanglaudą (2 punktas). Vis dėlto pripažįstama, kad įvairios žmogaus teisės ir laisvės gali būti pažeidžiamos naudojantis socialinių tinklų paslaugomis. Valstybės narės yra raginamos parengti ir skatinti nuoseklių strategijų, skirtų žmogaus teisėms ginti ir saugoti, sukūrimą ir įgyvendinimą socialinių tinklų paslaugų srityje, remiantis Europos Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija (6 punktas). Nors 2012 m. Rekomendacija neanalizuoja atsakomybės klausimo, tačiau analizuojamai temai yra labai svarbi, nes joje pabrėžiama socialinių tinklų paslaugų įtaka, reikšmė, skatinant valstybes nares ir socialinių tinklų valdytojus imtis atitinkamų priemonių, skirtų pagrindinių žmogaus teisių apsaugai internete užtikrinti.

Dar vienas nagrinėjamai temai labai svarbus dokumentas – 2018 m. Europos Tarybos ministrų komiteto rekomendacija dėl interneto tarpininkų vaidmenų ir atsakomybės (toliau

---

2019 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805cc2f8>.

¹²³ 2012 m. balandžio 4 d. Europos Tarybos Ministrų komiteto rekomendacija valstybėms narėms CM/Rec(2012)4 dėl žmogaus teisių apsaugos socialinių tinklų paslaugų srityje (Recommendation CM/Rec(2012)4 of the Committee of Ministers to member States on the protection of human rights with regard to social networking services, adopted on 4 April 2012 by the Council of Europe) [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805caa9b>.

– Rekomendacija dėl interneto tarpininkų).¹²⁴ Rekomendacijoje dėl interneto tarpininkų apibrėžiama, kas yra laikoma interneto tarpininkais, kokias pagrindines paslaugas jie teikia, pabrėžiama būtinybė skirti daugiau dėmesio interneto tarpininkų veiklai. Kartu dar kartą pažymima tarpininkų ribotos atsakomybės taisyklė (1.3.7–1.3.10 punktuose).

Be jau aptartų ribotos atsakomybės sąlygų, pranešimo ir pašalinimo priemonių taikymo, analizuojamoje Rekomendacijoje naujai įtvirtinamos dar kelios nuostatos. Visų pirma, atkreipiamas dėmesys, jog pranešimo ir pašalinimo priemonės ir procedūros turi būti sukurtos taip, kad jos nepagrįstai nepašalintų turinio kaip netinkamo dėl numatytų trumpų terminų. Taip pat kartu su pranešimu dėl turinio pašalinimo vartotojui (t. y. turinio kūrėjui) turi būti nurodoma teisinė bazė, taisyklės, kuriomis remiantis turinys yra pašalinamas, toks pranešimas turi būti išsiunčiamas per protingą terminą, taip pat turi būti informuojami ir kiti vartotojai, siekiantys rasti apribotą informaciją. Antra, valstybės turi bendradarbiauti su tarpininkais, siekiant užtikrinti teisėtumo, reikalingumo ir proporcingumo principus, įgyvendinant turinio ribojimo klausimus. Trečia, svarbu yra tai, kad analizuojamoje rekomendacijoje konstatuota, kad valstybės turi nustatyti tinkamą apsaugos lygį, pareigas ir atsakomybę pagal vaidmenį, kurį tarpininkai atlieka turinio kūrimo ir sklaidos procesuose, deramą dėmesį skirdami išipareigojimams apsaugoti ir skatinti interneto pliuralizmą bei platinamo internetu turinio įvairovę.¹²⁵

Rekomendacijoje dėl interneto tarpininkų paminima ir viena iš tarpininkų taikomų priemonių technologinių problemų – automatizuotų priemonių, kuriomis galima aptikti neteisėtą turinį, ribota galimybė įvertinti kontekstą, teigiant, kad valstybių ir tarpininkų taikomi apribojimai negali užkirsti kelio teisėtam identiškam ar panašaus turinio naudojimui kitame kontekste. Pažymima, kad efektyvių automatizuotų priemonių nepakankamumas gali lemti vartotojų privatumo, saviraiškos laisvės pažeidimus.¹²⁶ Automatizuotos turinio identifikavimo priemonės Rekomendacijoje dėl interneto tarpininkų veiklos minimos keliuose skirtinguose punktuose (1.3.8; 2.1.3; 2.2.3; 2.3.5), ypač svarbus 2.3.5. punktas, kuriame nurodyta, kad, atsižvelgiant į dabartinę ribotą automatizuotų priemonių galimybę įvertinti turinio kontekstą, tarpininkai turėtų kruopščiai įvertinti automatinio turinio valdymo poveikį žmogaus teisėms ir atitinkamai (jei reikia ir kada reikia) užtikrinti

---

¹²⁴ 2018 m. kovo 7 d. Europos Tarybos Ministrų komiteto rekomendacija valstybėms narėms CM/Rec (2018)2 dėl interneto tarpininkų vaidmenų ir atsakomybės. (Recommendation CM/Rec (2018)2 of the Committee of Ministers to member states on the roles and responsibilities of internet intermediaries, adopted on 7 March 2018 by the Committee of Ministers of the Council of Europe). [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 27 d.]. Prieiga per internetą: <https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=0900001680790e14>.

¹²⁵ *Ibid.*

¹²⁶ *Ibid.* 10, 1.3.8, 2.5.1-2.5.7 punktai.

papildomą fizinio asmens atliekamą turinio peržiūrą ir vertinimą. Papildomai nurodoma pareiga atsižvelgti į pernelyg ribojančio arba pernelyg atlaidaus turinio vertinimo riziką, kylančią dėl netikslių algoritmų ir poveikio, kurį šie algoritmai gali turėti viešai teikiamoms tarpininkų paslaugoms.¹²⁷

Europos Taryboje priimti teisės aktai, numatantys interneto tarpininkų ribotą atsakomybę, atkartoja Europos Sąjungos teisės aktuose įtvirtintas nuostatas. Tačiau reikia pastebėti, kad naujausiuose Europos Tarybos teisės aktuose, be savireguliacijos principo skatinimo ir įvairių priemonių siūlymo, yra atkreipiamas dėmesys į interneto tarpininkų taikomų automatizuotų priemonių interneto turiniui aptikti problematiką ir galimą grėsmę prigimtinėms žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms. Taip pat, išanalizavus Europos Tarybos teisės aktus, reikia pabrėžti, jog tarpininkų, o ypač interneto prieglobos paslaugų teikėjų, atsakomybės klausimai praktiškai nebuvo nagrinėjami ir Europos Žmogaus Teisių Teisme. Pirmieji sprendimai buvo priimti tik 2015–2016 m., o byloje analizuojamas tik interneto tarpininkų atsakomybės klausimas už neteisėtus ar žalingus anoniminius komentarus, paskelbtus jų valdomuosiuose tinklalapiuose.

2.2.2. Europos Žmogaus Teisių Teismo praktika

Pirmojoje byloje *Delfi prieš Estiją*¹²⁸ Europos Žmogaus Teisių Teismo Didžioji Kolegija nusprendė, jog naujienų portalas „Delfi“ yra atsakingas už vartotojų paskelbtus įžeidžiančius komentarus, kurių autoriai buvo anoniminiai portalo „Delfi“ skaitytojai. „Delfi“ teigė, kad jis, kaip naujienų portalas, patenka po prieglobos paslaugų apsauga (ang. „hosting defence“), t.y., naujienų portalai nėra atsakingi, jeigu jie nežinojo apie neteisėtą turinį, o apie tokį sužinoję jį iš karto pašalino. Tačiau tiek Estijos nacionaliniai teismai, tiek Europos Žmogaus Teisių Teismas pripažino, kad portalas „Delfi“ yra atsakingas, nes laiku nesiėmė atitinkamų priemonių neapykantą kurstantiems komentarams pašalinti. Taip pat Europos Žmogaus Teisių Teismas nutarė, kad „Delfi“ naudojosi tam tikra komentarų kontrole ir buvo finansiškai suinteresuotas skatinti skaitytojus komentuoti straipsnius. Europos Žmogaus Teisių Teismas pabrėžė, jog šios bylos sprendimas yra nesusijęs su kitais interneto forumais, kuriuose skelbiami trečiųjų asmenų komentarai (pvz., internetiniais diskusijų forumais, kuriuose vartotojai laisvai dalinasi savo idėjomis įvairiomis temomis

---

¹²⁷ 2018 m. kovo 7 d. Europos Tarybos Ministrų komiteto rekomendacija valstybėms narėms CM/Rec (2018)2 dėl interneto tarpininkų vaidmenų ir atsakomybės. (Recommendation CM/Rec (2018)2 of the Committee of Ministers to member states on the roles and responsibilities of internet intermediaries, adopted on 7 March 2018 by the Committee of Ministers of the Council of Europe). [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 27 d.]. Prieiga per internetą: <https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=0900001680790e14>.

¹²⁸ Europos Žmogaus Teisių Teismas. 2015 m. birželio 16 d. sprendimas *Delfi AS v. Estonia*. Application no. 64569/09.

be forumo vadovų įsikišimo), ar socialiniais tinklais, kurių valdytojai nepateikia jokio turinio, ar privačių asmenų laisvalaikiu kuriamais tinklalapiais ar tinklaraščiais (116 paragrafas). Vadovaujantis šiuo Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimu socialiniai tinklai negalėtų būti traukiami atsakomybėn tuo pačiu pagrindu kaip naujienų portalas Delfi.

Kita svarbi Europos Žmogaus Teisių Teismo byla – tai *Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete ir Index.Hu Zrt prieš Vengriją* (toliau – *MTE prieš Vengriją*).¹²⁹ MTE, Vengrijos savireguliacinė interneto turinio įstaiga, savo tinklalapyje paskelbė nuomonę apie dviejų nekilnojamojo turto įmonių tinklalapius, valdomus tos pačios įmonės, kurios elgesys, teigiama, yra neetiškas ir klaidinantis. Ši nuomonė susilaukė daugybės anoniminių komentarų, nuomone pasidalino vienas iš didžiausių internetinių naujienų portalų Vengrijoje (Index), papildomai suteikdamas teisę anonimiškai komentuoti. Abu portalai nevykdė išankstinės komentarų peržiūros ar redagavimo, tačiau vartotojus įspėjo, jog komentarų autoriai yra atsakingi už komentarų turinį, ir buvo įdiegę pranešimo ir pašalinimo (ang. *notice-and-take-down*) procedūrą. Įmonė, valdanti nekilnojamo turto tinklalapius, kreipėsi į teismą teigdama, jog paskelbta nuomonė ir komentarai žemina jų gerą reputaciją.

Vengrijos teismams pripažinus naujienų portalus atsakingais už paskelbus komentarus, byla pasiekė Europos Žmogaus Teisių Teismą, kuris priėmė priešingą sprendimą, nusprenddamas, kad Vengrijos teismai neteisėtai pripažino internetinius portalus atsakingais už turinį, paskelbtą jų vartotojų. Tokį Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimą nulėmė atlikta komentarų analizė (teismas pripažino, kad komentarai buvo įžeidžiantys, tačiau nebuvo neteisėti įstatymų prasme). Teismas pabrėžė, kad naujienų portalų atsakomybė už vartotojų komentarus negali būti taikoma automatiškai. Atsakomybė turi būti vertinama atsižvelgiant į komentarų kontekstą, skundo pateikėjų teises, portalų taikytų priemonių pakankamumą siekiant apsaugoti skundo pateikėjo teises, neteisėto turinio autorių atsakomybę (kaip alternatyvą tarpininkų atsakomybei) bei nacionalinių procedūrų pasekmes tarpininkui.¹³⁰ Taip pat, sprendimu buvo padaryta išvada, jog pranešimo ir pašalinimo procedūra daugeliu atvejų yra pakankama.

---

¹²⁹ Europos Žmogaus Teisių Teismo 2016 m. vasario 2 d. sprendimas *Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete and Index.Hu Zrt v. Hungary*. Application no. 22947/13.

¹³⁰ Europos Žmogaus Teisių Teismo 2016 m. vasario 2 d. sprendimas *Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete and Index.Hu Zrt v. Hungary*. Application no. 22947/13. 28 paragrafas.

Dar viena byla, patvirtinusi tą patį principą, – 2017 metų Europos Žmogaus Teisių Teismo byla *PIHL prieš Švediją*.¹³¹ Pelno nesiekiančios asociacijos tinklalapyje buvo pasidalinta nuoroda į tinklaraštį, suteikiant teisę vartotojams anonimiškai komentuoti tinklaraščio pranešimus ir nurodant, jog vartotojai yra atsakingi už skelbiamus komentarus. Pasidalinto tinklaraščio pranešime Švedijos pilietis buvo kaltinamas įsitraukimu į nacistinę veiklą. Kitą dieną po pasidalinimo tinklaraščiu buvo pakomentuota, kad šis Švedijos pilietis naudoja narkotines medžiagas. Švedijos piliečiui pareiškus nepasitenkinimą dėl šmeižikiško pobūdžio tinklaraščio pranešimo ir komentarų pelno nesiekiančios asociacijos tinklalapio valdytojai, praėjus keletui dienų, visiškai pašalino nuorodą ir prieigą į tinklaraštį iš jų valdomo puslapio. Švedijos pilietis kreipėsi į teismą teigdamas, jog tinklalapio valdytojai per vėlai pašalino šmeižikiško pobūdžio informaciją. Byla pasiekė Europos Žmogaus Teisių Teismą, kuris prieš priimdamas sprendimą tyrė keletą argumentų: parašytų komentarų kontekstą, pelno nesiekiančios asociacijos tinklalapio priemones, kurių ėmėsi siekdami išvengti šmeižikiško pobūdžio komentarų paskelbimo, ir veiksmus jiems ištrinti, taip pat paties komentarų autoriaus atsakomybės klausimą ir teisinių nacionalinių procedūrų pasekmes.

Europos Žmogaus Teisių Teismas rėmėsi faktu, jog pelno nesiekiančios asociacijos puslapis nėra labai populiarus, jis žinomas tik mažai visuomenės daliai, todėl nepanašu, jog jame paskelbta informacija galėtų susilaukti didelės reakcijos visuomenėje. Dėl to tinklalapio taikytos priemonės buvo pakankamos. Švedijos piliečio skundas buvo atmestas, pripažįstant, jog pelno nesiekianti organizacija nėra atsakinga už anoniminius komentarus, paskelbtus jų tinklalapyje.

Tai pačiais metais Europos Žmogaus Teisių Teismas priėmė sprendimą *Payam Tamiz prieš Jungtinę Karalystę*,¹³² kuriame teigiama, jog Google kompanijai priklausančios tinklaraščių publikavimo paslaugos nėra atsakingos už įžeidžiančius komentarus. Byloje buvo analizuojama situacija, ar Google kaip informacinės visuomenės paslaugų teikėja yra atsakinga už įžeidžiančius komentarus, paskelbtus Google prieglobos paslaugomis valdomame tinklaraštyje. Šiame sprendime dar kartą pakartota, jog paslaugų teikėjai negali būti laikomi atsakingais už trečiųjų asmenų sukurtą turinį, nebent jie nesugebėjo operatyviai pašalinti ar apriboti informacijos, kai tik sužinojo apie jos neteisėtumą. Taip pat pabrėžta, jog paslaugų teikėjai negali būti verčiami aktyviai stebėti visą įkeliamą turinį

---

¹³¹ Europos Žmogaus Teisių Teismas. 2017 m. kovo 9 sprendimas *Rolf Andres Daniel PIHL v. Sweden. Application no. 74742/14*.

¹³² Europos Žmogaus Teisių Teismas. 2017 m. lapkričio 23 d. sprendimas *Payam TAMIZ v. the United Kingdom. Application no. 3877/14*.

(84 punktas). Nagrinėjant sprendimą dar kartą buvo paminėta, kad *Delfi prieš Estiją* bylos sprendimas negali būti analogiškai taikomas interneto forumams, tinklaraščiams ar socialiniams tinklams, kuriuose paslaugos teikėjas nesūlo jokie turinio, turinys yra kuriamas vartotojų.¹³³ Europos Žmogaus Teisių Teismas sprendime *Payam Tamiz prieš Jungtinę Karalystę* pripažino, kad minėta taisyklė yra taikoma ir „Google“ valdomam tinklaraščiui, nes „Google“ nėra profesionaliai valdomas naujienų portalas (kaip „Delfi“). Taip pat „Google“ nėra laikomas leidėju (redaktoriumi), kuris aktyviai teikia turinį, dėl to „Google“ negali būti pripažintas atsakingu už trečiųjų asmenų turinį. Analizuojant sprendimą nebuvo detaliau nagrinėtas atsakomybės ar tarpininkų interpretavimo klausimas.

Atsižvelgiant į *Delfi prieš Estiją*, *MTE prieš Vengriją* ir *PIHL prieš Švediją* bylas galima teigti, jog Europos Žmogaus Teisių Teismas, sprenddamas tarpininkų atsakomybės už interneto turinį klausimą, daug dėmesio skiria vertinimui, ar tarpininko tinklalapis yra valdomas siekiant pelno ar ne, atsižvelgiama į tinklalapio dydį ir jo pasiekiamumą visuomenei, galimą *chilling effect* grėsmę saviraiškos laisvei, teisei gauti informaciją. Iš dalies pagal tai Teismas vertina, ar veiksmai ir priemonės, kurių imasi tinklalapiai, yra pakankami. Taip pat vertinant atsakomybės klausimą yra analizuojama komentarų (informacijos) prigimtis. Esminiai kriterijai, išskiriami analizuotuose Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimuose: interneto tarpininko aktyvumas, priemonės, kurias tarpininkas taikė sužinojęs apie galimai neteisėtą turinį ir paties turinio kontekstas.

Analizuojant interneto tarpininkų aktyvumą vertinama, ar tarpininkai naudojami kokia nors turinio kontrole, turinio redagavimu, taip pat ar jie skatino turinio skelbimą, kūrimą (ar gavo už tai finansinę naudą). Teismas, analizuodamas tarpininkų atsakomybės klausimą, kreipia dėmesį ir į tarpininko dydį, turimą vartotojų skaičių, pasiekiamumą. Šie tarpininkų aktyvumo rodikliai padeda nustatyti neteisėta informacija padaromos (ar galimos) žalos dydį, riziką pažeisti kitas žmogaus teises ir laisves.

Tiriamas turinio kontekstą pabrėžiama, kad turinys turi būti neteisėtas įstatymų prasme, atitinkantis įstatymuose ar kituose teisės aktuose numatytus kriterijus. Turinys, neatitinkantis visuomenės, moralės normų, tačiau nepažeidžiantis įstatymų, nėra laikomas neteisėtu ir negali būti pašalinamas vadovaujantis šiuo pagrindu. Kartu yra vertinama, kur toks turinys buvo paskelbtas, kaip jis siejasi su kita skelbiama informacija, t.y. vertinamas

---

¹³³ Europos Žmogaus Teisių Teismas. 2015 m. birželio 16 d. sprendimas *Delfi AS v. Estonia*. Application no. 64569/09. 116 punktas.

informacijos kontekstas su kitu turiniu, siekiant nustatyti, ar informacija tikrai yra neteisėta ir ar ja buvo padaryta žala, pažeisti kiti teisiniai gėriai.

Dar vienas kriterijus – tai priemonės, kurias taiko tarpininkai, sužinoję apie neteisėtą turinį, jų efektyvumas. Teismo sprendimuose analizuojamos tiek pačios taikytos priemonės ir jų efektyvumas, tiek laikas, kada po sužinojimo buvo imtasi konkrečių priemonių. Pastebėtina, jog Teismas yra konstatavęs, kad pranešimo ir pašalinimo (ang. *notice-and-take-down*) procedūra daugeliu atvejų yra pakankama, jei taikoma efektyviai ir laiku. Kartu reikia pabrėžti, kad tiek analizuotuose Europos Tarybos (ir Europos Sąjungos) teisės aktuose, tiek minėtuose sprendimuose pažymima, kad tarpininkams negali būti nustatoma pareiga sekti, prižiūrėti visą įkeliamą turinį. Papildomai, analizuojant priemonių klausimą, svarbu ir tai, ar tarpininkai buvo nurodę, kad vartotojai yra atsakingi už savo skelbiamą turinį, ar buvo įdiegę priemones, skirtas pranešti apie neteisėtą turinį.

Taigi, išanalizavus pagrindinius Europos Žmogaus Teisių Teismo kriterijus, į kuriuos buvo atsižvelgiama priimant sprendimus dėl tarpininkų atsakomybės, galima daryti išvadą, jog Teismo priimti sprendimai patvirtina teisės doktrinoje minimą poreikį atskirti interneto tarpininkų atsakomybės lygius. Kitais žodžiais tariant, Teismas kiekvienu individualiu atveju sprenddamas tarpininkų atsakomybės (apimties) klausimą ne tik vadovaujasi bendromis ir gan abstrakčiomis normomis, įtvirtintomis teisės aktuose, bet ir vertina kitus faktorius, kurie detalizuoja tarpininkų veiklą, aktyvumą, taikytas priemones ir, žinoma, pačio turinio kontekstą. Visgi, Europos Žmogaus Teisių Teismas yra priėmęs tik kelis sprendimus, analizuojančias tarpininkų atsakomybės klausimus, tiksliau naujienų portalų atsakomybės, bei juose pabrėžęs, kad priimti sprendimai negali būti automatiškai taikomi kitiems tarpininkams, ypač socialiniams tinklams. Atsižvelgiant į tai bei į analizuotus sprendimus, galima tik preziumuoti, jog galbūt panašiais kriterijais¹³⁴ Europos Žmogaus Teisių Teismas remtųsi sprenddamas klausimus dėl socialinių tinklų atsakomybės už vartotojų įkeltą turinį. Tai yra, atsakomybės apimtį nustatytų pagal individualias tarpininko savybes, funkcijas.

Summa summarum, atlikus Europos Tarybos teisės aktų, susijusių su interneto turinio ir tarpininkų atsakomybės klausimais, analizę darytina išvada, jog priimtuose teisės aktuose yra įtvirtinta ribotos atsakomybės interneto tarpininkams teorija, analogiška nuostatoms, numatytoms Europos Sąjungos priimtoje Elektroninės komercijos direktyvoje. Bendrai visuose Europos Tarybos priimtuose dokumentuose daug dėmesio skiriama

---

¹³⁴ Vertintų interneto tarpininko aktyvumą, priemones, kurias tarpininkas taikė sužinojęs apie galimai neteisėtą turinį ir pačio turinio kontekstą.

savireguliacijos skatinimui, būtinybei išlaikyti pusiausvyrą tarp skirtingų prigimtinių žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių tiek valstybėms narėms nustatant teisinį reguliavimą, tiek ir tarpininkams, taikantiems skirtingas interneto turinį identifikuojančias priemones. Iš visų Europos Tarybos priimtų dokumentų galima išskirti 2012 m. Rekomendaciją dėl žmogaus teisių apsaugos socialinių tinklų paslaugų srityje bei 2018 m. Rekomendaciją dėl interneto tarpininkų vaidmens. Šios dvi rekomendacijos išryškino tiek socialinių tinklų, tiek interneto tarpininkų veiklos specifiką ir svarbą. Europos Žmogaus Teisių Teismas nagrinėdamas bylas, susijusias su interneto tarpininkų atsakomybe, išskiria papildomus kriterijus, kuriuos būtina įvertinti prieš priimant sprendimą, tai: tarpininko aktyvumą, tarpininko taikomų priemonių neteisėtam turiniui pašalinti ar apriboti efektyvumą ir paskelbto turinio kontekstą. Atsižvelgus į tai, galima daryti išvadą, jog nors teisės aktai neišskiria skirtingų tarpininkų atsakomybės lygių, priklausomai nuo jų veiklos, tačiau Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimuose išskiriami kriterijai, kuriais vadovaudamasis Teismas sprendžia tarpininko atsakomybės apimtį.

2.3. Interneto turinio reguliavimas Lietuvoje

2.3.1. Teisinis reguliavimas

Lietuvoje interneto teisės klausimai pradėti reguliuoti tik visai neseniai,¹³⁵ o nacionalinė teisinė bazė, reguliuojanti interneto teisės klausimus, yra ganėtinai siaura: įstatymų leidėjas yra priėmęs tik keletą teisės aktų, susijusių su internete atsirandančiais visuomeniniais santykiais. Tuo tarpu teisės normos, numatančios, kas yra laikoma neteisėtu, neskelbtinu ar žalingu interneto turiniu, yra įtvirtintos įvairiuose skirtinguose įstatymuose¹³⁶ ir poįstatyminiuose teisės aktuose.¹³⁷ Tačiau interneto tarpininkų atsakomybės už neteisėtą ar žalingą turinį klausimai yra reguliuojami tik keliuose norminiuose aktuose.

Vienas pirmųjų ir pagrindinių teisės aktų yra 2003 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Vyriausybės) priimtas nutarimas „Dėl viešo naudojimo kompiuterių

¹³⁵ MEŠKAUSKAITĖ, L. *Žiniasklaidos teisė: 2 papildyta laida*. Vilnius: Registrų centras, 2018, p. 20.

¹³⁶ Pavyzdžiui: Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymas. *Valstybės žinios*, 1996-07-26, Nr. 71-1706; Lietuvos Respublikos valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymas. *Valstybės žinios*, 1999-12-09, Nr. 105-3019; Lietuvos Respublikos nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymas. *Valstybės žinios*, 2002-09-18, Nr. 91-3890;

¹³⁷ Pavyzdžiui, Vyriausybės nutarimas dėl neigiamą poveikį nepilnamečių vystymuisi darančios viešosios informacijos žymėjimo ir skleidimo tvarkos aprašo patvirtinimo numato reikalavimus žymėti galimai žalingą nepilnamečių vystymuisi informaciją. (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. liepos 29 d. nutarimas Nr. 1121 dėl neigiamą poveikį nepilnamečių vystymuisi darančios viešosios informacijos žymėjimo ir skleidimo tvarkos aprašo patvirtinimo. *Valstybės žinios*, 2010-07-29, Nr. 90-4779). Taip pat reikia paminėti ir pranešimo paslaugų teikėjui apie neteisėtą turinį procedūra įtvirtinantį Vyriausybės nutarimą: Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimas Nr. 881 dėl galimybės pasiekti neteisėtu būdu įgytą, sukurtą, pakeistą ar naudojamą informaciją panaikinimo tvarkos aprašo patvirtinimo. *Valstybės žinios*, 2007-09-01, Nr. 94-3784.

tinkluose neskelbtinos informacijos kontrolės ir ribojamos viešosios informacijos platinimo tvarkos patvirtinimo“ (toliau – Vyriausybės nutarimas dėl neskelbtinos informacijos).¹³⁸ Nutarimu buvo siekiama įgyvendinti Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą 1999/276/EB,¹³⁹ patvirtinantį ilgalaikį Bendrijos veiksmų planą, kaip skatinti saugiau naudotis internetu kovojant su neteisėtu ir žalingu tarptautinių tinklų turiniu. Nutarimu buvo patvirtinta Viešo naudojimo kompiuterių tinkluose neskelbtinos informacijos kontrolės ir ribojamos viešosios informacijos platinimo tvarka (toliau – Tvarka).¹⁴⁰

Tvarka taikoma subjektams, kurie veiklą įgyvendina Lietuvoje ir (ar) informacijai platinti naudoja Lietuvoje įregistruotų ar Lietuvoje veikiančių tinklo paslaugų teikėjų ar informacijos prieglobos paslaugų teikėjų paslaugas (3 punktas). Tvarkoje įtvirtintos svarbiausios informavimo srityje atsirandančių teisinių santykių sąvokos, tarp jų: informacijos prieglobos paslaugų teikėjo, neskelbtinos informacijos ir kitos su internetinių paslaugų teikimu susijusios sąvokos (4 punktas). Tvarkoje taip pat įtvirtintos atsakomybės už interneto turinį taisyklės (11–12 punktai), nustatančios, jog prieglobos paslaugų teikėjai yra atsakingi už jų valdomose platformose skelbiamą informaciją tik tuomet, kai jie turi faktinių žinių, jog paskelbta informacija yra neskelbtina, ir kai, sužinoję apie neskelbtiną informaciją, jos nepašalina. Be kita ko, Tvarkoje numatyta, jog informacijos prieglobos paslaugų teikėjai privalo teisės aktų nustatyta tvarka neatlygintinai teikti kriminalinės žvalgybos subjektams numatytą informaciją, pašalinti ar apriboti konkrečios informacijos matomumą savo valdomoje platformoje, jeigu to reikalauja teismas arba prieglobos paslaugų teikėjas pats sužino apie jo platformoje saugomą neskelbtiną informaciją, kurios prieigą įmanoma techniškai apriboti ar nutraukti.¹⁴¹

Vyriausybės nutarimas dėl neskelbtinos informacijos buvo analizuotas Lietuvos Respublikos Konstituciniame teisme (toliau – Konstitucinis teismas). 2005 m. Konstitucinis Teismas nutarime „Dėl neskelbtinos informacijos platinimo tvarkos“ (toliau

---

¹³⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. kovo 5 d. nutarimas Nr. 290 „Dėl viešo naudojimo kompiuterių tinkluose neskelbtinos informacijos kontrolės ir ribojamos viešosios informacijos platinimo tvarkos patvirtinimo“. *Valstybės žinios*, 2003.

¹³⁹ 1999 m. sausio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas 276/1999/EC patvirtinti daugiamečių Bendrijos veiksmų planą dėl saugesnio naudojimosi internetu skatinimo kovojant su neteisėtu ir žalingu turiniu pasauliniuose tinkluose („Saugesnio interneto veiksmų planas“) [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. vasario 27 d.]. Prieiga per internetą: <<https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/1c2bfa7b-1a27-489a-ad17-66e1b7709c18/language-en>>.

¹⁴⁰ Vyriausybės 2003 m. kovo 5 d. nutarimas Nr. 290 „Dėl viešo naudojimo kompiuterių tinkluose neskelbtinos informacijos kontrolės ir ribojamos viešosios informacijos platinimo tvarkos patvirtinimo“. *Valstybės žinios*, 2003, Nr. 24-1002.

¹⁴¹ Vyriausybės 2003 m. kovo 5 d. nutarimas Nr. 290 „Dėl viešo naudojimo kompiuterių tinkluose neskelbtinos informacijos kontrolės ir ribojamos viešosios informacijos platinimo tvarkos patvirtinimo“. *Valstybės žinios*, 2003, Nr. 24-1002. 13-14 punktas.

– Nutarimas)¹⁴² pažymėjo, kad įstatymų leidyba turi neatsilikti nuo informacinių technologijų pažangos ir jos nulemiamų atitinkamų visuomeninių santykių raidos. Tuo tarpu bylos nagrinėjimo metu įstatymai numatė tik bendro pobūdžio teisinį reglamentavimą, kuris yra nepakankamas, t. y., sukurtas neatsižvelgiant į interneto, kaip informacijos sklaidos priemonės, specifiką. Konstitucinis Teismas taip pat pabrėžė, kad nepakankamas teisinis reguliavimas gali neapsaugoti informacijos laisvės ir (ar) visuomenė nebus apsaugota nuo neteisėtos ar žalingos informacijos sklaidimo. Kartu buvo pažymėta, kad tam tikri klausimai valstybėje gali būti reguliuojami Vyriausybės nutarimais, tačiau poįstatyminiai teisės aktai negali nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuris nebūtų grindžiamas įstatymais ar Lietuvos Respublikos Konstitucija (toliau – Konstitucija). Galiausiai Konstitucinis Teismas nutarė pripažinti, kad Vyriausybės nutarimu įtvirtintos nuostatos, numačiusios prieglobos paslaugų ir tinklo paslaugų teikėjų atsakomybę atvejais, kai teikėjai sužino apie neteisėtą informaciją ir techniškai yra įmanoma apriboti tokią informaciją, neprieštarauja Konstitucijai ir tuo metu galiojusiems atitinkamiems įstatymams.

Įstatyminiu lygiu interneto paslaugų teikėjo atsakomybė buvo įtvirtinta jau po minėto Konstitucinio Teismo nutarimo Lietuvos Respublikos informacinės visuomenės paslaugų įstatymo (toliau – Informacinės visuomenės paslaugų įstatymas)¹⁴³ V skyriuje. Informacinės visuomenės paslaugų įstatymas buvo priimtas įgyvendinant Elektroninės komercijos direktyvą, todėl natūralu, kad numatytasis reguliavimas atkartoja direktyvoje numatytas taisykles, kurios įtvirtina skirtingus atsakomybę paslaugų teikėjams ribojančius pagrindus, priklausančius nuo paslaugų teikėjo atliekamos pirminės funkcijos, susijusios su informacija. Analizuojant socialinių tinklų, informacijos prieglobos paslaugų teikėjų, atsakomybės temą, pastebėtina, kad Informacinės visuomenės paslaugų įstatymas įtvirtina, jog paslaugos teikėjas, saugantis paslaugos gavėjo prašymu pateiktą informaciją, už ją neatsako, jei 1) neturi faktinių duomenų apie neteisėtą paslaugos gavėjo veiklą arba kai nežino apie faktus ir aplinkybes, rodančius neteisėtą paslaugos gavėjo veiklą; 2) jei sužinojęs arba gavęs žinių apie neteisėtą paslaugos gavėjo veiklą skubiai imasi veiksmų, kad panaikintų galimybę tokią informaciją pasiekti.¹⁴⁴

---

¹⁴² Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2005 m. rugsėjo 19 d. nutarimas byloje Nr. 19/04 „Dėl neskelbtinos informacijos platinimo tvarkos“. *Valstybės žinios*, 2005, Nr. 113-4131.

¹⁴³ Lietuvos Respublikos informacinės visuomenės paslaugų įstatymas. *Valstybės žinios*, 2006-06-10, Nr. 65-2380.

¹⁴⁴ *Ibid.* 14 straipsnis.

Reikėtų pažymėti, kad Lietuvos teisės doktrinoje dar 2004 m. buvo teigiama, kad poįstatyminiai teisės aktai tik atkartoja Europos Sąjungos teisės aktus, jų nekonkretizuodami, dėl to jie panašėja į rekomendacijas ir yra abejojama, kad turės poveikį interneto turinio teisiniams klausimams Lietuvoje reguliuoti.¹⁴⁵ Žinoma, vėliau Lietuvoje interneto turinio teisiniai klausimai buvo įtvirtinti ir įstatyminiu lygmeniu, tačiau taip pat tik atkartojant rekomendacijose ir Vyriausybės nutarimuose įtvirtintas normas. Doktrinoje pastebima, kad neturint išsamaus interneto turinio reguliavimo, nėra ir vientiso sąrašo teisinių pagrindų, kuriais remiantis turinys gali būti blokuojamas, filtruojamas. Dėl to gali būti prašoma blokuoti bet kurią informaciją, kuri pažeidžia bet kuri Lietuvos įstatymą.¹⁴⁶ Be to, Lietuvoje vis dar retai pripažįstama savireguliacija kaip alternatyva įstatyminiam ar poįstatyminiam reguliavimui. Nepaisant to, dauguma interneto tarpininkų Lietuvoje taiko individualias interneto turinio reguliavimo priemones, efektyviai reaguoja į pranešimus apie neteisėtą turinį.¹⁴⁷

Dėl teisės aktų, reguliuojančių interneto tarpininkų atsakomybę Lietuvoje, trūkumo ir teisinės bazės nebuvimo praktiškai nėra ir nacionalinių teismų bylų, kuriose būtų nagrinėjama interneto tarpininkų, paslaugų teikėjų civilinė atsakomybė už interneto turinį. Reikia pabrėžti, jog tam tikri interneto teisės klausimai buvo sprendžiami teismuose, tačiau didžioji dalis bylų susijusi su intelektinės nuosavybės, privatumo apsaugos teisiniu reguliavimu, o ne su neteisėtu interneto turiniu ar tarpininkų atsakomybe už tokį turinį.¹⁴⁸

2.3.2. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktika

Nacionaliniai teismai nėra nagrinėję bylų, susijusių su socialinių tinklų atsakomybe už vartotojų paskelbtą neteisėtą turinį. Vis dėlto Lietuvos teismai yra priėmę keletą bylų, susijusių su interneto tarpininkų, prieglobos paslaugų teikėjų atsakomybe, interneto turinio blokavimu ir (ar) filtravimu. Išskirti galima šias Lietuvos Aukščiausiojo Teismo bylas: *UAB Vedautos autotransportas v. S. G.*,¹⁴⁹ *R. O., et al. v. UAB Interneto Vizija ir A. U.*,¹⁵⁰

¹⁴⁵ SAULIŪNAS, R., et al. *Informacinių technologijų teisė*. Vilnius: NVO Teisės Institutas, 2004, p. 98-101.

¹⁴⁶ ZALESKIS, J., Comparative study on blocking, filtering and take-down of illegal internet content. Excerpt, pages 410-424. *Swiss Institute of Comparative Law*, 2015, p. 412 [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. balandžio 4 d.].

Prieiga per internetą:

<<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168066b859&fbclid=IwAR1K--d4w5bMiXg0R5W0t2YpjoJZUcElmxacAIecrb-4F8h6A7BO5AJyQMY>>.

¹⁴⁷ ŠTILIS, D., et al. *Interneto ir technologijų teisė*: Vadovėlis. Vilnius: Registrų centras, 2016, p. 80.

¹⁴⁸ VINCIŪNAS, K. Civil Liability of Internet Service Providers for Transmitted Information: Problems and Perspectives of Legal Regulation. Teisės apžvalga Nr. 1(8). Vytauto didžiojo universitetas, 2012, p. 85-86.

¹⁴⁹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus kolegija. 2013 m. vasario 27 d. nutartis civilinėje byloje *UAB Vedautos autotransportas v. S. G.*, Nr. 3K-3-50/2013. Ir Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2014 m. vasario 19 d. nutartis civilinėje byloje *UAB Vedautos autotransportas v. S. G.*, Nr. 3K-3-30-2014.

¹⁵⁰ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2013 m. vasario 27 d. nutartis civilinėje byloje *R. O., et al. v. UAB Interneto Vizija ir A. U.*, Nr. 3K-3-49-2013.

J. K. ir UAB CAN2 FASHION v. S. G.,¹⁵¹ *V. G. v. S. G.*,¹⁵² *Ribotos atsakomybės bendrovė „Deadalic Entertainment“ v. UAB „Cgates“*.¹⁵³ Visose šiose bylose Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, analizuodamas paslaugų teikėjų atsakomybės klausimus, vadovavosi panašia logine seka bei pateikė analogiškus išaiškinimus nagrinėjamos temos ribose.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas priimtuose sprendimuose yra konstatavęs, jog civilinė atsakomybė už neteisėtą turinį paslaugų teikėjui gali būti taikoma tik nustačius visas būtinas civilinės atsakomybės taikymo sąlygas: žalą, neteisėtus veiksmus, priežastinį ryšį tarp jų bei paslaugų teikėjo kaltę.¹⁵⁴ Taip pat turi būti nustatyta, ar paslaugų teikėjo veikla neatitinka įstatymuose įtvirtintos ribotos atsakomybės sąlygų, t.y. „turi būti nustatyta, ar paslaugų teikėjo veikla leidžia jį pripažinti tarpiniu teikėju.“¹⁵⁵ Kartu kasacinio teismo praktikoje pabrėžiama, jog jei paslaugų teikėjas atlieka aktyvų vaidmenį (turi žinių apie pateikiamą informaciją arba ją kontroliuoja), jis negali būti pripažintas „prieglobos paslaugų, t. y. informacinės visuomenės paslaugų tarpiniu teikėju.“¹⁵⁶

Taip pat kasacinis teismas savo praktikoje yra ne kartą išskyręs, jog įpareigojimai paslaugų teikėjui pašalinti neteisėtą informaciją, negali būti tapatinami su teisinės atsakomybės (civilinės, administracinės, baudžiamosios) už neteisėtos informacijos saugojimą, sklaidimą taikymu paslaugų teikėjui.¹⁵⁷ Apibendrinant negausią Lietuvos

---

¹⁵¹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2012 m. gruodžio 21 d. nutartis civilinėje byloje *J. K. ir UAB CAN2 FASHION v. S. G.*, Nr. 3K-2-586-2012.

¹⁵² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2012 m. lapkričio 12 d. nutartis civilinėje byloje *V. G. v. S. G.*, Nr. 3K-3-479/2012.

¹⁵³ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2016 m. sausio 6 d. nutartis civilinėje byloje *Ribotos atsakomybės bendrovė „Deadalic Entertainment“ v. UAB „Cgates“*, Nr. e3K-3-52-687/2016.

¹⁵⁴ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2012 m. gruodžio 21 d. nutartis civilinėje byloje *J. K. ir UAB CAN2 FASHION v. S. G.*, Nr. 3K-2-586-2012; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2013 m. vasario 27 d. nutartis civilinėje byloje *R. O., et al. v. UAB Interneto Vizija ir A. U.*, Nr. 3K-3-49-2013.

¹⁵⁵ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2012 m. gruodžio 21 d. nutartis civilinėje byloje *J. K. ir UAB CAN2 FASHION v. S. G.*, Nr. 3K-2-586-2012.; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2013 m. vasario 27 d. nutartis civilinėje byloje *R. O., et al. v. UAB Interneto Vizija ir A. U.*, Nr. 3K-3-49-2013; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus kolegija. 2013 m. vasario 27 d. nutartis civilinėje byloje *UAB Vedautos autotransportas v. S. G.*, Nr. 3K-3-50/2013; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2012 m. lapkričio 12 d. nutartis civilinėje byloje *V. G. v. S. G.*, Nr. 3K-3-479/2012; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2016 m. sausio 6 d. nutartis civilinėje byloje *Ribotos atsakomybės bendrovė „Deadalic Entertainment“ v. UAB „Cgates“*, Nr. e3K-3-52-687/2016.

¹⁵⁶ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2012 m. gruodžio 21 d. nutartis civilinėje byloje *J. K. ir UAB CAN2 FASHION v. S. G.*, Nr. 3K-2-586-2012; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2012 m. lapkričio 12 d. nutartis civilinėje byloje *V. G. v. S. G.*, Nr. 3K-3-479/2012; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2016 m. sausio 6 d. nutartis civilinėje byloje *Ribotos atsakomybės bendrovė „Deadalic Entertainment“ v. UAB „Cgates“*, Nr. e3K-3-52-687/2016.

¹⁵⁷ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2012 m. gruodžio 21 d. nutartis civilinėje byloje *J. K. ir UAB CAN2 FASHION v. S. G.*, Nr. 3K-2-586-2012; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo

Aukščiausiojo Teismo praktiką, darytina išvada, kad Teismas, spręsdamas paslaugų teikėjų atsakomybės klausimą, nustato faktą, ar paslaugų teikėjas yra informacinių paslaugų teikėjas, tada, ar jis yra tarpinis paslaugų teikėjas ir ar jam gali būti taikomos ribotos atsakomybės sąlygos. Jeigu taip, Teismas vertina, ar nagrinėjama veikla ir paslaugos teikėjo elgesys atitinka nacionaliniuose ir tarptautiniuose teisės aktuose įtvirtintus tarpininkų atleidimo nuo atsakomybės pagrindus.

Taigi, Lietuvoje interneto turinio teisiniai klausimai reguliuojami įstatymais ir poįstatyminiais teisės aktais: įstatyminiame lygmenyje reguliavimą numato tik Informacinės visuomenės paslaugų įstatymas, o tikslesnį reguliavimą – poįstatyminiai teisės aktai, Vyriausybės nutarimai. Kaip ir Europos mastu, taip ir Lietuvoje teisės mokslininkai yra atkreipę dėmesį, kad įstatymų leidyba privalo neatsilikti nuo informacinių technologijų ir jų formuojamų visuomeninių santykių kaitos, siekiant apsaugoti informacijos laisvę bei visuomenę nuo neteisėtos informacijos sklaidimo. Visgi, teisės aktai, reguliuojantys atsakomybę už interneto turinį klausimus Lietuvoje, priimti 2003–2006 m. ir nuo to laiko praktiškai nebuvo keisti. Nepaisant to, jog tiek Europos Sąjunga, tiek Europos Taryba, kurių valstybė narė yra Lietuva, per visą laikotarpį, iki dabar, yra priėmę daugybę teisės aktų, skatinančių valstybių narių bendradarbiavimą, pareigą valstybėms narėms skatinti paslaugų teikėjų savireguliaciją, aktų, numatančių įvairias priemones, kriterijus, kurių turi būti laikomasi formuojant nacionalinę teisę, sprendžiant interneto tarpininkų atsakomybės klausimus.

2.4. Interneto turinio teisinio reguliavimo Europos Sąjungoje, Europos Taryboje ir Lietuvoje apibendrinimas

Ištyrus Europos Sąjungos, Europos Tarybos ir Lietuvos Respublikos teisės aktus, numatančius interneto prieglobos paslaugų teikėjų atsakomybę už neteisėtą interneto turinį, darytina išvada, jog bendroji ribotos atsakomybės taisyklė, galiojanti prieglobos paslaugų teikėjams, skelbia, jog tarpiniai paslaugų teikėjai neatsako už jų platformose skelbiamą, saugomą ar perduodamą informaciją. Tačiau ši taisyklė negalioja, jeigu interneto paslaugų teikėjai turėjo faktinių žinių apie jų platformose esantį neteisėtą ar žalingą turinį ir nesiėmė priemonių tokiam turiniui pašalinti. Kita vertus, teisės aktuose skatinama interneto paslaugų teikėjų savireguliacija, prevencinių priemonių ėmimasis. Pabrėžiama, jog interneto paslaugų teikėjai neprivalo sekti ir peržiūrėti visos jų platformose perduodamos informacijos, tačiau turi prievolę imtis konkrečių priemonių gavę pranešimą apie galimai

---

Civilinių bylų skyriaus kolegija. 2013 m. vasario 27 d. nutartis civilinėje byloje UAB Vedaautos autotransportas v. S. G., Nr. 3K-3-50/2013.

neteisėtą ar žalingą informaciją. Analizuoti teisės aktai atskleidžia, jog pagrindiniai atsakomybę interneto tarpininkams numatantys teisės aktai, priimti beveik prieš du dešimtmečius, per šį laikotarpį mažai koreguoti, nepaisant fakto, kad internetinėje erdvėje pradėjo veikti begalė naujų paslaugų teikėjų, o tarp jų ir socialiniai tinklai.

Praktiškai nė vienas nagrinėtas teisės aktas atskirai neišskiria, nenumato specifinio reguliavimo, skirto socialinių tinklų veiklai. Pagal savo veiklą ir funkcijas teisės doktrinoje socialiniai tinklai yra priskiriami prie prieglobos paslaugų teikėjų. Tokiu atveju jiems yra taikomas netiesioginės ribotos atsakomybės taisyklės, įtvirtintos nagrinėtuose teisės aktuose, o jų teisinis reguliavimas ir veikla yra palikta savireguliacijai bei vadinamojo pastebėti ir pašalinti (ang. *notice-and-take-down*) principo įgyvendinimui.¹⁵⁸ Taigi vadovaujantis teisės aktuose numatytais bei skatinamais principais ir taisyklėmis prieglobos paslaugų teikėjai, taip pat ir socialiai tinklai, turi nusimatyti vidinį reguliavimą neteisėto ar žalingo interneto turinio kontrolei. Kitaip tariant, socialinių tinklų taisyklės turėtų atitikti tarptautinį, regioninį teisinį režimą.

2.5. Teisės aktuose skatinamos interneto tarpininkų savireguliacijos įgyvendinimas

Visgi labai dažnai vidines taisykles socialiniai tinklai numato vadovaudamiesi tos šalies, kurioje yra įsteigti, teisės aktais, juose įtvirtintais neteisėto ar žalingo turinio standartais ar nusimato savitą reguliavimą, nustatantį, koks turinys yra neteisėtas bei šalintinas. Dalis teisės mokslininkų pastebi, jog labai dažnai socialinių tinklų vidaus taisyklės tampa *de facto* vykdomąja teise, reguliuojančia saviraiškos laisvę tarptautiniu mastu.¹⁵⁹ Tai yra, socialinių tinklų vidaus reguliavimo taisyklės dažniausiai taikomos visiems, nepriklausomai nuo to, kurioje šalyje turinį sukūręs asmuo gyvena. Būtent tai sukelia daug problemų, nes paslaugų teikėjai taisyklėse dažniausiai įtvirtina savo šalies teisinės normas, kurias vėliau taiko vartotojams iš viso pasaulio. Kiekviena valstybė yra nusimačiusi skirtingus standartus ir taisykles, apibrėžiančius, kas yra laikoma neteisėta ar žalinga informacija, akivaizdu, kad kas yra neteisėta vienoje valstybėje, gali būti teisėta kitoje. Todėl vienos valstybės standartų taikymas, iš vienos pusės, gali būti pranašumas tais atvejais, kai tokios taisyklės yra mažiau ribojančios nei nacionalinės, iš kitos pusės - kartais jos gali netiesiogiai pažeisti ar neteisėtai suvaržyti žmogaus teises.

---

¹⁵⁸ VUČETIĆ, D.; BONČIĆ, G.; ir PEŠIĆ, P. The Liability of social networks for extreme forms of speech. *Sine loco: Facta Universitatis, Law and Politics*, 2016, Vol. 14, no 1, p. 6 [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<http://casopisi.junis.ni.ac.rs/index.php/FULawPol/article/view/1752>>.

¹⁵⁹ *Ibid*, p. 7.

Kai kuriose valstybėse paslaugų teikėjai dar labiau apriboja saviraiškos laisvę, siekdami atitikti tų valstybių taisykles ir taip apsaugoti savo verslus, tačiau kartu pakenkdami viešųjų ir privačiųjų interesų pusiausvyrą.¹⁶⁰ Tokiu būdu yra sukuriamas naujas tarptautiniu mastu įgyvendinamas reguliavimas: saviraiškos, žodžio laisvė yra reguliuojama privataus sektoriaus priimtomis taisyklėmis, kurios neretai yra daug griežtesnės nei tarptautiniai standartai. Vis dėlto, labai dažnai socialinių tinklų taisyklės yra ganėtinai abstrakčios, nedetalizuojančios atsakomybės klausimų. Dėl didelio socialinių tinklų skaičiaus toliau bus pateikta trumpa dviejų daugiausiai vartotojų pasaulyje turinčių socialinių tinklų „Facebook“ ir „YouTube“ taisyklių, numatančių interneto turinio reguliavimą, analizė.

Socialinio tinklo „Facebook“ bendruomenės standartų¹⁶¹ III dalyje išskirta, kas yra laikoma nepageidajamu turiniu (ang. *objectionable content*). Nepageidajamu turiniu socialiniame tinkle „Facebook“ yra laikomos neapykantą kurstančios kalbos (ang. *hate speech*), smurtą kurstantis ir atviras turinys (ang. *violence and graphic content*), turinys, susijęs su apnuogintu kūnu ir seksualine veikla (ang. *adult nudity and sexual activity*), seksualiniais prašymais (ang. *sexual solicitation*), žiauraus ir nejautraus turinio informacija (ang. *cruel and insensitive*). „Facebook“ bendruomenės standartuose pabrėžiama, kad nepageidajamu turiniu yra draudžiama dalintis, o aptikta tokio turinio informacija yra pašalinama (12–16 punktai). Šiuo reguliavimu socialinis tinklas „Facebook“ tiek nusimato ribas, atvejus, kokia informacija yra nebelaikoma saviraiškos laisve, tiek ir perspėja vartotojus, jog nepageidajama informacija bus pašalinama. Šios nuostatos įtvirtina socialinio tinklo galimybę vėliau pasinaudoti „saugaus uosto“ suteikiamomis teisėmis. Be kita ko, „Facebook“ bendruomenės standartuose įtvirtinta, jog „Facebook“ tenkina paslaugų gavėjų (vartotojų) prašymus pašalinti jų pačių sukurtą, paskelbtą turinį, prašymus, kuriuos pateikia teisėti atstovai ar mirusio vartotojo šeimos nariai, taip pat vykdo prašymus pašalinti nepilnamečių asmenų paskyras, įgaliotų nacionalinių institucijų prašymus pašalinti turinį, susijusį su vaikų išnaudojimu, smurtu prieš nepilnamečius, teisėtų globėjų prašymus pašalinti tam tikrą informaciją (23 punktas). Taip pat yra numatyti atvejai, kada kiti vartotojai gali kreiptis dėl informacijos pašalinimo ar apribojimo. „Facebook“ bendruomenės standartuose *expressis verbis* nėra nagrinėjamas ar nustatytas paties socialinio tinklo atsakomybės už nepageidajamą turinį klausimas.

---

¹⁶⁰ VUČETIĆ, D.; BONČIĆ, G.; ir PEŠIĆ, P. The Liability of social networks for extreme forms of speech. *Sine loco: Facta Universitatis, Law and Politics*, 2016, Vol. 14, no 1, p. 6 [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<http://casopisi.junis.ni.ac.rs/index.php/FULawPol/article/view/1752>>

¹⁶¹ Facebook bendruomenės standartai. [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 12 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.facebook.com/communitystandards/>>.

Kito socialinio tinklo „YouTube“ bendruomenės gairėse¹⁶² nustatyta, kad vartotojai negali kelti turinio, kuris yra žalingas ar pavojingas, neapykantos kupinas, smurtinis arba atviras (ang. *violent or graphic content*), susijęs su nuogybėmis arba seksualinio turinio, įžeidžiantis, skatinantis priekabiavimą ir patyčias internete, yra klaidinantis ar apgaulinėjantis kitus vartotojus (ang. *spam, misleading metadata and scams*), turinio, kuris pažeidžia autorių teises, kitų asmenų privatumą, nepilnamečių apsaugą, turinio, kuris sukurtas apsimetant kitu vartotoju (ang. *impersonation*). „YouTube“ vidaus taisyklėse numatyta, kad toks, vidaus taisyklės pažeidžiantis, turinys yra pašalinamas, o turinį įkėlęs vartotojas gauna elektroninį pranešimą apie tai. Jei turinys, pažeidžiantis vidaus taisyklės, įkeltas pirmą kartą, vartotojas gauna perspėjimą, už visus kitus pažeidimus vartotojui skiriami įspėjimai, surinkus tris įspėjimus vartotojo paskyra yra visiškai pašalinama iš „YouTube“ platformos.

Pastebėtina, jog „YouTube“ panašiai kaip ir socialinis tinklas „Facebook“ vartotojus perspėja, kad tam tikro turinio informacija gali būti pašalinta, tačiau kartu „YouTube“ bendruomenės gairėse yra labiau detalizuotos skirtingos pasekmės vartotojui, įkėlusiam neteisėtą informaciją pirmąjį kartą ar pakartotinai. Socialiniame tinkle „YouTube“ yra numatyti įrankiai ir formos, kuriais naudodamiesi vartotojai gali pranešti apie netinkamo turinio vaizdo įrašus, komentarus, žinutes, kanalus, kitus vartotojus, piktnaudžiaujančius savo teisėmis, taip pat numatyta galimybė pateikti teisinį skundą.¹⁶³ Vidaus taisyklėse taip pat nurodyta, jog pranešus apie galimai neteisėtą turinį jis nėra automatiškai pašalinamas, tačiau jis yra peržiūrimas atsižvelgiant į „YouTube“ bendruomenės gaires ir tada priimamas sprendimas, ar turinys pažeidžia bendruomenės gairėse numatytus kriterijus ir turi būti pašalintas.¹⁶⁴ Nors „YouTube“ viešai pateiktose taisyklėse yra nurodyta daugiau informacijos apie turinio pašalinimo procedūrą nei „Facebook“ bendruomenės standartuose, tačiau tiek vienas, tiek kitas socialinis tinklas yra pateikęs tik ganėtinai abstrakčias taisykles, nenurodęs, kaip yra atliekamos turinio tikrinimo procedūros, detaliam neįtvirtinti atsakomybės sprendimo klausimai.

Taigi, socialiniai tinklai, vadovaudamiesi savireguliaciniu principu, nusimato vidines taisykles, nustatančias, koks turinys negali būti keliamas į jų valdomą socialinę platformą bei kokiomis priemonėmis toks turinys yra šalinamas. Tai lemia, kad vienu socialinių tinklų

---

¹⁶² YouTube Bendruomenės gairės. [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 12 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.youtube.com/intl/lt/yt/about/policies/#community-guidelines>>

¹⁶³ YouTube Pranešimų teikimas ir reikalavimų įgyvendinimas. [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 12 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.youtube.com/intl/lt/yt/about/policies/#reporting-and-enforcement>>.

¹⁶⁴ YouTube Pranešimai apie neteisėtą turinį. Pagalbos centras (YouTube Report inappropriate content. Help centre) [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 12 d.]. Prieiga per internetą: <<https://support.google.com/youtube/answer/2802027?hl=en-GB>>.

vidaus taisyklės ir neteisėto turinio šalinimo taisyklės yra detalesnės nei kitų. Puikus pavyzdys – „Youtube“ ir „Facebook“ bendruomenės standartų, gairių analizė – būtent socialiniame tinkle „Youtube“ įtvirtinti daug aiškesni ir detalesni neteisėto turinio pranešimo ir šalinimo mechanizmai nei socialiniame tinkle „Facebook“. Nepaisant to, vartotojams nėra pateikiama detali informacija, kaip yra vykdoma turinio šalinimo procedūra, pagal kokius kriterijus, kaip ir kas vertina prieš priimdamas sprendimą pašalinti ar apriboti konkrečią informaciją. Taigi, Europos regioniniai teisės aktai skatina savireguliaciją, tačiau kartu tai kelia riziką, jog socialinių tinklų valdytojai, siekdami apsisaugoti nuo potencialios atsakomybės kilimo ateityje, nusimatyti tokias taisykles, kurios lems neproporcingą saviraiškos, žodžio laisvės suvaržymą arba nepakankamą kitų žmogaus teisių apsaugą. Atsižvelgiant į galimas rizikas, socialiniai tinklai rengdami savo vidaus taisykles turi laikytis atitinkamų tarptautinių saviraiškos, žodžio laisvės standartų, o pačios taisyklės turi būti viešos, prieinamos ir nuspėjamos.

III. TECHNINĖ SPECIFIKA: SOCIALINIŲ TINKLŲ GALIMYBĖ KONTROLIUOTI VARTOTOJŲ TURINĮ

Išanalizavus teisės doktrinoje nagrinėjamas interneto tarpininkų atsakomybės formas, svarbu ištirti interneto tarpininkų, tarp jų ir socialinių tinklų, technines galimybes kontroliuoti interneto turinį. Teisės doktrinoje teigiama, kad interneto turinio reguliavimas iš esmės yra priklausomas nuo techninių galimybių jį kontroliuoti.¹⁶⁵ Būtent techninės priemonės kontroliuoti interneto turinį (t. y. priemonės, naudojamos interneto srautui filtruoti ir (ar) blokuoti tam tikrai informacijai) yra tiesiogiai susiję su tarpininkams taikomos atsakomybės formomis ir (ar) apimties pasirinkimo galimybėmis. Kitaip tariant, efektyvias tarpininkų atsakomybės taikymo ribas ir būdus galima numatyti tik atsižvelgiant į tarpininkų gebėjimą kontroliuoti ar aptikti tam tikrą informaciją.

Kaip buvo minėta pirmiau, Europoje skatinama interneto tarpininkų savireguliacija, įvairių interneto turiniui reguliuoti skirtų priemonių diegimas ir taikymas. O atsakomybė interneto tarpininkams taikoma tik tada, kai jie nesugeba užkirsti kelio galimai neteisėtoms ar žalingos informacijos plitimui, žinodami apie tokios informacijos jų platformoje egzistavimą. Teorijoje, teisės aktuose skatinama savireguliacija, siūlomų interneto turinio reguliavimo priemonių diegimas skamba labai gražiai, tačiau praktikoje tai sunkiai įgyvendinami procesai, keliantys daug skirtingų tiek techninių, tiek ir teisinių rizikų, grėsmių,¹⁶⁶ kurios analizuojamos šioje dalyje.

Šiame technologijų amžiuje mažai kas tikisi, jog interneto turinys yra tikrinamas rankiniu būdu, todėl nuostabos nekelia, jog tai yra atliekama naudojant automatizuotas kompiuterines sistemas, dirbtinio intelekto valdomas priemones. Vieni didžiausių interneto tarpininkų (pavyzdžiui, „Google“, „Facebook“) dažnai tvirtina, jog jų valdomose platformose neteisėtą turinį pašalina fiziniai asmenys, o šalinimo procesas yra automatizuotas ar pusiau automatizuotas.¹⁶⁷ Automatizuoti sprendimų priėmimo

---

¹⁶⁵ ŠTILIS, D., et. al. *Interneto ir technologijų teisė*: Vadovėlis. Vilnius: Registrų centras, 2016, p. 80.

¹⁶⁶ WECKERT, J. What is so bad about Internet content regulation? *Ethics and Information Technology*, 2000, Volume 2, Issue 2, p. 107, p. 105-111.

¹⁶⁷ 2018 m. Europos Tarybos tyrimas DGI(2017)12 Algoritmai ir žmogaus teisės: tyrimas dėl automatizuoto duomenų apdorojimo metodų žmogaus teisių aspektu ir galimo reguliavimo poveikio. Parengė interneto tarpininkų ekspertų komitetas (MSI-NET) (Council of Europe study DGI(2017)12 algorithms and human rights: Study on the human rights dimensions of automated data processing techniques and possible regulatory implications. Prepared by the committee of experts on internet intermediaries (MSI-NET). Council of Europe, March 2018, p. 18-19 [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 27 d.]. Prieiga per internetą: <<https://rm.coe.int/algorithms-and-human-rights-study-on-the-human-rights-dimension-of-aut/1680796d10>>.

algoritmai¹⁶⁸ yra naudojami siekiant skirtingų tikslų: pradedant paprasčiausiomis funkcijomis, kurios padeda įgyvendinti platformų vartotojų atliekamus veiksmus, ir baigiant sudėtingesniais profiliavimą, filtravimą atliekančiais algoritmais, kurie geba atrinkti ir pateikti vartotojui pritaikytas reklamas, naujienas ir kitą individualiai jam skirtą informaciją.¹⁶⁹

Dažniausiai naudojamos ir teisės aktuose minimos priemonės yra filtravimo, blokavimo, žymėjimo, reitingavimo mechanizmai, skirti galimai neteisėtai ar žalingai informacijai aptikti, patikrinti, bei įvairūs laikino turinio apribojimo, turinio pašalinimo mechanizmai, skirti prieigai prie tokios informacijos apriboti ar visiškai jai pašalinti. Šių priemonių veikimas yra pagrįstas dirbtiniu intelektu (ang. *artificial intelligence, AI*), mašininio mokymusi (ang. *machine learning*), gilioju mokymusi (ang. *deep learning*),¹⁷⁰ įvairiais kitokiais algoritmais, kurie mokosi ir atpažįsta informaciją apdorodami didžiulius kiekius jiems pateikiamų duomenų. Naudojant įvairius mokymosi stilius, algoritmai modeliuoja problemas, pagrįstas surinktais duomenimis, priima sprendimus. Iš esmės, nuolat bandydami, klysdami algoritmai galiausiai aptinka modelius (ang. *pattern*) turimuose duomenyse, taip pat geba atpažinti panašius modelius ateityje.¹⁷¹ Svarbu pabrėžti, jog kiekvienas socialinis tinklas turi savitą turinio žymėjimo, peržiūrėjimo ir vertinimo sistemą, metodiką, kuri taip pat gali kisti nuo susiklosčiusios situacijos, todėl

---

¹⁶⁸ Algoritmas – matematinė formulė arba programos instrukcijų rinkinys, numatantis konkrečius veiksmus problemai spręsti. Sąvoka paimta iš Definition of: algorithm. PC magazine. [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 27 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.pcmag.com/encyclopedia/term/37649/algorithm>>.

¹⁶⁹ 2018 m. Europos Tarybos tyrimas DGI(2017)12 Algoritmai ir žmogaus teisės: tyrimas dėl automatizuoto duomenų apdorojimo metodų žmogaus teisių aspektu ir galimo reguliavimo poveikio. Parengė interneto tarpininkų ekspertų komitetas (MSI-NET) (Council of Europe study DGI(2017)12 algorithms and human rights: Study on the human rights dimensions of automated data processing techniques and possible regulatory implications. Prepared by the committee of experts on internet intermediaries (MSI-NET). Council of Europe, March 2018, p. 6 [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 27 d.]. Prieiga per internetą: <<https://rm.coe.int/algorithms-and-human-rights-study-on-the-human-rights-dimension-of-aut/1680796d10>>.

¹⁷⁰ Dirbtinis intelektas, tai automatizuoti būdai atlikti intelektualias užduotis, kurios įprastai yra atliekamos žmonių. Dirbtinis intelektas apima mašininio mokymosi ir giliojo mokymosi sąvokas. Mašininis mokymasis, tai kompiuterio algoritmo mokymas iš duotų duomenų, o gilus mokymasis yra mašininio mokymosi atšaka, kai kiek vienas iš neuroninio tinklo sluoksnių išmoksta vis abstraktesnius duomenų bruožus. Informacija paimta iš: Dirbtinis intelektas, mašininis mokymasis ir gilieji tinklai: kas slepiasi už šių sąvokų? [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 26 d.]. Prieiga per internetą: <<http://techo.lt/dirbtinis-intelektas-masininis-mokymasis-ir-gilieji-tinklai-kas-slepiasi-uz-siu-savoku/>>.

¹⁷¹ 2018 m. Europos Tarybos tyrimas DGI(2017)12 Algoritmai ir žmogaus teisės: tyrimas dėl automatizuoto duomenų apdorojimo metodų žmogaus teisių aspektu ir galimo reguliavimo poveikio. Parengė interneto tarpininkų ekspertų komitetas (MSI-NET) (Council of Europe study DGI(2017)12 algorithms and human rights: Study on the human rights dimensions of automated data processing techniques and possible regulatory implications. Prepared by the committee of experts on internet intermediaries (MSI-NET). Council of Europe, March 2018, p. 6-7 [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 27 d.]. Prieiga per internetą: <<https://rm.coe.int/algorithms-and-human-rights-study-on-the-human-rights-dimension-of-aut/1680796d10>>.

šioje dalyje yra analizuojamos bendrosios turinio identifikavimo ir šalinimo problemos naudojant algoritmus ir kitas automatizuotas technines priemones socialiniuose tinkluose.

Didžioji dalis socialinių tinklų vartotojams suteikia galimybę žymėti (ang. *flag*), filtruoti arba pranešti apie pastebėtą neteisėtą, žalingą turinį. Neteisėto turinio socialiniuose tinkluose ieško ir algoritmai, kurie yra užprogramuoti atpažinti duomenis ir aptikti konkretų modelį (ang. *pattern*).¹⁷² Vartotojų pažymėtas turinys, kaip ir turinys, aptiktas socialinių tinklų naudojamomis programinėmis sistemomis (algoritmais), yra pažymimas kaip galimai neteisėtas ar žalingas bei persiunčiamas moderatoriams (fiziniams asmenims), kurie peržiūrėję pažymėtą turinį nusprendžia, ar jis yra tinkamas, ar ne.¹⁷³ Vieną kartą užblokuotas ar į juodąjį sąrašą įtrauktas modelis (ar jo kopija) algoritmu yra aptinkamas ir užblokuojamas daug greičiau ir efektyviau nei panašaus turinio medžiaga, kuri dar nebuvo patikrinta, užblokuota.¹⁷⁴ Tačiau net ir pačios naujausios programos gali būti nesunkiai suklaidinamos: asmuo, žinantis, jog konkreti medžiaga jau buvo užblokuota, norėdamas apgauti algoritmą, gali iškirpti ir naudoti tik konkrečius medžiagos fragmentus ar pakeisti medžiagos spalvą, dydį, garsą, uždėdamas vandens ženklus, logotipus ir kita.¹⁷⁵ Tad nors visuomenėje vis plačiau diskutuojama apie dirbtinio intelekto technologinę pažangą ir pritaikomumą, tačiau susidūręs su nauja, nepažįstama ar modifikuota medžiaga dirbtinis intelektas ar tam skirti algoritmai ne visada sugeba identifikuoti informacijos žalingą poveikį. Dėl šios priežasties daug neteisėto turinio nėra pastebima ir jis yra toliau platinamas socialiniuose tinkluose.

Visų pirma, daugybę problemų kelia internete skelbiamo turinio prigimtis bei kiekis, kurį paprastai saugoja, perduoda ar kitaip apdoroja interneto tarpininkai. Tai ypač matosi socialiniuose tinkluose, kurių valdytojai dažniausiai milijonams ar net milijardams vartotojų leidžia skaityti, matyti, pasiekti kitų vartotojų sukuriama informacija, tiek rašyti,

---

¹⁷² FINCK, M. Artificial intelligence and online hate speech: issue paper. Centre on Regulation in Europe, 2019, p. 5.

¹⁷³ D'UDEKAM-GEVERS, M., POULLET, Y. Internet content regulation. Concerns from a european user empowerment perspective about internet content regulation: an analysis of some recent statements – Part II. IŠ: Computer Law & Security Review, Volume 18, Issue 1, 2002, p. 11-23 [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 18 d.]. Prieiga per internetą: <https://ac.els-cdn.com/S0267364902001036/1-s2.0-S0267364902001036-main.pdf?_tid=a3db49c0-0175-476b-90a4-9bf68442a5d6&acdnat=1553161299_416d4b7c4395401b06a6f11646a50f7c>.

¹⁷⁴ TIMBERG, C., et al. How social media's business model helped the New Zealand massacre go viral. The Washington Post, 2019 [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 18 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.washingtonpost.com/technology/2019/03/18/how-social-medias-business-model-helped-new-zealand-massacre-go-viral/?noredirect=on&utm_term=.2fccdcf69705>.

¹⁷⁵ DWOSKIN, E., TIMBERG, C. Inside YouTube's struggles to shut down video of the New Zealand shooting – and humans who outsmarted its systems. The Washington Post, 2019 [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 18 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.washingtonpost.com/technology/2019/03/18/inside-youtubes-struggles-shut-down-video-new-zealand-shooting-humans-who-outsmarted-its-systems/?noredirect=on&utm_term=.8331f3f16f1d>.

kelti informaciją patiems, komentuoti, dalyvauti forumų, pokalbių kambarių veiklose ir panašiai.¹⁷⁶ Socialiniuose tinkluose skelbiamas turinys yra nuolat kintantis: didžioji dalis socialinių tinklų yra pagrįsti nuolat atsinaujinančio naujienų srauto formatu, kai vartotojams matomas turinys atsinaujina, vos tik kažkas iš jų kontaktuose esančių ar sekamų vartotojų įsikelia ar parašo naują pranešimą ar kitaip prisideda prie interneto turinio kūrimo. Toks nuolatinis interneto turinio atsinaujinimas, lemiamas kiekvieną akimirką įkeliamos informacijos srauto, sukuria per daug turinio, kurio nebeįmanoma patikrinti rankiniu būdu.¹⁷⁷

Natūralu, kad dideliame kiekiui duomenų apdoroti ir galimai neteisėtam ar žalingam turiniui rasti yra naudojami duomenų analizės algoritmai, kurie yra išmokyti ieškoti tam tikrą modelį atitinkančios neteisėtos informacijos. Pavyzdžiui, algoritmas yra išmokomas, jog tam tikro modelio duomenys yra neteisėti (pvz., pornografinio pobūdžio), juos aptikus, tokie duomenys turi būti pašalinami. Esant tokioms sąlygoms algoritmas, radęs modelį atitinkančią informaciją, ją pašalins be papildomo paaiškinimo, kodėl tai yra neteisėta, neieškos priežastinio ryšio su kita informacija ar ja pasidalinusi asmeniu ir panašiai.

Dažniausiai galutinį sprendimą dėl turinio priima moderatorius, peržiūrėjęs ir įvertinęs gautą informaciją, tačiau vis dažniau pasitaiko atveju, kai turinio vertinimo klausimas yra paliekamas dirbtiniam intelektui. Tokiu atveju duomenų gavimas ir atpažinimas be supratimo dėl jų koreliacijos su kita informacija gali nulemti klaidingo sprendimo priėmimą, kuris sukurs sąlygas pradėti abejoti algoritmų gebėjimu priimti kokybiškus sprendimus.¹⁷⁸ Situacijose, kai galutinį sprendimą dėl turinio pašalinimo iš socialinio tinklo priimti turi fizinis asmuo, jo sprendimas dažnai būna tik formalus ir paviršutiniškas algoritmo priimto sprendimo patvirtinimas (asmuo atsiduria vadinamoje „*rubber stamp*“ situacijoje, kai patvirtinama automatiškai be reikalingos papildomos

---

¹⁷⁶ Pavyzdžiui: remiantis statistikos duomenimis antrame pagal dydį socialiniame tinkle YouTube yra įkeliama 300 valandų vaizdo įrašų medžiagos kiekvieną minutę. Duomenys paimti iš: STOUT, W. D., Social Media Statistic 2019: Top Networks By the Numbers [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 7 d.]. Prieiga per internetą: <<https://dustn.tv/social-media-statistics/>>.

¹⁷⁷ EDWARDS, L., WAELDE, C. Online Intermediaries and Liability for Copyright Infringement. Geneva, WIPO Workshop Keynote Paper, 2008 [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 7 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.era.lib.ed.ac.uk/bitstream/handle/1842/2305/wipo-onlineintermediaries.pdf;jsessionid=D0DE5073C7F4D56808B389B83D2F3550?sequence=1>>, p. 15.

¹⁷⁸ 2018 m. Europos Tarybos tyrimas DGI(2017)12 Algoritmai ir žmogaus teisės: tyrimas dėl automatizuoto duomenų apdorojimo metodų žmogaus teisių aspektu ir galimo reguliavimo poveikio. Parengė interneto tarpininkų ekspertų komitetas (MSI-NET) (Council of Europe study DGI(2017)12 algorithms and human rights: Study on the human rights dimensions of automated data processing techniques and possible regulatory implications. Prepared by the committee of experts on internet intermediaries (MSI-NET). Council of Europe, March 2018, p. 6 [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 27 d.]. Prieiga per internetą: <<https://rm.coe.int/algorithms-and-human-rights-study-on-the-human-rights-dimension-of-aut/1680796d10>>.

analizės), tai lemia faktas, jog asmuo neturi laiko ir įgūdžių adekvačiai išnagrinėti kiekvieną situaciją ir priimti individualų sprendimą.¹⁷⁹ Taigi, įkeliamo interneto turinio srautai ir kiekis lemia, jog tiek algoritmai, tiek fiziniai asmenys yra nepajėgūs aptikti, apdoroti ir įvertinti visos galimai neteisėtos informacijos.

Su interneto specifika susijusi ir problema, jog šiuo metu internetu platinama informacija dalinamasi vadovaujantis ne principu vienas–vienam (ang. *one-to-one*) (kaip buvo interneto atsiradimo pradžioje), bet principais vienas–daugeliui (ang. *one-to-many*) ir daugelis–daugeliui (ang. *many-to-many*).¹⁸⁰ Dėl minėtų naujų veikimo principų turiniu yra pasidalijama daug greičiau ir su daug daugiau skirtingų asmenų visame pasaulyje.¹⁸¹ Taip pat praktiškai visi socialiniai tinklai vartotojams suteikia galimybę kelti, kurti ir keisti turinį čia ir dabar (realiu laiku), tai reiškia, jog turinys dažniausiai yra keliamas ir keičiamas iš karto, vartotojui nereikia laukti kelių valandų ar dienų, kol jo turinys bus matomas kitiems vartotojams. Galimybė nieko nelaukiant kelti, dalintis turiniu lemia tai, jog turinys masiškai yra perduodamas tūkstančiams ar net milijonams vartotojų tame pačiame bei kituose socialiniuose tinkluose. Todėl aptikus neteisėtą ar žalingą interneto turinį, pasidalintą konkretaus vartotojo, pasidaro daug sudėtingiau atrasti pirminį turinio šaltinį, kaip ir visus kitus šaltinius, kuriuos pasiekė informacija ir kurie ja dalijosi toliau.

Dar daugiau, nemaža dalis socialinių tinklų yra susieti tarpusavyje arba yra suteikę vartotojams galimybę nesunkiai pasidalinti kitoje platformoje atsiradusiu turiniu. Tokiais atvejais socialinių tinklų programinės sistemos turi būti pritaikytos atrasti informaciją ir atsekti jos pasidalinimą („keliavimo“) kelią, tik tokiu atveju neteisėta informacija bus efektyviai pašalinta ar užblokuota nuo tolimesnio plitimo. Taigi, dėl socialinių tinklų veikimo principo ir galimybės dalintis informacija realiu laiku vėliau pasidaro labai sudėtinga atsekti ir panaikinti visą neteisėtą ar žalingą informaciją. Naudojami algoritmai

---

¹⁷⁹ 2018 m. Europos Tarybos tyrimas DGI(2017)12 Algoritmai ir žmogaus teisės: tyrimas dėl automatizuoto duomenų apdorojimo metodų žmogaus teisių aspektu ir galimo reguliavimo poveikio. Parengė interneto tarpininkų ekspertų komitetas (MSI-NET) (Council of Europe study DGI(2017)12 algorithms and human rights: Study on the human rights dimensions of automated data processing techniques and possible regulatory implications. Prepared by the committee of experts on internet intermediaries (MSI-NET). Council of Europe, March 2018, p. 6 [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 27 d.]. Prieiga per internetą: <<https://rm.coe.int/algorithms-and-human-rights-study-on-the-human-rights-dimension-of-aut/1680796d10>>. p. 8.

¹⁸⁰ Censorship And Content Regulation Of The Internet. [interaktyvus, žiūrėta 2019-03-18]. Internetinė prieiga: <<https://www.encyclopedia.com/education/arts-construction-medicine-science-and-technology-magazines/censorship-and-content-regulation-internet>>.

¹⁸¹ URBAN, J., M., KARAGANIS, J., SCHOFIELD, L., Notice and take down in everyday practise. Version 2: Updated March 2017. UC Berkeley Public Law Research Paper No. 2755628, p. 119 [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 27 d.]. Prieiga per internetą: <https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2755628>.

turi gebėti nedelsiant identifikuoti ir rasti neteisėtą turinį, kol jo plitimas nepadarė didelės žalos.

Kita interneto turinio reguliavimo problema – interneto turinio formų ir rūšių specifika, kaita ir kiekybė. Internete susijungia daugybės skirtingų medijos formų (televizija, radijas, spauda), kurios lemia, jog internete skelbiama ne tik rašytinė informacija (pranešimai, straipsniai ir panašiai), tačiau ir įvairi vizualinė (nuotraukos, paveiksliukai), garsinė (balso, vaizdo įrašai, podkastai) medžiaga, kuri internete dažnai įgauna visiškai naujas, visas rūšis jungiančias formas (*gif, meme*).¹⁸² Būtent dėl įkeliamo turinio formų, rūšių kiekybės, pačios turinio specifikos, socialinių tinklų interneto turinio reguliavimui skirtos priemonės turi būti įvairiapusiškos, pritaikytos patikrinti skirtingų formų turinį. Akivaizdu, kad priemonės, filtruojančios pranešimus, ieškančios specifinių, neteisėtą turinį identifikuojančių žodžių, nesugebės įvertinti ir aptikti neteisėtą ar žalingą turinį platinančiuose garsiniuose įrašuose ar nuotraukose, o priemonės, skirtos iliustracijose, nuotraukose platinamai neteisėtai medžiagai identifikuoti, nesugebės identifikuoti neteisėtą, žalingą informaciją platinančius pranešimus. Dėl šios priežasties socialiniai tinklai, priklausomai nuo vartotojui suteikiamų galimybių jų valdomoje platformoje, siekdami reguliuoti interneto turinį, turėtų kurti ir diegti skirtingas priemones, sugebančias patikrinti skirtingų formų ir rūšių turinį.

Kaip ir bet kurioje kitoje su kalba, saviraiška ir kūryba susijusioje srityje, įkeliami informacija dažnai yra naudojama tam tikrai perkeltinei prasmei, idėjai atskleisti (pavyzdžiui, siekiant atkreipti dėmesį, pasišaipyti, kritikuoti ir taip toliau). Dažnai naudojami žodžiai ar vaizdai turi daugybę prasmų ir reikšmių, kurios skirtingomis sąlygomis yra ir gali būti suprantamos ir interpretuojamos skirtingai. Taip pat pastebima, jog dažnai įkeliami informacija ne *per se* yra neteisėta ar žalinga, tačiau neteisėta dėl savo konteksto ar sukurianti sąlygas neteisėtai veiklai.

Šiuo metu mašininis mokymasis geba pakankamai kokybiškai ir efektyviai atpažinti tam tikrą informaciją (pvz., susijusią su seksualine veikla), tačiau įrodyta, kad kur kas prasčiau geba atpažinti neapykantą kurstančias kalbas (net ir labiausiai pažengę algoritmai negali atpažinti, ar įkeltas pranešimas yra žeminamo pobūdžio, ar įkelta nuotrauka yra naudojama sąžiningai ir panašiai).¹⁸³ Tai įrodo, jog algoritmai dar nesugeba suprasti ir

---

¹⁸² MARSDEN, C., T., *Internet Co-Regulation: European Law, Regulatory Governance and Legitimacy in Cyberspace*. Cambridge University Press, 2011, p. 72.

¹⁸³ RIORDAN, J. *The Liability of Internet Intermediaries*. Oxford, Oxford University Press, 2013, p. 7-8.

įvertini konteksto,¹⁸⁴ neatpažįsta sarkazmo ir ironijos.¹⁸⁵ Dėl to dirbtinio intelekto valdomos programos, algoritmai neretai pašalina ar užblokuoja teisėtą, tinkamą turinį, kuriuo siekiama informuoti, šviesti visuomenę ar kuris yra satyrinio, ironiško pobūdžio.¹⁸⁶

Kalbant apie neapykantą kurstančios kalbos identifikavimą pastebima, jog socialinių tinklų naudojamus algoritmus nėra sudėtinga apgauti, dažnai pakanka tekste, kuris yra žeidžiančio pobūdžio, panaudoti žodį „meilė“ ir algoritmas teksto nebeatpažins kaip neteisėto ar žalingo.¹⁸⁷ Dėl to interneto tarpininkų taikomos priemonės turi būti pritaikytos tiek tiesiogiai, tiek netiesiogiai nurodytai informacijai, kuri atitinka neteisėtos ar žalingos informacijos apibrėžtį, aptikti. Viena iš išeičių šiai problemai spręsti – dabar taikomas metodas, kai žalingos informacijos ieškoma ir ji tikrinama dirbtiniu intelektu ir su žmonių pagalba, nes žmogus, priešingai nei dirbtinis intelektas, dažniausiai geba skaityti „tarp eilučių“ ir kokybiškiau atpažinti neteisėtą turinį.¹⁸⁸ Šis metodas reikalauja didelių žmogiškųjų išteklių, kompetencijos ne tik dirbti su naujausiomis technologijomis, bet ir gebėti vertinti ir pastebėti neteisėtą ar žalingą interneto turinį, atsižvelgiant į saviraiškos ir žodžio laisvę, istorinį, politinį ar kitokį kontekstą, protingumo kriterijų ir kitas esmines aplinkybes.

Daugybę kylančių problemų, susijusių su neteisėto turiniu aptikimu socialiniuose tinkluose, lemia interneto tarptautinis pobūdis, daugiakalbystė, skirtingi valstybių įstatymai, t. y. internete vartojamų kalbų skaičius lemia, kad pažeidimai gali būti padaromi bet kuria kalba ar netgi vartojant kelias kalbas, taip pat kas yra laikoma neteisėtu turiniu vienoje šalyje, nebūtinai yra neteisėta ir kitose. Dar vienas faktorius, į kurį būtina atkreipti dėmesį vertinant taikomų technologinių priemonių gebėjimą atpažinti neteisėtą informaciją, yra aktualijų ir suvokimo bei traktavimo, kas yra neteisėta, nuolatinis keitimasis. Dirbtinis intelektas, mašininis ir gilusis mokymasis yra pagrįstas duomenų

---

¹⁸⁴ Per pirmąjį 2018 metų ketvirtį iš socialinio tinklo Facebook buvo pašalinta 2.5 milijono „vienetų“ neapykantą kurstančios informacijos, tik 38 procentai iš šios informacijos buvo aptikta ir pažymėta kaip netinkama naudojant technologijas. Informacija paimta iš: FINCK, M., Artificial intelligence and online hate speech: issue paper. Centre on Regulation in Europe, 2019, p. 6.

¹⁸⁵ 2018 m. Europos Tarybos tyrimas DGI(2017)12 Algoritmai ir žmogaus teisės: tyrimas dėl automatizuoto duomenų apdorojimo metodų žmogaus teisių aspektu ir galimo reguliavimo poveikio. Parengė interneto tarpininkų ekspertų komitetas (MSI-NET) (Council of Europe study DGI(2017)12 algorithms and human rights: Study on the human rights dimensions of automated data processing techniques and possible regulatory implications. Prepared by the committee of experts on internet intermediaries (MSI-NET). Council of Europe, March 2018, p. 21 [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 27 d.]. Prieiga per internetą: <<https://rm.coe.int/algorithms-and-human-rights-study-on-the-human-rights-dimension-of-aut/1680796d10>>.

¹⁸⁶ Pavyzdžiui, dažnai automatiškai yra pašalinama medžiaga vaizduojanti nuogą moters krūtinę, neįvertinant bendro medžiagos konteksto, kuris yra šviečiamojo pobūdžio.

¹⁸⁷ FINCK, M., Artificial intelligence and online hate speech: issue paper. Centre on Regulation in Europe, 2019, p. 6-7.

¹⁸⁸ *Ibid.* p. 8.

apdorėjimu, tai yra algoritmai mokosi pagal jiems pateiktą ar anksčiau apdorotą informaciją, kitaip tariant, istorinę medžiagą.¹⁸⁹ Atsižvelgiant į šiuos faktorius socialinių tinklų naudojami algoritmai, dirbtinis intelektas turi nuolat būti „apmokomi“ skirtingomis kalbomis, programuojami aptikti informaciją, kuri yra neteisėta pagal kiekvienos konkrečios šalies ar regiono teisės aktus, politines, kultūrines aktualijas ir kita. Taip pat dėl nuolatinės interneto kaitos ir dinamikos algoritmai turi būti nuolat atnaujinami ir mokomi atpažinti naujus duomenis, modelius.

Vienas iš paskutiniųjų pavyzdžių, dar kartą iliustruojančių interneto turinio reguliavimo problematiką, 2019 metų kovo 15 dieną Naujojoje Zelandijoje įvykdytos atakos tiesioginio vaizdo įrašo plitimas įvairiuose socialiniuose tinkluose, tarp jų „Facebook“, „YouTube“ ir „Twitter“. Nors socialiniai tinklai naudojo automatines, dirbtinio intelekto valdomas, sistemas vaizdo įrašams blokuoti, šie tiesioginės transliacijos įrašai buvo skelbiami, persiunčiami (ang. *shared and reposted*) milijonus kartų,¹⁹⁰ be to, išliko socialinių tinklų platformose keletą valandų ar kai kuriais atvejais net keletą dienų.¹⁹¹ Reikia paminėti, kad buvo dalinamasi ne tik tiesioginiais atakos įrašais,¹⁹² bet vėliau ir suredaguota, iškarpyta medžiaga, įrašais, kurie tiesiogiai neberodė smurto, bet buvo susiję su įvykusia ataka ar nuorodomis „stebėti mirštančius žmones“ (ang. „*watch people die*“), propaguojančiomis panašius išpuolius, skatinančiomis neapykantą, smurtą ir agresiją. Ši situacija puikiai iliustruoja tai, kad socialiniai tinklai nėra pajėgūs suvaldyti, apriboti ir greitai ir efektyviai pašalinti medžiagą, kuri šiuo atveju buvo akivaizdžiai neteisėta ir žalinga. Po šios atakos ir jos vaizdo įrašų išplitimo visame pasaulyje buvo pripažinta, jog „niekas nežino, kaip kovoti su šia medžiaga“, o interneto technologijų kompanijos turėtų nustoti meluoti bei apsimetinėti, kad jos yra pajėgios spręsti šią problemą dirbtiniu intelektu.¹⁹³

---

¹⁸⁹ FINCK, M., Artificial intelligence and online hate speech: issue paper. Centre on Regulation in Europe, 2019, p. 6.

¹⁹⁰ Facebook teigia, jog pašalino 1,5 milijono vaizdo įrašų, susijusių su ataka, per pirmas 24 val, 1,2 milijono įrašų buvo automatiškai užblokuoti nuo jų įkėlimo momento. Kiti didžiausi socialiniai tinklai atsisakė pateikti tikslią panaikintų vaizdo įrašų statistika, tačiau neabejotina, kad ji gerokai didesnė nei Facebook. Šie duomenys paimti iš: PHAM, S., O’SULLIVAN, D., MEYERSOHN, N. Facebook has removed 1.5 million copies of the mosque attack video. New Zealand says it needs to do more. CNN, Business, 2019. [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 18 d.]. Prieiga per internetą: <<https://edition.cnn.com/2019/03/17/business/facebook-youtube-twitter-new-zealand-shooting/index.html>>.

¹⁹¹ TIMBERG, C., et al. How social media’s business model helped the New Zealand massacre go viral. The Washington Post, 2019 [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 18 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.washingtonpost.com/technology/2019/03/18/how-social-medias-business-model-helped-new-zealand-massacre-go-viral/?noredirect=on&utm_term=.2fccdcf69705>.

¹⁹² Spaudoje teigiama, jog tiesioginį atakos įrašą stebėjo tik apie du šimtus žmonių, tačiau fanatikų pagalba žudynių vaizdai buvo išplatinti milijonams vartotojų visame pasaulyje.

¹⁹³ TIMBERG, C., et al. How social media’s business model helped the New Zealand massacre go viral. The Washington Post, 2019 [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 18 d.]. Prieiga per internetą:

Neatsiejamai su tuo susijusi ir problema, jog praktiškai visi socialiniai tinklai naudojimosi taisyklėse yra nurodę, koks turinys jų platformose yra neleidžiamas, neteisėtas, tačiau nė vienas iš didžiųjų socialinių tinklų nėra pateikęs viešai prieinamos informacijos apie procedūras, kuriomis vadovaujantis turinys yra peržiūrimas ir įvertinamas.¹⁹⁴ Be to, kai kurie socialiniai tinklai imasi visiško turinio pašalinimo priemonių, apie kurių veikimą ir turinio šalinimo principus vartotojai taip pat nėra informuojami.¹⁹⁵ Procedūros yra žinomos tik siauram suinteresuotų žmonių ratui, atskiri pavyzdžiai, kaip peržiūrimas ir vertinamas turinys, dažnai sužinomi tik iš atgarsių sulaukusių įvykių, jų vertinimo spaudoje, viešose ataskaitose.¹⁹⁶ Socialiniai tinklai taip pat nepateikia išsamių duomenų apie tai, kiek turinio yra pašalinama, kokiais mastais turinys yra apribojamas ir panašiai.¹⁹⁷ Turinio pašalinimo, vertinimo ir priverčiamųjų vykdymo priemonių taikymo procedūros turėtų būti kuo aiškesnės, nuspėjamos tiek vartotojams, tiek ir suinteresuotiems asmenims.¹⁹⁸ Tik tokiu būdu būtų užtikrinamas efektyvesnis ir teisingesnis saviraiškos, žodžio laisvės ir teisės užtikrinimas ir apsauga.

Visuomenėje pradedama kalbėti, jog, norint sustabdyti ar bent minimaliai sukontroliuoti interneto turinį ir jo spartą, interneto tarpininkai gali būti priversti arba nuolat sekti visą įkeliamą informaciją, arba vartotojams apriboti tam tikras funkcijas ir galimybes, pavyzdžiui, galingas paieškos sistemas, rekomendacijų algoritmus, automatinį paleidimą ir tiesioginį, momentinį informacijos įkėlimą.¹⁹⁹ Vienu ar kitu atveju šios priemonės lems

---

<https://www.washingtonpost.com/technology/2019/03/18/how-social-medias-business-model-helped-new-zealand-massacre-go-viral/?noredirect=on&utm_term=.2fccdcf69705>.

¹⁹⁴ URBAN, J., M., KARAGANIS, J., SCHOFIELD, L., Notice and take down in everyday practise. Version 2: Updated March 2017. UC Berkeley Public Law Research Paper No. 2755628, p. 119-120 [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 27 d.]. Prieiga per internetą: <https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2755628>.

¹⁹⁵ MENN, J., VOLZ, D., Exclusive: Google, Facebook quietly move toward automatic blocking of extremist videos. Reuters, 2016 [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 27 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.reuters.com/article/us-internet-extremism-video-exclusive-idUSKCN0ZB00M>>.

¹⁹⁶ MACKINNON, R., *et al.* Fostering freedom online: the role of Internet intermediaries. France: *UNESCO Publishing*, 2014, p. 162.

¹⁹⁷ Reikia paminėti, jog 2018 metų gegužę socialinis tinklas Facebook pirmą kartą savo veiklos istorijoje pasidalino priverčiamųjų priemonių taikymo statistika ir kita su tuo susijusia informacija. Tačiau nepaaiškino, kaip informacija yra aptinkama, vertinama ir pašalinama. Facebook pirmą kartą skelbia priverčiamųjų priemonių taikymo statistiką, Facebook Newroom (Facebook publishes enforcement numbers for the first time) [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 26 d.]. Prieiga per internetą: <<https://newsroom.fb.com/news/2018/05/enforcement-numbers/>>.

¹⁹⁸ MACKINNON, R., *et al.* Fostering freedom online: the role of Internet intermediaries. France: *UNESCO Publishing*, 2014, p. 168.

¹⁹⁹ TIMBERG, C., *et al.* How social media's business model helped the New Zealand massacre go viral. The Washington Post, 2019 [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 18 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.washingtonpost.com/technology/2019/03/18/how-social-medias-business-model-helped-new-zealand-massacre-go-viral/?noredirect=on&utm_term=.2fccdcf69705>.

didelius finansinius nuostolius interneto tarpininkams bei naujus kylančius teisinius iššūkius.

Nors teisinėje literatūroje teigiama, jog interneto tarpininkams, tarp jų ir socialiniams tinklams, negali būti nustatoma bendra prievolė automatizuotomis priemonėmis stebėti įkeliamą, saugomą ir perduodamą turinį, tačiau jau dabar pastebima, jog praktiškai visų interneto turinio reguliavimo priemonių, kuriomis yra skatinamos teisės aktuose numatytos ribotos atsakomybės teorijos ir savireguliacijos principo įgyvendinimas, taikymas reikalauja nuolatinio viso interneto turinio stebėjimo.²⁰⁰ Prievolė aptikti ir pašalinti neteisėtą informaciją, kurią numato vienos ar kitos šalies teisės aktai, lemia situacijas, kai socialiniai tinklai, iki galo nesuvokdami teisinio reguliavimo, priima automatizuotus sprendimus, prieštaraujančius visuotinėms žmogaus teisėms, konstitucinėms šalių vertybėms, teisės viršenybės principui.²⁰¹ Bendroji visos informacijos stebėsenos prievolė pažeidžia vartotojų privatumą, daro poveikį saviraiškos, žodžio laisvei bei lemia *chilling effect* atsiradimą.²⁰² Nuolatinis informacijos stebėjimas suvokiamas ir traktuojamas kaip cenzūra, galinti pažeisti asmenų teises ir laisves, todėl bet kuris interneto turinio reguliavimo klausimas turi ir privalo būti sprendžiamas atsižvelgiant į prigimtines asmens laisves ir teises, interneto neutralumo principą. Socialiniuose tinkluose taikomos interneto turinio reguliavimo priemonės turi būti nuolat tobulinamos ir atnaujinamos, nes tik taip jos sugebės efektyviai ir greitai nuolat besikeičiančiame sraute aptikti neteisėtą ar žalingą skirtingų formų turinį ir apsaugoti kitas žmogaus teises ir laisves.²⁰³

Apibendrinant visą išanalizuotą medžiagą, galima teigti, jog interneto turinio priežiūra ir peržiūra socialiniuose tinkluose paprastai yra atliekama su žmonių (vartotojų ir moderatorių) pagalba ar naudojant dirbtinio intelekto valdomas programas. Tačiau

---

²⁰⁰ Norint aptikti neteisėtą ar žalingą interneto turinį, turi būti nuolat stebima ir analizuojama visa socialiniame tinkle skelbiama informacija.

²⁰¹ 2018 m. Europos Tarybos tyrimas DGI(2017)12 Algoritmai ir žmogaus teisės: tyrimas dėl automatizuoto duomenų apdorojimo metodų žmogaus teisių aspektu ir galimo reguliavimo poveikio. Parengė interneto tarpininkų ekspertų komitetas (MSI-NET) (Council of Europe study DGI(2017)12 algorithms and human rights: Study on the human rights dimensions of automated data processing techniques and possible regulatory implications. Prepared by the committee of experts on internet intermediaries (MSI-NET). Council of Europe, March 2018, p. 20 [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 27 d.]. Prieiga per internetą: <<https://rm.coe.int/algorithms-and-human-rights-study-on-the-human-rights-dimension-of-aut/1680796d10>>.

²⁰² 2018 m. Europos Tarybos tyrimas DGI(2017)12 Algoritmai ir žmogaus teisės: tyrimas dėl automatizuoto duomenų apdorojimo metodų žmogaus teisių aspektu ir galimo reguliavimo poveikio. Parengė interneto tarpininkų ekspertų komitetas (MSI-NET), p. 46 [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 27 d.]. Prieiga per internetą: <<https://rm.coe.int/algorithms-and-human-rights-study-on-the-human-rights-dimension-of-aut/1680796d10>>.

²⁰³ Interneto cenzūros ir interneto turinio reguliavimas (Censorship and Content Regulation of the Internet) [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 20 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.encyclopedia.com/education/arts-construction-medicine-science-and-technology-magazines/censorship-and-content-regulation-internet>>.

socialinių tinklų taikomos techninės, automatizuotos priemonės, algoritmai kol kas nėra pakankami ir veiksmingi siekiant efektyviai ir kokybiškai aptikti, identifikuoti ir pašalinti ar apriboti neteisėtą informaciją. Vertinant praktikoje taikomus algoritmus, kitas automatizuotas priemonės, pastebima, jog kai kurios iš taikomų priemonių apima per daug ir kelia riziką masinei interneto cenzūrai (saviraiškos ir žodžio laisvės apribojimui), kitos priemonės yra apimančios per mažai, tiksliau, jos yra nepakankamos aptikti ir pašalinti neteisėtam interneto turiniui, kuris prieštarauja teisės aktams ir pažeidžia įvairias žmogaus teises ir laisves.²⁰⁴ Algoritmų kokybišką veikimą apunkina internete skelbiamo turinio prigimtis bei kiekis, turinio formų ir rūšių specifika, kaita ir kiekybė, internetu platinama informacija dalinamasi vadovaujantis principu daugelis–daugeliui, taip pat ir interneto tarptautinis pobūdis, daugiakalbystė, politinis, istorinis ir kitoks kontekstas, aktualijų kaita.

Atsižvelgiant į labai daug skirtingų faktorių, kurie daro įtaką informacijos aptikimui ir identifikavimui, akivaizdu, jog socialinių tinklų taikomi algoritmai turi būti programuojami atsižvelgiant į šiuos kriterijus pritaikyti apdoroti didžiulius nuolat kintančios, skirtingų formų ir rūšių informacijos srautus. Tik užtikrinus priemonės, gebančias įvertinti visus minėtus faktorius, galima tikėtis, jog socialiniai tinklai bus pajėgūs suvaldyti neteisėtos informacijos plitimą visame pasaulyje. Kartu reikia pabrėžti, jog interneto turinio reguliavimas, atsakomybės taikymas tiesiogiai priklauso nuo techninių interneto tarpininkų galimybių kontroliuoti interneto turinį. Interneto tarpininkams teisiniu reguliavimu negali būti nustatoma didesnė atsakomybė nei jų realūs gebėjimai atlikti privalomus veiksmus (atleidžiančius ar apsaugančius nuo atsakomybės). Kitaip tariant, teisiniu reguliavimu negali būti nustatoma neproporcingai didelė pareiga interneto tarpininkams kontroliuoti įkeliamą turinį, nes tai gali būti neįmanoma dėl ribotų techninių priemonių galimybių. Taigi, tarptautiniu, regioniniu ar nacionaliniu mastu priimamas tarpinių paslaugų teikėjų atsakomybės reguliavimas privalo atsižvelgti į technologines galimybes, o kartu ir į taikomų technologinių priemonių grėsmes.

---

²⁰⁴ URBAN, J., M., KARAGANIS, J., SCHOFIELD, L., Notice and take down in everyday practise. Version 2: Updated March 2017. UC Berkeley Public Law Research Paper No. 2755628, p. 114 [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 27 d.]. Prieiga per internetą: <https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2755628>.

IŠVADOS

1. Ilgą laiką taikyta bei naudota ribotos atsakomybės teorija yra neapakankama siekiant numatyti atsakomybę įvairiems interneto tarpininkams, ypač socialiniams tinklams. Atsakomybės klausimus apsunkina socialinių tinklų funkcijų ir veikimo įvairiapusiškumas, nuolat tobulėjančios technologijos bei faktas, jog vartotojų (ar trečiųjų šalių) realiu laiku skelbiamas turinys yra praktiškai beribis. Taigi, vienas bendras interneto turinį reguliuojantis režimas, numatantis visų interneto tarpininkų atsakomybę, nėra suderinamas su interneto, socialinių tinklų raida. Siūlytina sukurti naują, unikalią teoriją, atsakomybės reguliavimą, kuris priklausytų nuo vartotojų skelbiamo turinio, socialinio konteksto, technologinių ypatybių ar kitų konkrečių kriterijų.
2. Didžioji dalis Europos Sąjungos, Europos Tarybos ir Lietuvos teisės aktų, numatančių atsakomybę už vartotojų paskelbtą neteisėtą turinį, yra rekomendacinio pobūdžio. Teisės aktai nebuvo keičiami atsižvelgiant į interneto tarpininkų tobulėjimą, atsiradusius socialinius tinklus. Tik keliuose teisės aktuose atskirai išskiriami socialiniai tinklai, pabrėžiama jų specifika, tačiau nėra numatomas išskirtinis teisinis reguliavimas, skirtas socialinių tinklų atsakomybei. Socialinių tinklų reguliavimas yra paliktas savireguliacijai, dėl ko gali būti neproporcingai suvaržyta saviraiškos, žodžio laisvė ar neapsaugotos kitos žmogaus teisės. Teismai tirdami interneto tarpininkų atsakomybės apimtį analizuoja atskirus kriterijus (tarpininkų aktyvumą, turinio kontekstą, taikytų priemonių efektyvumą) ir taip vertina, ar paslaugų teikėjai atsakingi už neteisėtą trečiųjų asmenų sukurtą turinį. Teismų išskiriami kriterijai patvirtina teisės doktrinoje minimą poreikį atskirti interneto tarpininkų atsakomybės lygius atsižvelgiant į skirtingus interneto tarpininkus, ypač socialinius tinklus, jų atliekamas funkcijas
3. Socialinių tinklų techninės galimybės reguliuoti interneto turinį tiesiogiai sąlygoja atsakomybės taikymo apimtį. Šiuo metu socialinių tinklų taikomos automatizuotos priemonės, algoritmai nėra pakankami ir veiksmingi siekiant efektyviai ir kokybiškai aptikti, identifikuoti ir pašalinti neteisėtą turinį. Taikomų priemonių nepakankamumas kelia riziką prigimtiniams žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms, apsunkina socialinių tinklų galimybę operatyviai ir efektyviai pašalinti pastebėtą neteisėtą turinį. Taigi, numatant socialinių tinklų atsakomybę, būtina įvertinti realias technines galimybes kontroliuoti turinį ir įgyvendinti numatytas (atsakomybės) sąlygas.

ŠALTINIŲ SĄRAŠAS

I. Teisės norminiai aktai

Lietuvos Respublikos teisės aktai

1. Lietuvos Respublikos informacinės visuomenės paslaugų įstatymas. *Valstybės žinios*, 2006-06-10, Nr. 65-2380.
2. Lietuvos Respublikos nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymas. *Valstybės žinios*, 2002-09-18, Nr. 91-3890.
3. Lietuvos Respublikos valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymas. *Valstybės žinios*, 1999-12-09, Nr. 105-3019.
4. Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymas. *Valstybės žinios*, 1996-07-26, Nr. 71-1706.
5. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. kovo 5 d. nutarimas Nr. 290 „Dėl viešo naudojimo kompiuterių tinkluose neskelbtinos informacijos kontrolės ir ribojamos viešosios informacijos platinimo tvarkos patvirtinimo“. *Valstybės žinios*, 2003, Nr. 24-1002.
6. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimas Nr. 881 „Dėl galimybės pasiekti neteisėtu būdu įgytą, sukurtą, pakeistą ar naudojamą informaciją panaikinimo tvarkos aprašo patvirtinimo.“ *Valstybės žinios*, 2007-09-01, Nr. 94-3784.
7. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. liepos 29 d. nutarimas Nr. 1121 „Dėl neigiamą poveikį nepilnamečių vystymuisi darančios viešosios informacijos žymėjimo ir skleidimo tvarkos aprašo patvirtinimo.“ *Valstybės žinios*, 2010-07-29, Nr. 90-4779.

Europos Sąjungos teisės aktai

8. 1996 m. spalio 16 d. Europos Bendrijų Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui COM(96) 487 Neteisėtas ir žalingas interneto turinys [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 27 d.]. Prieiga per internetą: <<http://aei.pitt.edu/5895/1/5895.pdf>>. 3 dalies a punktas.
9. 1996 m. spalio 16 d. Europos Bendrijų Komisijos Žalioji knyga COM(96) 483 dėl nepilnamečių ir žmogiškojo orumo apsaugos, teikiant garso, vaizdo ir informacijos paslaugas (Commission of the European Communities Green Paper COM(96) 483 on the Protection of Minors and Human Dignit in Audiovisual and Information

- Services, adopted on 16 October 1996) [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. balandžio 5 d.] Prieiga per internetą: <<https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/8593679e-0099-4616-9fd0-c3b4fe67c8b4/language-en>>.
10. 1998 m. rugsėjo 24 d. Tarybos rekomendacija COM(96) 483 dėl Europos audiovizualinės ir informacinių paslaugų pramonės konkurencingumo plėtojimo skatinant nacionalines sistemas, kuriomis siekiama užtikrinti palyginamą ir veiksmingą nepilnamečių ir žmogaus orumo apsaugos lygį (Council Recommendation 98/560/EC on the development of the competitiveness of the European audiovisual and information services industry by promoting national frameworks aimed at achieving a comparable and effective level of protection of minors and human dignity, adopted on 24 September 1998). OL, L 270/48.
  11. 1999 m. sausio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas 276/1999/EC patvirtinti daugiamečių Bendrijos veiksmų planą dėl saugesnio naudojimosi internetu skatinimo kovojant su neteisėtu ir žalingu turiniu pasauliniuose tinkluose („Saugesnio interneto veiksmų planas“) (Decision of the European Parliament and the Council 276/1999/EC adopting a multiannual Community action plan on promoting safer use of the Internet by combating illegal and harmful content on global networks, adopted on 25 January 1999) [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. vasario 27 d.] Prieiga per internetą: <<https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/1c2bfa7b-1a27-489a-ad17-66e1b7709c18/language-en>>.
  12. 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (Elektroninė komercijos Direktyva). OL, 2000 m. specialusis leidimas, 13 skyrius, 25 tomas, p. 399-414.
  13. 2003 m. birželio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas No 1151/2003/EC iš dalies keičiantis sprendimą 276/1999/EC patvirtinti daugiamečių Bendrijos veiksmų planą dėl saugesnio naudojimosi internetu skatinimo kovojant su neteisėtu ir žalingu turiniu pasauliniuose tinkluose (Decision No 1151/2003/EC of the European Parliament and of the Council amending Decision NO 276/1999/EC adopting a multiannual Community action plan on promoting safer use of the Internet by combating illegal and harmful content on global networks, adopted on 16 June 2003). OL, L 162/1.
  14. 2005 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas 854/2005/EB patvirtinantis daugiamečią Bendrijos programą, skatinančią saugesnį naudojimąsi internetu ir naujomis interneto technologijomis. OL, L 149/1.

15. 2009 m. vasario 18 d. Europos Bendrijų Komisijos komunikatas Europos parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui KOM(2009) 64 Bendrijos daugiametės skatinimo saugiau naudotis internetu ir naujomis interneto technologijomis programos įgyvendinimo galutinis įvertinimas. [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. vasario 27 d.]. Prieiga per internetą: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/lt/TXT/?uri=CELEX:52009DC0064>.
16. 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/93/ES dėl kovos su seksualine prievarta prieš vaikus, jų seksualiniu išnaudojimu ir vaikų pornografija, kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2004/68/TVR. [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. vasario 27 d.] Prieiga per internetą: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d20901a4-66cd-439e-b15e-faeb92811424/language-lt>.
17. 2016 m. gegužės 25 d. Komisijos komunikatas Europos parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir regionų komitetui COM(2016) 288 Interneto platformos ir bendroji skaitmeninė rinka. Europos galimybės ir uždaviniai. [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 11 d.] Prieiga per internetą: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0288&from=EN> [žiūrėta 2019-03-11].
18. 2017 m. birželio 15 d. Europos Parlamento rezoliucija 2016/2276(INI) dėl interneto platformų ir bendrosios skaitmeninės rinkos. OL, C 331/135 (2018/C 331/19); 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/1972, kuria nustatomas Europos elektroninių ryšių kodeksas (nauja redakcija). OL, L 321, p. 36—214.
19. 2017 rugsėjo 28 d. Europos Komisijos komunikatas COM(2017) 555 Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir regionų komitetui. Kova su neteisėtu turiniu internete. Siekis didinti interneto platformų atsakomybę. [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. vasario 27 d.] Prieiga per internetą: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2017:0555:FIN:LT:PDF>.
20. 2017 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2017/541 dėl kovos su terorizmu, pakeičianti Tarybos pamatinį sprendimą 2002/475/TVR ir iš dalies keičianti Tarybos sprendimą 2005/671/TVR. OL, L, 88/6.

21. 2018 m. kovo 1 d. Europos Komisijos rekomendacija (ES) 2018/334 dėl veiksmingų kovos su neteisėtu turiniu internete priemonių. OL, L 63.

Europos Tarybos teisės aktai

22. 1997 m. spalio 30 d. Europos Tarybos Ministrų komiteto rekomendacija valstybėms narėms R (97) 20 dėl nepakančių pasisakymų (Recommendation R (97) 20 of the Committee of Ministers to member states on “Hate speech,” adopted on 30 October 1997 by the Committee of Ministers of the Council of Europe) [interaktyvus. žiūrėta: 2019 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680505d5b>>.

23. 2001 m. rugsėjo 5 d. Europos Tarybos Ministrų komiteto rekomendacija valstybėms narėms CM/Rec(2001)8 dėl savireguliacijos ir vartotojų apsaugos nuo neteisėto ir žalingo turinio informacijos naujose komunikacijose ir teikiant informacines paslaugas (Recommendation CM/Rec(2001)8 of the Committee of Ministers to member states on self-regulation concerning cyber content (self-regulation and user protection against illegal or harmful content on new communications and information services), adopted on 5 September 2001 by the Committee of Ministers of the Council of Europe) [interaktyvus. žiūrėta: 2019 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.osce.org/fom/31584?download=true>>.

24. 2003 m. gegužės 28 d. Europos Tarybos Ministrų komiteto deklaracija dėl bendravimo laisvės internete. (Declaration of the Committee of Ministers on freedom of communication on the Internet, adopted on 28 May 2003 by the Committee of Ministers of the Council of Europe). [interaktyvus. žiūrėta: 2019 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.osce.org/fom/31507?download=true>>.

25. 2006 m. rugsėjo 27 d. Europos Tarybos Ministrų komiteto rekomendacija valstybėms narėms Rec(2006)12 (Recommendation Rec(2006)12 of the Committee of Ministers to member states on empowering children in the new information and communications environment, adopted on 27 September 2006 by the Council of Europe) [interaktyvus. žiūrėta: 2019 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805af669>.

26. 2007 m. lapkričio 7 d. Europos Tarybos Ministrų komiteto rekomendacija valstybėms narėms CM/Rec(2007)16 dėl viešųjų internet paslaugų skatinimo priemonių (Recommendation CM/Rec(2007)16 of the Committee of Ministers to member states on measures to promote the public service of the Internet, adopted on 7 November 2007 by the Council of Europe) [interaktyvus. žiūrėta: 2019 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805d4a39>.
27. 2007 m. rugsėjo 26 d. Europos Tarybos Ministrų komiteto rekomendacija valstybėms narėms Rec(2007)11 dėl saviraiškos ir informacijos laisvės skatinimo naujojoje informacijos ir ryšių aplinkoje (Recommendation Rec(2007)11 of the Committee of Ministers to member states on promoting freedom of expression and information in the new information and communications environment, adopted on 26 September 2007 by the Council of Europe) [interaktyvus. žiūrėta: 2019 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805d4d0e>.
28. 2008 m. kovo 26 d. Europos Tarybos Ministrų komiteto rekomendacija valstybėms narėms CM/Rec(2008)6 dėl priemonių, skatinančių gerbti žodžio ir informacijos laisvę interneto filtrų srityje (Recommendation CM/Rec(2008)6 of the Committee of Ministers to member states on measures to promote the respect for freedom of expression and information with regard to Internet filters, adopted on 26 March 2008 by the Council of Europe) [interaktyvus. žiūrėta: 2019 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805d3bc4>.
29. 2011 m. rugsėjo 21 d. Europos Tarybos Ministrų komiteto rekomendacija valstybėms narėms CM/Rec(2011)8 dėl interneto universalumo, vientisumo ir atvirumo apsaugos ir skatinimo (Recommendation CM/Rec(2011)8 of the Committee of Ministers to member states on the protection and promotion of the universality, integrity and openness of the Internet, adopted on 21 September 2011 by the Council of Europe) [interaktyvus. žiūrėta: 2019 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805cc2f8>.

30. 2012 m. balandžio 4 d. Europos Tarybos Ministrų komiteto rekomendacija valstybėms narėms CM/Rec(2012)4 dėl žmogaus teisių apsaugos socialinių tinklų paslaugų srityje (Recommendation CM/Rec(2012)4 of the Committee of Ministers to member States on the protection of human rights with regard to social networking services, adopted on 4 April 2012 by the Council of Europe) [interaktyvus. žiūrėta: 2019 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805caa9b>.
31. 2018 m. kovo 7 d. Europos Tarybos Ministrų komiteto rekomendacija valstybėms narėms CM/Rec (2018)2 dėl interneto tarpininkų vaidmenų ir atsakomybės. [interaktyvus; žiūrėta: 2019 m. kovo 27 d.]. Prieiga per internetą: <https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=0900001680790e14>.

II. Specialioji literatūra

32. AKDENIZ, Y. *Freedom of Expression on the Internet: A study of legal provisions and practices related to freedom of expression, the free flow of information and media pluralism on the Internet in OSCE participating States*. Vienna: The Representative on Freedom of the Media Organization for Security and Co-operation in Europe, 2012.
33. BRUNTY, J., *et al. Social Media Investigation for Law Enforcement*. Amsterdam: Elsevier Inc., 2013.
34. D'UDEKAM-GEVERS, M., POULLET, Y. Internet content regulation. Concerns from a european user empowerment perspective about internet content regulation: an analysis of some recent statements – Part II. *Computer Law & Security Review*, 2002, Vol. 18 , Iss. 1, [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 18 d.]. Prieiga per internetą: <https://ac.els-cdn.com/S0267364902001036/1-s2.0-S0267364902001036-main.pdf?_tid=a3db49c0-0175-476b-90a4-9bf68442a5d6&acdnat=1553161299_416d4b7c4395401b06a6f11646a50f7c>.
35. DRAPEKO, A. Interneto paslaugų teikėjų atsakomybė už virtualioje erdvėje skelbiamą informaciją. Vilnius: *Teisė*, 2011. ISSN 1392-1274, 80.
36. EDWARDS, L., WAELDE, C. Online Intermediaries and Liability for Copyright Infringement. Geneva, *WIPO Workshop Keynote Paper*, 2008. [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 7 d.]. Prieiga per internetą:

- <https://www.era.lib.ed.ac.uk/bitstream/handle/1842/2305/wipo-onlineintermediaries.pdf;jsessionid=D0DE5073C7F4D56808B389B83D2F3550?sequence=1>>.
37. FINCK, M. Artificial intelligence and online hate speech: issue paper. Centre on Regulation in Europe, 2019.
  38. GRIGAS, V. *et al. Šiuolaikinės medijos ir informacija: požeminiai garažai Google karalystėje*. Vilnius: Akademine Leidyba, 2016.
  39. IGLEZAKIS, Ioannis. The Legal Regulation of Hate Speech on the Internet. Iš *EU Internet Law: Regulation and Enforcement*. Gewerbestrasse: Springer, 2017.
  40. KOS, K. Evolution or Entropy of the Concept of Chilling Effect? – Polish Perspective. *Teisė*, 2019, vol. 110.
  41. KUCZERAWY, A., Intermediary liability & freedom of expression: Recent developments in the EU notice & action initiative. s.l.: *Computer law & security review*, Vol. 15, 2015.
  42. LAVI, M. *Content Providers' Secondary Liability: A Social Network Perspective*, 26 *Fordham Intell. Prop. Media & Ent. L.J.*, 2016.
  43. LODDER, A. R., European Union E-Commerce Directive – Article by Article Comments. Iš: *Guide to European Union Law on E-Commerce, Vol.4 Update from 2016 (published 2017) of the 2001 (published 2002) version, published in EU Regulation of E-Commerce. A Commentary Elgar Commentaries series*, 2017.
  44. MACKINNON, R., *et al.* Fostering freedom online: the role of Internet intermediaries. France: *UNESCO Publishing*, 2014.
  45. MALINAUSKAITĖ-VAN DE CASTEL, I. *Duomenų subjekto teisės virtualiuose socialiniuose tinkluose: daktaro disertacija*. Socialiniai mokslai, Teisė (01 S). Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2017.
  46. MARSDEN, C., T., *Internet Co-Regulation: European Law, Regulatory Governance and Legitimacy in Cyberspace*. Cambridge University Press, 2011.
  47. MEŠKAUSKAITĖ, L. *Žiniasklaidos teisė: 2 papildyta laida*. Vilnius: Registrų centras, 2018.
  48. MONAGHAN, J. Social networking website liability for the illegal actions of its users. *Seton Hall Journal of Sports and Entertainment Law*: Vol. 21: Iss 2., 2011. [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 7 d.]. Prieiga per internetą: https://scholarship.shu.edu/sports_entertainment/vol21/iss2/6/>.
  49. RIORDAN, J. *The Liability of Internet Intermediaries*. Oxford: Oxford university press, 2016.

50. SAULIŪNAS, R., *et al. Informacinių technologijų teisė*. Vilnius: NVO Teisės Institutas, 2004. p. 98-101.
51. ŠTILIS, D., *et al. Interneto ir technologijų teisė: Vadovėlis*. Vilnius: Registrų centras, 2016.
52. URBAN, J., M., KARAGANIS, J., SCHOFIELD, L., Notice and take down in everyday practise. Version 2: Updated March 2017. UC Berkeley Public Law Research Paper No. 2755628 [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 27 d.]. Prieiga per internetą: <https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2755628>.
53. VAN EECKE, P., TRUYENS, M. *EU study on the Legal analysis of a Single Market for the Information Society: New rules for a new age?* Dla Piper, 2009, 6. Liability of online intermediaries [interaktyvus, žiūrėta: 2019 m. balandžio 22 d.]. Prieiga per internetą: <<https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/a856513e-ddd9-45e2-b3f1-6c9a0ea6c722>>.
54. VINCIŪNAS, K. Civil Liability of Internet Service Providers for Transmitted Information: Problems and Perspectives of Legal Regulation. Teisės apžvalga Nr. 1(8). Vytauto didžiojo universitetas, 2012.
55. VUČETIĆ, D.; BONČIĆ, G.; ir PEŠIĆ, P. The Liability of social networks for extreme forms of speech. *Sine loco: Facta Universitatis, Law and Politics*, 2016, Vol. 14, no 1 [interaktyvus, žiūrėta: 2019 m. balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<http://casopisi.junis.ni.ac.rs/index.php/FULawPol/article/view/1752>>.
56. WECKERT, J. What is so bad about Internet content regulation? *Ethics and Information Technology*, 2000, Vol. 2, Issue 2, p. 107 [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. balandžio 5 d.]. Ribota prieiga per internetą: <<https://doi.org/10.1023/A:1010077520614>>.
57. WIGUANG, WU, The Separation of internet Content Regulation in the face of the Convergence of Information and Communication Technologies: The Controversies, Challenges and Solutions for China. Iš: *Canadian Social Science*, 2009. Vol. 5, No.1.
58. ZALESKIS, J., Comparative study on blocking, filtering and take-down of illegal internet content. Excerpt, pages 410-424. *Swiss Institute of Comparative Law*, 2015. [interaktyvus; žiūrėta: 2019 m. balandžio 4 d.]. Prieiga per internetą: <<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168066b859&fbclid=IwAR1K--d4w5bMiXg0R5W0t2YpjoJZUcElmxacAiecrb-4F8h6A7BO5AJyQMY>>.

III. Teismų praktika

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas

59. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2010 m. kovo 23 d. sprendimas *Google France SARL ir Google Inc. Prieš Louis Vuitton Malletier SA (C-236/08)*, *Google France SARL prieš Viaticum SA ir Luteciel SARL (C-237/08)*, *Google France SARL prieš Centre National de recherché en relations humaines (CNRRH) SARL ir kt. (C-238/08)*. Sujungtos bylos C-236/08 iki C-238/08, ECLI:EU:C:2010:159.
60. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2011 m. liepos 12 d. sprendimas *L'Oréal SA ir kiti prieš eBay International AG ir kt. C-324/09*, ECLI:EU:C:2011:474.
61. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2011 m. lapkričio 24 d. sprendimas *Scarlet Extended SA v Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM)*. C-70/10, ECLI:EU:C:2011:771.
62. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2012 m. vasario 16 d. sprendimas *Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) v. Netlog NV*. C-360/10, ECLI:EU:C:2012:85.
63. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2018 m. lapkričio 6 d. *Bundesgerichtshof (Vokietija)* prašymas priimti prejudicinį sprendimą byloje *LF / Google LLC, YouTube Inc., YouTube LLC, Google Germany GmbH*. C-682/18.

Europos Žmogaus Teisių Teismas

64. Europos Žmogaus Teisių Teismas. 2015 m. birželio 16 d. sprendimas *Delfi AS v. Estonia*. Application no. 64569/09.
65. Europos Žmogaus Teisių Teismo 2016 m. vasario 2 d. sprendimas *Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete and Index.hu Zrt v. Hungary*. Application no. 22947/13.
66. Europos Žmogaus Teisių Teismas. 2017 m. kovo 9 d. sprendimas *Rolf Andres Daniel PIHL v. Sweden*. Application no. 74742/14.
67. Europos Žmogaus Teisių Teismas. 2017 m. lapkričio 23 d. sprendimas *Payam TAMIZ v. the United Kingdom*. Application no. 3877/14.

Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo doktrina

68. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2005 m. rugsėjo 19 d. nutarimas byloje Nr. 19/04 „Dėl neskelbtinos informacijos platinimo tvarkos“. *Valstybės žinios*, 2005, Nr. 113-4131.

Lietuvos Respublikos Aukščiausiasis Teismas

69. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2012 m. lapkričio 12 d. nutartis civilinėje byloje *V. G. v. S. G.*, Nr. 3K-3-479/2012.
70. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2012 m. gruodžio 21 d. nutartis civilinėje byloje *J. K. ir UAB CAN2 FASHION v. S. G.*, Nr. 3K-2-586-2012.
71. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2013 m. vasario 27 d. nutartis civilinėje byloje *R. O., et al. v. UAB Interneto Vizija ir A. U.*, Nr. 3K-3-49-2013.
72. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus kolegija. 2013 m. vasario 27 d. nutartis civilinėje byloje *UAB Vedautos autotransportas v. S. G.*, Nr. 3K-3-50/2013.
73. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2014 m. vasario 19 d. nutartis civilinėje byloje *UAB Vedautos autotransportas v. S. G.*, Nr. 3K-3-30-2014.
74. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2016 m. sausio 6 d. nutartis civilinėje byloje *Ribotos atsakomybės bendrovė „Deadalic Entertainment“ v. UAB „Cgates“*, Nr. e3K-3-52-687/2016.

IV. Kiti šaltiniai

75. 2018 m. Europos Tarybos tyrimas DGI(2017)12 Algoritmai ir žmogaus teisės: tyrimas dėl automatizuoto duomenų apdorojimo metodų žmogaus teisių aspektu ir galimo reguliavimo poveikio. Parengė interneto tarpininkų ekspertų komitetas (MSI-NET) (Council of Europe study DGI(2017)12 algorithms and human rights: Study on the human rights dimensions of automated data processing techniques and possible regulatory implications. Prepared by the committee of experts on internet intermediaries (MSI-NET). Council of Europe, March 2018. [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 27 d.]. Prieiga per internetą: <<https://rm.coe.int/algorithms-and-human-rights-study-on-the-human-rights-dimension-of-aut/1680796d10>>.
76. BYMAN, D., *et al.* Regulating Internet Content: Challenges and Opportunities. Iš: Law Fare. [interaktyvus; žiūrėta: 2019 m. kovo 18 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.lawfareblog.com/regulating-internet-content-challenges-and-opportunities>>.

77. BOOT, M. Why social media and terrorism make a perfect fit. *The Washington Post*. [interaktyvus; žiūrėta: 2019 m. kovo 18 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.washingtonpost.com/opinions/2019/03/16/why-social-media-terrorism-make-perfect-fit/?utm_term=.c84c42f630d7>.
78. CAMERON, D., UK Readies Crackdown on Social Networks for Enabling Terrorism, Child Abuse, and Self-Harm. *Gizmodo*. [interaktyvus; žiūrėta: 2019 m. balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<https://gizmodo.com/uk-readies-crackdown-on-social-networks-for-enabling-te-1833820026>>.
79. CAVE, D., Australia Passes Law to Punish Social Media Companies for Violent Posts. *The New York Times*. [interaktyvus; žiūrėta: 2019 m. balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.nytimes.com/2019/04/03/world/australia/social-media-law.html>>.
80. Censorship And Content Regulation Of The Internet. [interaktyvus; žiūrėta: 2019-03-18]. Internetinė prieiga: <<https://www.encyclopedia.com/education/arts-construction-medicine-science-and-technology-magazines/censorship-and-content-regulation-internet>>.
81. Definition of: algorithm. PC magazine. [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 27 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.pcmag.com/encyclopedia/term/37649/algorithm>>.
82. Dirbtinis intelektas, mašininis mokymasis ir gilieji tinklai: kas slepiasi už šių sąvokų? [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 26 d.]. Prieiga per internetą: <<http://techo.lt/dirbtinis-intelektas-masininis-mokymasis-ir-gilieji-tinklai-kas-slepiasi-uz-siu-savoku/>>.
83. DWOSKIN, E., TIMBERG, C. Inside YouTube's struggles to shut down video of the New Zealand shooting – and humans who outsmarted its systems. *The Washington Post*, 2019 [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 18 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.washingtonpost.com/technology/2019/03/18/inside-youtubes-struggles-shut-down-video-new-zealand-shooting-humans-who-outsmarted-its-systems/?noredirect=on&utm_term=.8331f3f16f1d>.
84. Facebook bendruomenės standartai. [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 12 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.facebook.com/communitystandards/>>.
85. Facebook Newroom (Facebook publishes enforcement numbers for the first time) [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 26 d.]. Prieiga per internetą: <<https://newsroom.fb.com/news/2018/05/enforcement-numbers/>>.

86. Interneto cenzūros ir interneto turinio reguliavimas (Censorship and Content Regulation of the Internet) [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 20 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.encyclopedia.com/education/arts-construction-medicine-science-and-technology-magazines/censorship-and-content-regulation-internet>>.
87. YouTube Bendruomenės gairės. [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 12 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.youtube.com/intl/lt/yt/about/policies/#community-guidelines>>.
88. YouTube Pranešimai apie neteisėtą turinį. Pagalbos centras (YouTube Report inappropriate content. Help centre) [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 12 d.]. Prieiga per internetą: <<https://support.google.com/youtube/answer/2802027?hl=en-GB>>.
89. YouTube Pranešimų teikimas ir reikalavimų įgyvendinimas. [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 12 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.youtube.com/intl/lt/yt/about/policies/#reporting-and-enforcement>>.
90. MENN, J., VOLZ, D., Exclusive: Google, Facebook quietly move toward automatic blocking of extremist videos. Reuters, 2016 [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 27 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.reuters.com/article/us-internet-extremism-video-exclusive-idUSKCN0ZB00M>>.
91. PHAM, S., O'SULLIVAN, D., MEYERSOHN, N. Facebook has removed 1.5 million copies of the mosque attack video. New Zealand says it needs to do more. CNN, Business, 2019. [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 18 d.]. Prieiga per internetą: <<https://edition.cnn.com/2019/03/17/business/facebook-youtube-twitter-new-zealand-shooting/index.html>>.
92. Saugesnio interneto programa 2005-2008 (Saugesnis internetas plus (Safer Internet Programme 2005-2008 (Safer Internet Plus)) [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. vasario 27 d.]. Prieiga per internetą: <http://publications.europa.eu/resource/cellar/b31b9cf1-2f28-46d3-acf4-44b95ecdf2f9.0004.02/DOC_2>.
93. SHERMAN, J. How to Regulate the Internet Without Becoming a Dictator. Iš: EP. [interaktyvus; žiūrėta: 2019 m. kovo 18 d.]. Prieiga per internetą: <<https://foreignpolicy.com/2019/02/18/how-to-regulate-the-internet-without-becoming-a-dictator-uk-britain-cybersecurity-china-russia-data-content-filtering/>>.
94. SHU, C., YouTube demonetizes anti-vaccination videos. [interaktyvus; žiūrėta: 2019 m. kovo 18 d.]. Prieiga per internetą:

- <https://techcrunch.com/2019/02/22/youtube-demonetizes-anti-vaccination-videos/>.
95. Socialinės medijos vartojimo statistika. [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 6 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.statista.com/statistics/278414/number-of-worldwide-social-network-users/>.
96. STOUT, W. D., Social Media Statistic 2019: Top Networks By the Numbers. [interaktyvus, žiūrėta 2019 m. kovo 7 d.]. Prieiga per internetą: <https://dustn.tv/social-media-statistics/>.
97. The dark side of regulation speech on Facebook. By Editorial Board. *The Washington Post*. [interaktyvus; žiūrėta: 2019 m. balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: https://www.washingtonpost.com/opinions/the-dark-side-of-regulating-speech-on-facebook/2019/04/03/73316af4-557a-11e9-814f-e2f46684196e_story.html?noredirect=on&utm_term=.ab2f45d54b60.
98. TIMBERG, C., *et al.* How social media's business model helped the New Zealand massacre go viral. *The Washington Post*, 2019 [interaktyvus; žiūrėta: 2019 kovo 18 d.]. Prieiga per internetą: https://www.washingtonpost.com/technology/2019/03/18/how-social-medias-business-model-helped-new-zealand-massacre-go-viral/?noredirect=on&utm_term=.2fccdcf69705.
99. WONG, J. C. The Cambridge Analytica scandal changed the world – but it didn't change Facebook. *The Guardian*. [interaktyvus; žiūrėta: 2019 m. balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.theguardian.com/technology/2019/mar/17/the-cambridge-analytica-scandal-changed-the-world-but-it-didnt-change-facebook>.
100. ZUCKERBERG, M., Mark Zuckerberg: The Internet needs new rules. Let's start in these four areas. *The Washington Post*. [interaktyvus; žiūrėta: 2019 m. balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: https://www.washingtonpost.com/opinions/mark-zuckerberg-the-internet-needs-new-rules-lets-start-in-these-four-areas/2019/03/29/9e6f0504-521a-11e9-a3f7-78b7525a8d5f_story.html?utm_term=.126aed1fde1f.

SANTRAUKA

Šiandieniniame pasaulyje socialiniai tinklai, turintys milijonus ar net milijardus vartotojų, ne tik užtikrina laisvę žmonėms bendrauti nepaisant geografinių, socialinių suvaržymų, bet ir suteikia galimybę neribotai dalintis savo bei kitų vartotojų sukuriamu turiniu. Kartu socialiniai tinklai ženkliai skiriasi nuo kitų tarpinių paslaugų teikėjų. Esminius skirtumus lemia socialinių tinklų vartotojams suteikiama galimybė saugoti ir realiu laiku perduoti didžiulius kiekius informacijos, kuri išlieka ir yra lengvai randama bei gali būti panaudojama skirtingais formatais. Dėl to internete skelbiamu turiniu gali būti daug greičiau ir daug labiau pažeidžiamos prigimtinės žmogaus teisė ir pagrindinės laisvės. Būtent populiariuose socialiniuose tinkluose skelbiama informacija gali turėti daugiau reikšmės ir susilaukti daugiau dėmesio ar reakcijos, nei informacija platinama kituose puslapiuose ar spaudoje. Būtent dėl šių esminių skirtumų internete veikiančios tarpininkai negali būti subjektai tokiam pačiam teisiniam reguliavimui ir kontrolei kaip tradiciniai tarpininkai, jiems turi būti skiriamas papildomas, išskirtinis dėmesys.

Atsižvelgiant į tai socialinių tinklų atsakomybės už vartotojų įkeltą turinį tema yra aktuali dėl kelių priežasčių: pirma, visuomenėje vis dažniau pasigirsta kalbos apie socialiniuose tinkluose padaromus pažeidimus, kurie liečia įvairias skirtingas žmogaus teises, visuomenės interesus, antra, sparčiai didėjant socialinių tinklų populiarumui visame pasaulyje, nacionalinė teisė pasidaro nebepajėgi kovoti su interneto turiniu, trečia, tiek Lietuvos teismų, tiek ir Europos mastu veikiančių teismų, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo ir Europos Žmogaus Teisių Teismo, praktika šiuo klausimu yra vis dar besiformuojanti. Todėl šiame darbe analizuojama, kokia apimtimi socialiniai tinklai yra atsakingi už vartotojų keliamą informaciją (t. y. interneto turinį), su kokiomis problemomis yra susiduriama stengiantis sureguliuoti tarpininkų atsakomybės klausimus.

The Responsibility of Social Networks for Information Published by Their Users

SUMMARY

Nowadays, social networks with millions and even billions of users, not only guarantee an opportunity for people to communicate regardless of geographical and social constraints but also allow unlimited sharing of content created by themselves and others. At the same time social network platforms are significantly different from other internet intermediaries. Essential differences are caused by the ability of social network users to store and deliver large amounts of data in real time that can be stored and used in different formats. Therefore fundamental human rights and freedoms can be violated a lot faster and with greater damage. Information shared on popular social network platforms can get a lot more attention and public attraction than the information in press or other websites. Due to these substantial differences online intermediaries cannot be subject to the same legal regulation and should be given additional and exclusive attention compared to traditional intermediaries.

In this context, the topic of social network liability for user-uploaded content is relevant for several reasons. Firstly, news about human rights and public interest violations committed on social media platforms are appearing more and more frequently. Secondly, national law is no longer capable of fighting online content with the increasing growth of social networks around the world. Thirdly, case-law of European Court of Human Rights, Court of Justice of the European Union and Lithuanian courts are still in development on this issue. Therefore, this paper analyzes the extent to which social networks are liable for user-generated information (i.e., web content) and the problems encountered in trying to regulate matters of intermediary liability.